

ผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพ
ทันตแพทย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
กรุงเทพมหานคร

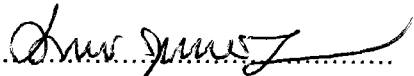
ปริญญาานิพนธ์
ของ
สมชาย สุจิรพงศ์สิน

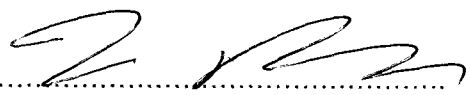
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2543

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

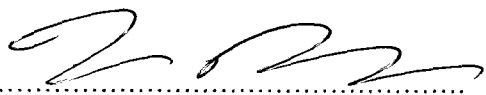
คณะกรรมการควบคุม

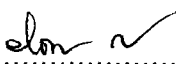
..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรศุภกุล)

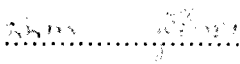
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

คณะกรรมการสอบ

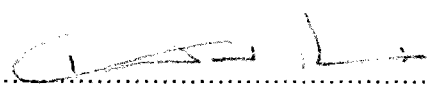
..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรศุภกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.นันทา สุรักษา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)

วันที่ 12.. เดือนพฤษภาคม พ.ศ 2543

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จิตรสุภกุล ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ รองศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงศ์อินทร์ รองศาสตราจารย์ ทพ. นิตินันท์ จีระแพทย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแก้เครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะ และให้ข้อคิดเห็นแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และโรงเรียน นวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ตลอดจนอาจารย์ฝ่ายแนะแนวทุกท่าน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ให้ความร่วมมือและความสะดวกแก่ผู้วิจัย ในการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทพ. สมศักดิ์ จักรไพวงศ์ คณบดีคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทพ. พาสณีศิริ นิสาลักษณ์ ที่ช่วยจัดหาแผ่นภาพและถ่ายทำวิดีโอทัศน์ เกี่ยวกับการเรียนการสอนในคณะทันตแพทยศาสตร์ ให้ความรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพทันตแพทย์

ท้ายที่สุด ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ จัดวิทยากรแนะแนวที่คอยได้ถามถึงความคืบหน้าของปริญญานิพนธ์ด้วยความห่วงใย เพื่อน ๆ ทันตแพทย์ที่ช่วยดูแลจนไขئةแทนข้าพเจ้า ในขณะที่ข้าพเจ้าอยู่ในระหว่างการทำปริญญานิพนธ์ จนปริญญานิพนธ์สำเร็จจุล่งด้วยดี

สมชาย สุจิรพงศ์สิน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวอาชีพ.....	8
ความหมายของการแนะแนวอาชีพ.....	8
ความสำคัญของการแนะแนวอาชีพ.....	9
การแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวอาชีพ.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ.....	12
ความหมายของการตัดสินใจ.....	12
ทฤษฎีการตัดสินใจ.....	13
กระบวนการหรือขั้นตอนการตัดสินใจ.....	14
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ.....	16
ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอาชีพ.....	17
ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ.....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ.....	29
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทันตแพทย์.....	30
ความหมายของวิชาชีพทันตแพทย์.....	30
คุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพทันตแพทย์.....	31
การศึกษาและการฝึกอบรม.....	31
รายละเอียดของอาชีพและการศึกษา.....	32
โอกาสของความก้าวหน้า.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทันตแพทย์.....	34

บทที่	หน้า
3	35
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ.....	35
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	36
การดำเนินการทดลอง.....	39
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	40
4	41
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
5	49
สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	49
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	49
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	49
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	50
การดำเนินการทดลอง.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	51
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	51
ข้อเสนอแนะ.....	53
บรรณานุกรม.....	56
ภาคผนวก.....	62
ภาคผนวก ก.....	63
ภาคผนวก ข.....	83
ภาคผนวก ค.....	103
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	105

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Group Pretest – Posttest Design.....	39
2 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียน กลุ่มบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนและหลังการ ทดลอง	42
3 เปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระหว่างนักเรียนที่มีบุคลิกภาพ เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนและหลังการทดลอง.....	43
4 เปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพ เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนการทดลอง.....	44
5 เปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสม กับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนและหลังการทดลอง.....	45
6 เปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม กับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนและหลังการทดลอง.....	46
7 เปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจระหว่างนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสม กับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ หลังการทดลอง....	47
8 เปรียบเทียบการพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มที่ มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ หลังการทดลอง.....	48
9 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ.....	82
10 แสดงคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพ เหมาะสมกับไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนและหลังการทดลอง.....	104

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

อาชีพเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เพราะเกี่ยวข้องกับความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมไปถึงความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความพึงพอใจในตนเอง อีกทั้งเป็นวิถีทางที่จะได้มาซึ่งค่าตอบแทนที่จะนำไปซึ่งปัจจัยต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของร่างกาย จิตใจ และสังคม ในขณะที่สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับลักษณะของอาชีพที่มีความซับซ้อน ลึกซึ้ง และแตกสาขาเพิ่มขึ้นอย่างมากจนไม่สามารถจะเลือกเรียนรู้ได้ทั้งหมด ทำให้ต้องมีการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังที่นวลศิริ เปาโรหิต (2528 : 43) ได้กล่าวไว้ว่า การตัดสินใจมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล เพราะการทำกิจกรรมทุกอย่างจะต้องมีการตัดสินใจเข้าไปเกี่ยวข้องแทบทั้งสิ้น บุคคลจึงควรมีการตัดสินใจที่ดีที่สุดสำหรับตัวเขาซึ่งจะต้องเป็นการตัดสินใจที่รอบคอบ เป็นกระบวนการและมีระบบโดยคำนึงถึงผลดี ผลเสีย มีการชั่งน้ำหนักและพิจารณาอย่างรัดกุม ด้วยเหตุนี้การตัดสินใจจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งกระบวนการหนึ่งของการแนะแนวอาชีพ ซึ่งจำเป็นสำหรับนักเรียนที่ควรจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจที่ถูกต้อง เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนเข้าสู่อาชีพได้อย่างเหมาะสม

การตัดสินใจมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนเพราะการทำกิจกรรมทุกอย่างจะต้องมีการตัดสินใจเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยกันทั้งสิ้น การที่จะมีการตัดสินใจถูกต้องนั้นไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินใจเลือกอาชีพที่จะประกอบในอนาคตเป็นเรื่องที่จะต้องทำอย่างรอบคอบและระมัดระวัง เพราะถ้าตัดสินใจผิดพลาดแล้ว นอกจากจะเสียเวลายังเกิดความเบื่อหน่ายไม่ก้าวหน้าในอาชีพ เกิดความคับข้องใจ มีความเครียดในการประกอบอาชีพและมีทัศนคติในทางลบต่ออาชีพ จนประสบความสำเร็จน้อยที่สุด ซึ่งวัชรินทร์พรมย์ (2523 : 60) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลใดที่สามารถเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพของตน บุคคลนั้นมีแนวโน้มจะประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ถ้าเลือกไม่เหมาะสมบุคคลนั้นก็อาจประสบความสำเร็จเป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตของบุคคลนั้น ก่อให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศในที่สุด

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเปลี่ยนแปลงวิธีการสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย ในปีพุทธศักราช 2541 เป็นต้นมา นักเรียนสามารถเลือกเรียนสาขาวิชาที่ตนเองถนัดและสนใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะนักเรียนสามารถรู้คะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยล่วงหน้าและสามารถสอบใหม่เพื่อเก็บคะแนนสะสมได้ การที่นักเรียนสามารถเลือกคณะในการศึกษาต่อได้อย่างชัดเจนนี้ ทำให้การสอบเข้าเรียนต่อในคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยไม่ใช่เรื่องบังเอิญอีกต่อไป นักเรียนจะต้องตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ

อย่างเฉพาะเจาะจง เพื่อเข้าสู่อาชีพที่ต้องการในอนาคต ทำให้นักเรียนเกิดความสับสนไม่รู้จะเลือกเรียนอะไรดี หรือเข้าสู่อาชีพอะไรดี

ซูเปอร์ (วัชรีย์ ทรัพย์มี. 2523 : 31 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1960) ได้กล่าวไว้ว่า นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาขึ้นอยู่กับขั้นของการก่อตัวของความสนใจในอาชีพ และนักเรียนในวัยนี้ยังไม่สามารถคิด หรือตัดสินใจได้อย่างรอบคอบเพียงพอ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการตัดสินใจในอาชีพ ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง และการแนะแนวทางอาชีพที่เหมาะสม เพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนได้สำรวจและรู้จักตนเอง ตลอดจนได้เรียนรู้ถึงโลกของอาชีพ และซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 105 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1957) กล่าวว่า ในช่วงอายุระหว่าง 18 – 21 ปี คือช่วงระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของพัฒนาการด้านอาชีพ หรือระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพวัน ถือคำ (2531 : 5) ที่กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นระยะที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพมากที่สุด ถ้าวัยรุ่นไม่มีแนวทางของตนเองไม่รู้จักตนเองดีพอ ปลดปล่อยอิทธิพลของบุคคลอื่นเข้ามามีบทบาทมากมายต่อการตัดสินใจเลือกของตนแล้ว ยิงนาเป็นหวังว่าอาชีพที่เขาจะประกอบในวันข้างหน้าจะส่งผลเลวร้ายต่อสุขภาพจิตของเขา

ฟร็อลิช (Froehlich. 1959 : 20) ได้ศึกษาพบว่าปัญหาต่าง ๆ ของการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนไปนั้นส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับอาชีพถึง 60% รองลงมาเป็นปัญหาทางการศึกษา 29% และปัญหาส่วนตัว, สังคม 11% เช่นเดียวกับ แรมเมอร์ และ ฮาเก็ท (Remmer & Hackett. 1997 : 39) ซึ่งสำรวจปัญหาของเด็กมัธยมในเมืองชิคาโก จำนวน 15,000 คน พบว่า 40 – 50% ของเด็กเหล่านี้มีปัญหาเกี่ยวกับชีวิตในอนาคตมากที่สุด และประมาณ 50% มีความกังวลใจเกี่ยวกับการจะออกไปประกอบอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับ สวัสดิ์ เรื่องฉาย (2519 : 83) ได้วิเคราะห์ปัญหาการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาพบว่า นักเรียนขาดข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพ และสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งคือ นักเรียนยังไม่ทราบว่าคุณเองมีความถนัด ความสนใจ และบุคลิกลักษณะเหมาะสมกับอาชีพใด ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่เป็นสาเหตุนำไปสู่สภาพของการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้

ทันตแพทย์จัดเป็นวิชาชีพสาขาหนึ่ง ที่มีบทบาทสำคัญต่อการดูแลสุขภาพของบุคคลในส่วนที่สำคัญต่อสุขภาพพื้นฐานของมนุษย์ มีลักษณะของวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติในสถานที่เฉพาะเป็นส่วนตัว ลักษณะของงานที่ทำถูกกำหนดมาจากลักษณะของโรคในช่องปาก และฟันทำให้ถูกจำกัดอยู่ในพื้นที่แคบๆ จัดเป็นอาชีพจำเพาะประเภทหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับกันว่ามีค่าสำคัญในสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตแพทย์โดยปกติจะต้องมีทักษะทางเทคนิค และสามารถทางศิลปสูง รักรงานบริการ ได้รับการศึกษาฝึกอบรมจากการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย มีใบประกอบโรคศิลป์ที่รับรองจากทางการ สมาชิกของวิชาชีพนี้มีอิสระในการทำงานสูง มีการตั้งเป็นสมาคมต่าง ๆ รวมทั้งมีการควบคุมการคัดเลือกการรับสมาชิกใหม่เข้ามาในกลุ่มด้วย กลุ่มวิชาชีพทันตแพทย์ ส่วนใหญ่จะทำงานเต็มเวลา และมักจะประกอบวิชาชีพนี้ไปตลอดชีวิต

การทำงานของทันตแพทย์นั้น ต้องอาศัยทั้งสมองและแรงงาน เป็นงานที่ต้องอาศัยระบบประสาทสัมผัสหลาย ๆ ส่วนของร่างกายในเวลาเดียวกัน ต้องใช้สายตาในการเพ่งดูพื้นที่ในการทำงานซึ่งเป็นจุดเล็ก ๆ ใช้หูฟังเสียงการทำงานของเครื่องมือ ใช้สองมือในการปฏิบัติงาน ใช้สองเท้าควบคุมการทำงานของเก้าอี้ ต้องคอยออกคำสั่งต่อผู้ช่วย รวมไปถึงการใช้สมองในการคิดตัดสินใจไปพร้อม ๆ กัน ส่งผลกระทบให้เกิดความเมื่อยล้าของประสาทสัมผัสทุกส่วนที่ใช้ เทอร์เลย์ (Turley. 1983 : 859 – 860) ได้รายงานถึงการปวดหลัง และกล้ามเนื้อกระดูกที่เกี่ยวข้องว่าจะเริ่มมีอาการมาตั้งแต่เป็นนักศึกษาทันตแพทย์เลยทีเดียว (เรดา เกษตรสุวรรณ. 2537 : 10) ได้รายงานการสำรวจพบว่า นักศึกษาทันตแพทย์ถึงร้อยละ 79.43 มีอาการเจ็บปวดกล้ามเนื้อโครงกระดูก

งานทางด้านทันตกรรมเป็นงานที่ต้องการความพิถีพิถัน รวมทั้งต้องให้ความสนใจถึงข้อจำกัดของงานและเวลา นอกจากนั้นงานทางด้านทันตกรรมเป็นงานที่ต้องอาศัยเครื่องมือที่มีราคาแพง ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูงมาก และต้องคอยเอาใจใส่บำรุงรักษา ดูแล แกะไขเครื่องมืออยู่ตลอดเวลา ลักษณะงานของทันตแพทย์มีความใกล้ชิดกับคนไข้สูง ซึ่งทันตแพทย์จะต้องมีความระมัดระวังอย่างมาก ในการป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ ไม่ให้แพร่กระจายไปไม่ว่าระหว่างคนไข้ หรือตัวทันตแพทย์เอง ยุทธนา ปัญญางาม (2522 : 253 – 275) ได้ศึกษาพบว่าทันตแพทย์มีโอกาสเป็นโรคตับอักเสบจากเชื้อไวรัสสูง นอกจากนั้นในคลินิกทันตกรรม ทันตแพทย์จะต้องเตรียมพร้อมเสมอเมื่อมีคนไข้เข้ามาใช้บริการ มีการทำงานในห้องที่มีขนาดจำกัด และในการทำงานของทันตแพทย์นั้นต้องใช้เครื่องกรอฟันเสมอ ซิมป์สัน (Simpson. 1976 : 17) พบว่า การที่ทันตแพทย์ได้ยินเสียงกรอฟันอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน จะทำให้มีอาการอาหารไม่ย่อย ปวดศีรษะและประสาทเครียด

เนื่องจากงานทางทันตกรรมเป็นงานที่มีสายงานค่อนข้างแคบ และจากลักษณะเฉพาะของวิชาชีพที่ไม่สามารถลาออก หรือเปลี่ยนอาชีพได้โดยง่าย อาจจะทำให้ทันตแพทย์ที่รู้สึกว่าการทางด้านทันตกรรมไม่เหมาะกับตนมีความเครียด มีความท้อแท้เกิดขึ้น ซึ่งหากความเครียดสร้างความท้อแท้แก่บุคคลใดแล้ว จะทำให้สูญเสียความรู้สึกผูกพันต่อบุคคลที่ทำงานด้วยกัน ผู้ประกอบวิชาชีพจะขาดความรู้สึกในทางที่ดี มีทัศนคติในทางลบต่อวิชาชีพ ขาดความเห็นอกเห็นใจ ขาดความเคารพต่อผู้ร่วมงาน และผู้รับบริการ (พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. 2536 : 75 – 76)

อย่างไรก็ตามเนื่องมาจากลักษณะของวิชาชีพซึ่งเป็นที่ยอมรับจากทั่วโลก มีความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ มีโอกาสในการเข้ารับราชการ และลักษณะของงานที่ทำงานในสถานพยาบาล หรือคลินิกส่วนตัว มีเวลาทำงานที่แน่นอน มีความเป็นอิสระสูง มีเกียรติ ได้รับการยอมรับจากสังคม มีสมาคมวิชาชีพเป็นของตนเอง ประกอบกับหน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชนหลายแห่งก็มีความต้องการผู้มีความสามารถด้านนี้อยู่มาก เพราะปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัยของฟันเป็นเรื่องที่คนเรารู้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง (สวัสดี สุวรรณอักษร. 2520 : 54) ทำให้วิชาชีพทันตแพทย์ยังคงเป็นวิชาชีพอันดับแรก ๆ ที่นักเรียนในสายวิทยา

ศาสตร์เกือบทุกคนอยากจะเลือกเรียน สำหรับการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่นักเรียนสามารถรู้คะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยล่วงหน้า ทำให้การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชัดเจนยิ่งขึ้น จากการสำรวจนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สายวิทยาศาสตร์ จำนวน 200 คน พบว่า มีนักเรียนที่ต้องการเลือกเรียนทันตแพทย์ ในอันดับการเลือกสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าร้อยละ 60

จากการที่ผู้วิจัยได้เข้ารับการศึกษาคณะทันตแพทยศาสตร์ และประกอบอาชีพทันตแพทย์มาเป็นระยะเวลานาน พบว่า มีนักศึกษาจำนวนมากเลือกเข้าเรียนคณะทันตแพทยศาสตร์ตามคำนิยม ตามคะแนนการสอบเข้าซึ่งค่อนข้างสูง หรือตามความต้องการของพ่อแม่ โดยขาดความรู้ ความเข้าใจในรายละเอียดบางประการเกี่ยวกับวิชาชีพนี้ ทำให้เกิดความท้อแท้ในการเรียน มีการลาออก พักการเรียน หรือซ้ำชั้นเรียนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ คูหะโรจนปกรณ์ (2539 : 98) ซึ่งพบว่า นักศึกษาทันตแพทย์ที่มีคะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยสูงกลับไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนทันตแพทย์เท่าที่ควร

การแนะแนวอาชีพอาจทำได้ในหลายวิธีการ เช่น การใช้บทบาทสมมติ การเล่นเกม การให้ข้อเสนเทศด้านอาชีพ การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ และการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว (นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2537 : 105) การแนะแนวเป็นกลุ่ม (วิลัน ทำไร่, 2538 : 15) หรือใช้สถานการณ์จำลอง (จันทวิส พันธุ์สุข, 2533 : 15)

จากการศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพของ เพทาย เจริญคุณวิวัฒน์ (2535 : 78) วัฒนาพร จันทรพรหม (2539 : 36) และศรณยา ประใจ (2538 : 45) พบว่าต่างสรุปผลการวิจัยสอดคล้องกันว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยชุดการแนะแนววิชาชีพเฉพาะจะมีความสนใจในวิชาชีพเฉพาะนั้น ๆ สูงกว่าก่อนการทดลองที่ระดับนัยสำคัญ .01

ผู้วิจัยสนใจว่า การแนะแนววิชาชีพทันตแพทย์โดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ น่าจะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถพัฒนาการรับรู้ด้านวิชาชีพเฉพาะ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ได้รู้จักโลกของอาชีพที่แท้จริง ทั้งลักษณะอาชีพ รายได้ ความก้าวหน้า ภารกิจที่ต้องรับผิดชอบ อุปสรรคปัญหา สิ่งแวดล้อมของงาน และอาชีพ ฯลฯ และจะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและวางแผนชีวิตในการศึกษาต่อได้อย่างถูกต้อง

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนที่ดี จากการสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนวในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพมากกว่าในระดับชั้นอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงทำการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อีกครั้งหนึ่ง จำนวน 200 คน พบว่า นักเรียนกว่าร้อยละ 70 มีปัญหาในการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยประสงค์จะศึกษาเกี่ยวกับผลของชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และเนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายยังขาดข้อมูลการแนะแนวในวิชาชีพเฉพาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาชีพทันตแพทย์ ซึ่งมีนักเรียนให้ความสนใจจำนวนมาก แต่โอกาสที่จะทำความรู้จักกับอาชีพนี้มีน้อย ซึ่งผลจากการวิจัยนี้จะช่วยให้ครูแนะแนว และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นข้อมูลในการแนะแนววิชาชีพทันตแพทย์ และเป็นแนวทางในการแนะแนววิชาชีพเฉพาะอื่น ๆ ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ก่อนและหลังการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ก่อนและหลังการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
3. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ระหว่างนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ภายหลังจากได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
4. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาระบบการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ ระหว่างนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ภายหลังจากได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
2. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
3. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ภายหลังจากได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
4. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีการพัฒนาระบบการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้นมากกว่าจากนักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ภายหลังจากได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทราบถึงผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ และเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการพัฒนาความสนใจในวิชาชีพเฉพาะเพื่อเป็นการพัฒนาการรับรู้ทางด้านอาชีพ และความสนใจในอาชีพอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในวงการศึกษาศาสตร์และอาชีพ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายวิทยาศาสตร์ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปีการศึกษา 2542 จำนวน 200 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายวิทยาศาสตร์ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปีการศึกษา 2542 จำนวน 16 คน ที่ได้มาจากการคัดเลือกจากประชากรที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์และที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ แล้วสุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมากลุ่มละ 8 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ
 - 3.1.1 ชุดการแนะแนวอาชีพทันตแพทย์
 - 3.1.2 ระดับคะแนนบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้
 - 3.1.2.1 กลุ่มนักเรียนที่มีคะแนนบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์
 - 3.1.2.2 กลุ่มนักเรียนที่มีคะแนนบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์
 - 3.2 ตัวแปรตาม คือ กระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดการแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบ เพื่อใช้ในการพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 คู่มือครู ประกอบด้วย คำชี้แจงทั่วไป วัตถุประสงค์ วิธีการใช้ และเครื่องมือ ได้แก่ แบบทดสอบบุคลิกภาพ แบบทดสอบกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ
 - 1.2 โปรแกรมการพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพ ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ อุปกรณ์ และการประเมินผล
2. การใช้ชุดการแนะแนวอาชีพทันตแพทย์ หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ได้อย่างเหมาะสม โดยการ

ใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การทำงานเป็นกลุ่ม การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ การทัศนศึกษา การเชิญวิทยากร การสัมภาษณ์ และการรายงานเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งมีอุปกรณ์การสอนที่มีลักษณะเป็นสื่อประสมหลายประเภท ได้แก่ เอกสาร แผ่นภาพ เทปโทรทัศน์ ภาพอาชีพ โดยการใช้ชุดการแนะแนวแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

2.1 ขั้นนำ ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่สอน ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละเรื่อง

2.2 ขั้นดำเนินการ ครูดำเนินการให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ โดยใช้เทคนิคใดเทคนิคหนึ่ง โดยการเลือกเทคนิคให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมแต่ละครั้ง

2.3 ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปและครูสรุปเพิ่มเติม

3. วิชาชีพทันตแพทย์ หมายถึง วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาสุขภาพช่องปากและฟัน รวมไปถึงอวัยวะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นวิชาชีพที่ต้องได้รับการศึกษาฝึกอบรมจากการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย มีหลักฐานแสดงคุณวุฒิเป็นที่รับรองจากทางการ และมีประกอบโรคศิลป์ถูกต้องตามกฎหมาย

4. กระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับตนเองและวิชาชีพ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพ โดยวิเคราะห์ตามลำดับขั้นต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ระบุปัญหาที่จะต้องตัดสินใจ โดยนักเรียนจะต้องทราบว่าเขาจะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องใด

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ โดยนักเรียนต้องหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 รู้จักทางเลือกที่มีอยู่ โดยศึกษาหาทางเลือกจากข้อมูลที่รวบรวมไว้ในขั้นตอนที่ 2 แล้วนำมาพิจารณาหาทางเลือกที่เหมาะสม

ขั้นที่ 4 พิจารณาข้อดี และข้อเสียของแต่ละทางเลือก โดยนักเรียนจะต้องพิจารณาแต่ละทางเลือกว่ามีข้อดีและข้อเสีย ที่ส่งผลต่อตัวนักเรียนอย่างไร ทางเลือกใดมีน้ำหนักกว่าทางเลือกใด

ขั้นที่ 5 ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด โดยนักเรียนพิจารณาข้อดีและข้อเสียแต่ละทางเลือก แล้วตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมกับตนเองที่สุด

5. บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ หมายถึง บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคนิค ได้แก่ บุคลิกลักษณะสงบเสถียร รอบคอบ ระมัดระวัง ทำอะไรเป็นระบบมีขั้นตอน ละเอียดลออ ถี่ถ้วน มีหลักการมีเหตุผล ชอบใช้สติปัญญา ชอบวิเคราะห์ ชอบวิจารณ์ อยากรู้ อยากเห็น เก็บตัว พึ่งพาตนเอง ถ่อมตนและอดทน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวอาชีพ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทันตแพทย์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวอาชีพ

1.1 ความหมายของการแนะแนวอาชีพ

การแนะแนวอาชีพเป็นงานที่สำคัญมางานหนึ่งของการแนะแนว เพราะจุดมุ่งหมายของการศึกษาเล่าเรียนก็คือ การนำความรู้ที่มีไปใช้สำหรับประกอบอาชีพในอนาคต ซึ่งการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนจะเหมาะสมหรือไม่ การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการตัดสินใจนั้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ได้มีผู้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพ ดังต่อไปนี้

จำเนียร ช่วงโชติ (2524 : 167) ให้ความหมายของการแนะแนวไว้ 2 ประเด็น คือ

1. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนให้สามารถเลือกอาชีพ เตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ และมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ โดยสามารถรู้จักและเข้าใจตนเอง มีการวางแผนอนาคต เลือกและตัดสินใจในอาชีพด้วยตนเองอย่างฉลาด และพึงพอใจในงานนั้น

2. การแนะแนวอาชีพเป็นการใช้ข้อสนเทศให้ประสบการณ์ และคำแนะนำที่เกี่ยวกับการเลือกอาชีพหนึ่ง ๆ เพื่อเตรียมตัวบุคคลเข้าสู่อาชีพ และมีความก้าวหน้าในอาชีพ

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2527 : 51) ได้กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการหนึ่งในการช่วยเหลือบุคคลในด้านต่าง ๆ คือ

1. ช่วยให้ผู้คลุ้รู้จักตนเองอย่างลึกซึ้งทุกด้าน
2. ช่วยให้ผู้คลุ้รู้จักและเข้าใจโลกของงานอาชีพต่าง ๆ และองค์ประกอบของงาน
3. ช่วยให้ผู้คลุ้รู้จักและตัดสินใจเลือกงานอาชีพอย่างฉลาด ถูกต้องเหมาะสม

กับอัตภาพ

4. ช่วยให้ผู้คลุ้รู้จักตัดสินใจอย่างฉลาดในการเข้ารับการศึกษาและฝึกอบรมในวิชาชีพ

5. ช่วยให้ผู้คลุ้ได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกลักษณะของตนให้เหมาะสมกับอาชีพ

6. ช่วยให้ผู้คลุ้ได้มีโอกาสสัมผัสกับงานอาชีพต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับวัย

7. ช่วยให้คุณสามารถปรับตนให้เข้ากับงานอาชีพ จนประสบความสำเร็จและมีความสุขในงานอาชีพของตน

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528 : 23) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพไว้ว่าการแนะแนวอาชีพจะช่วยทำให้บุคคลเลือกตัดสินใจเข้าสู่อาชีพ โดยนำเอาความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพของตนเองมาพิจารณาร่วมกันไปกับงานอาชีพที่ต้องการประกอบกันเพื่อให้เป็นการตัดสินใจที่ดีที่สุด

คมเพชร จัตรศุกกุล (2520 : 11) ที่ได้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพว่าเป็นกระบวนการช่วยเหลือที่เหมาะสม และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามความต้องการ ดังนั้น กระบวนการแนะแนวจึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและต้องใช้เวลา เพราะจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่พิจารณาบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ สถานะทางเศรษฐกิจ บุคลิกภาพ และอื่น ๆ ที่สำคัญ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาว่าบุคคลนั้นควรเลือกอาชีพอะไร และจะต้องเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพนั้นโดยวิธีใด จึงจะประสบความสำเร็จ

ไมเออร์ (Myers. 1941 : 4) กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นการให้ความช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนในการใช้ข่าวสารข้อมูล ประสบการณ์ และคำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้แต่ละบุคคลสามารถเลือกอาชีพสำหรับตนเองได้ คำอธิบายดังกล่าวสอดคล้องกับซูเปอร์ (Super. 1957 : 7) ที่กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเอง และได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อจะได้ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม และประสบความสำเร็จในอาชีพที่เลือกนั้น สามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเอง

จากความหมายของการแนะแนวอาชีพ ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ รู้จักและเข้าใจโลกของงานอาชีพ สามารถตัดสินใจและเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งมีการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่อาชีพประกอบอาชีพและประสบความสำเร็จก้าวหน้าในอนาคต

1.2 ความสำคัญของการแนะแนวอาชีพ

ปีเตอร์ และเชอร์ทเซอร์ (Perters and Shertzer. 1965 : 390) ได้สรุปผลของการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการด้านอาชีพของเด็ก และชี้ให้เห็นถึงความต้องการของเด็กในด้านการแนะแนวอาชีพ ดังนี้

1. นักเรียนมีการเลือกอาชีพโดยมีความรู้เกี่ยวกับโลกของอาชีพแคบเกินไป
2. นักเรียนส่วนมากมีความต้องการจะทำงานโดยใช้ความรู้ระดับวิชาชีพชั้นสูง โดยไม่คำนึงว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะมีงานทำหรือไม่
3. นักเรียนส่วนใหญ่ขาดข้อสนเทศที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาชีพและปริมาณของข้อสนเทศดังกล่าว แล้วไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนด้วย

4. เด็กชายมองข้ามหรือไม่ค่อยสนใจอาชีพบางอาชีพ เช่น งานด้านเลขานุการ การขาย และอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้ง ๆ ที่งานด้านนี้เปิดโอกาสให้บุคคลเข้าไปทำงานได้มาก

นอกจากนี้ แคทซ์ (วัชรีย์ ทรัพย์มี. 2523 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Katz. 1963) ได้ชี้แจงหลักในการทำทฤษฎีการวิเคราะห์ลักษณะขององค์ประกอบของบุคคลไปใช้ประโยชน์ในการแนะแนว ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนไม่ได้เหมาะกับทุกอาชีพ
2. ถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือ บุคคลอาจเลือกอาชีพไม่ได้เหมาะสม หรือเสียเวลาในการเลือกอาชีพ
3. ควรให้บุคคลได้เรียนรู้วิธีการพิจารณาดำเนินการอาชีพที่เหมาะสมตั้งแต่วัยรุ่นตอนต้น
4. การเลือกอาชีพของบุคคลต้องมีการวางโครงการล่วงหน้า เพื่อจะได้เลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง และประสบความสำเร็จก้าวหน้าในอาชีพที่เลือก

สอดคล้องกับ วิลเลียมสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 66 – 67 ; อ้างอิงมาจาก Williamson. 1937) กล่าวถึงทฤษฎีการเลือกอาชีพที่มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. บุคคลแต่ละคนที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งลักษณะดังกล่าวสามารถสังเกต วัด และจัดจำแนกได้
2. อาชีพแต่ละอาชีพ ต้องการผู้ประกอบอาชีพที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป
3. การแนะแนวอาชีพ ควรเป็นกระบวนการที่จัดวางตัวบุคคลและงานให้เข้าคู่กัน หรือสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การแนะแนวอาชีพมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใดก็ตาม เขาควรจะได้รับ的帮助เหลือให้มีความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อจะช่วยให้เขาสามารถนำเอาความรู้ทั้งสองอย่างมาสัมพันธ์กันและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

เยาวชนวัยมัธยมศึกษาเป็นวัยที่ อีริคสัน เรียกว่า วัยรุ่น เป็นช่วงที่พร้อมจะทดลองประสบการณ์ต่าง ๆ ในโลกกว้าง เป็นวัยที่อิสระทางความคิด พร้อมที่จะเลือกและตัดสินใจวางแผนชีวิตได้ด้วยตนเอง เตรียมตนที่จะออกประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตด้วยตนเอง (วัชรีย์ ฐวธรรม. 2533 : 480) ดังนั้น การแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่ง คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521 : 31) ได้กล่าวว่า ในระดับมัธยมศึกษาการ

แนะแนวอาชีพที่จัดขึ้นนั้น ควรจะให้เด็กได้รับโอกาสที่จะรับรู้ในเรื่องคุณลักษณะส่วนตัว และความสามารถ นอกจากนี้แล้วควรจะช่วยให้นักเรียนได้ทบทวนดูว่าเขามีความรู้เกี่ยวกับโลกของงานอาชีพอย่างไรบ้าง และอาจจะทำความเข้าใจ ความคุ้นเคยกับอาชีพที่อยู่ท้องถิ่นของตนเองบ้าง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสทางการศึกษาและอาชีพที่จะออกไปปฏิบัติ ในทำนองเดียวกัน นพพร พานิชสุข (2522 : 23) กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาควรมีบทบาทสำคัญอย่างมาก ในการนำทางให้แก่นักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเด็กในระดับนี้ต้องการรู้จักตนเองว่า ควรจะดำเนินอาชีพในอนาคตได้อย่างไรจึงจะถูกต้อง ควรจะศึกษาในวิชาอาชีพใด ที่ไหน และในแต่ละวิชาชีพนี้จะต้องเรียนอะไรบ้าง ระยะเวลาเท่าใด ความต้องการเหล่านี้มีคุณลักษณะอย่างไร ค่าใช้จ่ายในการศึกษา และแนวทางในการประกอบอาชีพ เช่น ฝึกอาชีพเบื้องต้น เพื่อเป็นการเตรียมตัวในการศึกษาหรือฝึกฝนเพิ่มเติม หรือถึงขั้นมีความพร้อมที่จะทำงานอาชีพระดับกึ่งฝีมือ หรือถึงขั้นมีความพร้อมที่จะทำงานระดับกึ่งฝีมือ รวมทั้งการมีนิสัยในการทำงานที่ดี เช่น มีความขยันอดทน ซื่อสัตย์ มีวินัยในการทำงาน (อนุพงศ์ สุขเกษม. 2527 : 52)

ดังเหตุผลที่แสดงข้างต้น จะเห็นได้ว่า การแนะแนวอาชีพในระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินไปให้สอดคล้องกับการศึกษาปัจจุบัน ผู้แนะแนวควรที่จะพยายามช่วยเหลือให้นักเรียนเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง ให้มีความรู้ในเรื่องอาชีพแขนงต่าง ๆ ของงานอาชีพที่กำลังเป็นที่ต้องการของสังคม เพื่อจะได้เตรียมตัวศึกษาหาความรู้ หาความชำนาญ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวอาชีพ

1.4.1 งานวิจัยในประเทศ

เพทชาย เจริญคุณวิวัฏ (2535 : 78) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อความสนใจในอาชีพนาฏศิลป์ – ดนตรีไทย ของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง จำนวน 30 คน พบว่า คะแนนความสนใจในวิชาชีพนานาฏศิลป์ – ดนตรีไทย ของกลุ่มทดลองในกลุ่มสูง ปานกลาง และต่ำ ที่ได้รับการสอนด้วยชุดการแนะแนวอาชีพสูงกว่าคะแนนความสนใจในวิชาชีพนานาฏศิลป์ – ดนตรีไทย ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศรันยา ประใจ (2538 : 45) ได้ศึกษาผลของการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการเตรียมตัวประกอบอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางป่งเคียน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 16 คน พบว่า คะแนนการเตรียมตัวประกอบอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าสูงขึ้น ภายหลังการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาร์ริตัน พัฒนเพ็ญ (2529 : 32) ได้ทดลองให้ข้อมูลด้านอาชีพต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระ โดยใช้โปรแกรมกิจกรรมแนะแนว กับวิธีบรรยาย พบว่านักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีทัศนคติต่ออาชีพอิสระสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลด้านอาชีพมีอิทธิพลต่อทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระ

1.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ยองค์ ทอดด์ และเบอร์ตัน (Youngue, Todd and Burton. 1981 : 369 – 373) ได้ศึกษาผลของวิธีการสอนอาชีพในชั้นเรียน กับการสอนจากประสบการณ์จริงต่อวุฒิภาวะทางอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาในรัฐเวอร์จิเนียตอนใต้ จำนวน 46 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเท่ากัน กลุ่มทดลองจะออกไปเยี่ยมชมสถานที่ประกอบอาชีพ และบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ สัปดาห์ละ 2 วัน ๆ ละ 2 ชั่วโมง และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า คะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนในกลุ่มทดลองเพิ่มมากกว่ากลุ่มควบคุม สรุปได้ว่าการสอนแบบให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจะช่วยให้วุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนเพิ่มได้มากกว่าวิธีการสอนในชั้นเรียน

เดอกิน (Durgin. 1974 : 2674 – 2675) ซึ่งได้สำรวจการจัดโครงการแนะแนวอาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในมลรัฐโอไฮโอกับครูแนะแนว จำนวน 884 คน พบว่าตามความเห็นของครูแนะแนวแล้ว บริการแนะแนวอาชีพเป็นบริการที่มีความสำคัญมากที่สุดใน การช่วยให้นักเรียนมีความสามารถเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้อง และบางแห่งยอมรับว่าโครงการแนะแนวในโรงเรียนของตนยังจัดบริการให้นักเรียนไม่เพียงพอ จำเป็นต้องปรับปรุงโดยรีบด่วน เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ

2.1 ความหมายของการตัดสินใจ

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528 : 76) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจเลือกอาชีพว่าหมายถึง การตัดสินใจเข้าสู่อาชีพที่ตรงกับความต้องการ ความถนัด และความสนใจของเขา เมื่อบุคคลสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง เขาย่อมจะมีความสุขมากกว่าในการทำงาน และโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพย่อมจะมีสูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น การที่จะช่วยให้นักบุคคลได้เกิดความเข้าใจถึงขั้นตอนและกระบวนการในการตัดสินใจเลือกอาชีพจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่มีปัญหาไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้

ทฤษฎีมาศย์ พิมลศักดิ์ (2530 : 8) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า หมายถึง กระบวนการเลือกในระหว่างทางเลือกในระหว่างทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนในอันที่จะเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

แพตเทอร์สัน (Patterson. 1980 : 107) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปสู่การเสี่ยง โดยมีการรวบรวมและประเมินข้อมูลมีทางเลือกหลายทาง และมีสิ่งประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญ อันนำไปสู่การตัดสินใจเลือก

ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 90 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1957) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลขึ้นอยู่กับการทำงานที่อาชีพที่เขาเลือกนั้นทำให้เขาสามารถแสดงบทบาทตามความต้องการของเขาได้ ทั้งในโลกส่วนตัวของบุคคลนั้นและในโลกของความเป็นจริง

ชูล (Shull. 1970 : 31) ให้นิยามกระบวนการตัดสินใจเป็นกระบวนการของมนุษย์ เกี่ยวพันทั้งในแง่มุมมองบุคคลและสังคม การตัดสินใจจะเกิดจากการใช้ดุลยพินิจ ซึ่งมาจากข้อเท็จจริง และค่านิยมของแต่ละคนที่จะเลือกทางเลือกที่คิดว่าสนองความมุ่งมาดปรารถนาและความต้องการได้

ซูชาติ ศิวกาญจน์ (2536 : 64) สรุปว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการตัดสินใจในที่จะเลือกทางเลือกซึ่งมีอยู่ 2 ทาง หรือมากกว่า โดยตัดสินใจเลือกในทางที่เห็นว่าดีที่สุด หรือเป็นประโยชน์มากที่สุดสำหรับตนเอง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นการเลือกแนวทางในการปฏิบัติที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนสูงที่สุดเป็นการกระทำที่จะต้องดำเนินอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการที่เป็นลำดับขั้นตอน ในอันที่จะเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมาสำหรับนำไปปฏิบัติได้จริง ส่วนการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น หมายถึง การที่บุคคลได้เลือกแนวทางที่ดีที่สุดจากทางเลือกหลาย ๆ ทางในการประกอบอาชีพและได้แสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ ซึ่งจะต้องตรงกับความต้องการความถนัด ความสนใจ และสอดคล้องกับสถานการณ์แวดล้อมของเขา

2.2 ทฤษฎีการตัดสินใจ

2.2.1 ทฤษฎีบรรทัดฐาน หรือปทัสถาน (Normative or Prescriptive Theory) ทฤษฎีนี้ได้เสนอกระบวนการตัดสินใจที่มนุษย์ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการโดยกำหนดเป็นรูปแบบที่ค่อนข้างแน่นอน เพื่อให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ (ชัยพร วิชชาวุธ. 2525 : 340) คือ

2.2.1.1 กลุ่มทฤษฎีตัดสินใจตามหลักเหตุผล (Rational Comprehensive Decision – Making) เป็นกลุ่มซึ่งตั้งอยู่บนฐานคติ 2 ประการ คือ ประการแรกในการกำหนดนโยบาย สามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของเป้าหมายได้ ตลอดจนจัดเรียงลำดับ

ความต้องการและคุณค่าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ ประการที่สอง สามารถพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ได้ทุกทางเลือก พร้อมทั้งคำนวณถึงผลดี ผลเสีย ของแต่ละทางเลือกได้ ทั้งนี้เพื่อทำการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จต่อไป อัลนาร์ต และ ฟิวส์แมน (Arnold and Feldman. 1988 : 396)

2.2.1.2 กลุ่มทฤษฎีสวนเพิ่มหรือการปรับส่วน (Incrementalism) เป็นกลุ่มที่ปฏิเสธฐานคติพื้นฐานของกลุ่มทฤษฎีการตัดสินใจตามหลักเหตุผลอย่างสิ้นเชิง โดยกล่าวว่านักบริหารจะตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งมักจะอาศัยรากฐานข้อมูลความจริงของการตัดสินใจครั้งก่อนที่มีอยู่แล้ว และคำนึงเพียงส่วนหนึ่งที่แตกต่างกันจากการตัดสินใจครั้งก่อน ๆ เพราะในทางปฏิบัติแล้วเป็นไปได้ที่ผู้ทำการตัดสินใจจะสามารถพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ พร้อมทั้งผลดีผลเสียของแต่ละทางได้ เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเวลา ความรู้ งบประมาณ รวมทั้งทรัพยากรและข้อมูลต่าง ๆ อีกด้วย (สมปราชญ์ จอมเทศ. 2516 : 105)

2.2.1.3 กลุ่มทฤษฎีแบบผสม (Mixed Scanning) เป็นกลุ่มทฤษฎีที่พยายามนำเอาส่วนดีของทั้งสองกลุ่มมาผสมผสานกัน โดยการแก้ไขจุดอ่อนของตัวแบบทั้งสองที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คือ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค โดยเสนอว่าให้ผู้ทำการตัดสินใจพิจารณาเลือกอย่างคร่าว ๆ เพื่อให้ความสนใจกับทางเลือกใดเป็นพิเศษ ก็ให้นำทางเลือกนั้นมาพิจารณาอย่างถี่ถ้วนอีกครั้งหนึ่ง (สมปราชญ์ จอมเทศ. 2516 : 106)

2.3 กระบวนการหรือขั้นตอนการตัดสินใจ

2.3.1 สโตเนอร์ (Stoner. 1987 : 177 – 182) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจเพื่อสั่งการหรือเลือกทางซึ่งอาศัยเหตุผล ที่สอดคล้องกับ กอร์ดอน (Gordon. 1991 : 244 – 248)

1. วิเคราะห์และจำกัดขอบเขตของปัญหา รวมถึงการพิจารณาองค์ประกอบของสถานการณ์นั้น ๆ ข้อจำกัดที่มีผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจ และความเป็นไปได้ของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่
2. การตั้งวัตถุประสงค์ หมายถึง การแยกแยะเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการตัดสินใจ พร้อมทั้งเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดที่ครอบคลุมคุณภาพ การยอมรับ และความถูกต้อง
3. การค้นหาทางเลือก เป็นขั้นตอนที่ผู้ทำการตัดสินใจ รวบรวมข้อเท็จจริง ศักยภาพของการยอมรับทางเลือกแต่ละทางเลือกที่จะทำให้เกิดบรรลุวัตถุประสงค์โดยง่าย
4. การประเมินทางเลือกในเรื่องความเป็นไปได้ ค่าใช้จ่าย ความเที่ยงตรง ความเสี่ยง ความไม่แน่นอนของผลที่จะเกิดขึ้น เป็นอย่างไรในแต่ละทางเลือกเพื่อเลือกทางที่จะช่วยแก้ปัญหานั้นได้
5. การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เหมาะสม สอดคล้องที่สุด

6. การประเมินการตัดสินใจ เป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยการทบทวนทุกขั้นตอนที่ผ่านมา พร้อมทั้งไม่เลือกกำหนดแผนการประเมิน และระยะเวลาที่จะต้องประเมินผลไว้ตั้งแต่เริ่มต้น

7. ตัดสินใจปฏิบัติตามทางเลือก

2.3.2 หลักการตัดสินใจตามแนวพฤติกรรมศาสตร์ของ ฟลิปโป (สมพงษ์ เกษมสิน. 2513 : 356 – 357 ; อ้างอิงมาจาก Filippo. n.d.) มีลำดับขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. สืบสวนให้ได้ข้อเท็จจริง และปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยว่ามีจุดมุ่งหมายอย่างไร มีลักษณะขัดแย้งหรือกระทบกระเทือนต่อองค์การอย่างไรหรือไม่ การพิจารณาในประเด็นนี้มีลักษณะการสร้างขอบเขตของปัญหา และวิธีที่จะตัดสินใจให้แคบเข้า ต้องอาศัยความรู้และความรอบคอบประกอบกัน

2. พิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่หลายทาง โดยเลือกไว้สำหรับเป็นแนวทางพิจารณาขั้นสุดท้าย ซึ่งจำต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์และภูมิหลังของผู้ตัดสินใจปัญหาเป็นส่วนประกอบด้วย

3. รวบรวมข้อมูล และข่าวสาร เพื่อทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางแก้ปัญหาที่ได้เลือกไว้จากข้อ 2 การเลือกแนวทางแก้ปัญหาไว้เพียง 3 – 5 ประการนี้ ช่วยประหยัดเวลา และทำให้ปัญหาแคบเข้า โดยไม่ต้องรวบรวมข้อมูลข่าวสารทั้งหมด

4. พิจารณาผลดี และผลเสียที่จะเกิดจากการเลือกวิธีแก้ปัญหาที่นั้น ๆ โดยอาศัยการวิเคราะห์เปรียบเทียบจากข้อมูล และข่าวสารที่รวบรวมไว้แล้วเลือกวิธีการที่คาดว่าจะดีที่สุดเป็นแนวทางในการตัดสินใจต่อไป

5. ดำเนินการและกำหนดวิธีปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามการตัดสินใจ

2.3.3 ดิงค์เลจ (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2528 : 45 ; อ้างอิงมาจาก Dinklage. 1977) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการตัดสินใจ โดยวางแผนอย่างรอบคอบ มี 7 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 “ระบุปัญหาว่าคืออะไร” ในขั้นนี้บุคคลจะต้องทราบเสียก่อนว่าเขาจะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องใด และจะต้องตระหนักว่าเขามีสิ่งที่ต้องคิดตัดสินใจ

ขั้นนี้เป็นขั้นที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าไม่ตระหนักว่าจะต้องคิดตัดสินใจแล้ว กระบวนการคิดหาสู่ทางก็จะไม่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 2 “การรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์” การตัดสินใจทุกเรื่องจะต้องเกี่ยวข้องกับรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ข้อมูลที่พูดถึงมิใช่ข้อมูลทั่วไป แต่จะต้องเป็นข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจ ดังนั้น บุคคลจึงต้องรู้ศิลปะแห่งการเข้าใจว่าข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของเขา แหล่งข้อมูลจะได้มาจากไหนและจะได้ข้อมูลนั้นมาอย่างไร นอกจากนี้ข้อมูลบางชนิดจะได้มาจากภายนอก ส่วนข้อมูลบางชนิดจะต้องแสวงหาเองจากภายใน

ขั้นที่ 3 “รู้จักทางเลือกที่มีอยู่” จากการรวบรวมข้อมูลในขั้นที่ 2 อาจทำให้บุคคลเริ่มมองเห็นเส้นทางเลือกของเขาขึ้นมาได้บ้าง ถ้าทางเลือกมีไม่มากอาจจะขอให้เขาใช้ความคิดถึงทางเลือกอื่นที่น่าจะเป็นไปได้มาพิจารณาประกอบและเมื่อได้ทางเลือกพอสมควรแล้ว ก็ให้เขาเขียนทางเลือกเหล่านี้ลงในกระดาษ

ขั้นที่ 4 “การชั่งน้ำหนักตัวเลือกแต่ละตัว” สำหรับขั้นนี้จะต้องให้บุคคลลองพิจารณาว่าในแต่ละทางเลือกมีผลดี ผลเสียอย่างไร ผลดีผลเสียในที่นี้ หมายถึง ที่เกี่ยวกับชีวิตของเขาไม่ใช่ผลดีสำหรับบุคคลอื่น และให้บุคคลนำผลดีผลเสียในแต่ละตัวมาชั่งน้ำหนักดูว่าตัวเลือกใดจะมีน้ำหนักดีกว่าตัวเลือกอื่น

ขั้นที่ 5 “การตัดสินใจเลือก” ถ้าบุคคลใดทำขั้นที่ 4 เรียบร้อย เขาก็พร้อมที่จะตัดสินใจเลือก ในการเลือกของเขาในขั้นนี้ส่วนใหญ่ก็จะเป็นจากอันดับของตัวเลือกที่ได้เขียนไว้ในขั้นที่ 4 นั้นเอง อย่างไรก็ตาม เขาอาจจะเลือกได้มากกว่า 1 อันดับ ถ้าการเลือกนั้นเป็นความต้องการของเขา

ขั้นที่ 6 “การดำเนินการ” เมื่อได้ตัดสินใจว่าจะทำอะไรเรียบร้อยแล้ว บุคคลก็พร้อมที่จะลงมือดำเนินการตามที่ได้ตัดสินใจไว้ในขั้นที่ 5

ขั้นที่ 7 “การทบทวนการตัดสินใจและผลที่ได้รับ” เมื่อปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจไปแล้ว บุคคลจะพบว่า การตัดสินใจเลือกของเขาสามารถช่วยหรือไม่ในการแก้ปัญหาจากขั้นที่ 1 ถ้าพบว่าผลของการตัดสินใจได้ช่วยในการแก้ปัญหา เขาก็จะยึดอยู่กับการตัดสินใจนั้น แต่ถ้าปรากฏว่าไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาได้ ก็อาจจะต้องเริ่มกระบวนการใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยเริ่มจากขั้นที่ 2 หรือ 3 ทั้งนี้แล้วแต่ความจำเป็น

จะเห็นว่ากระบวนการตัดสินใจเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพเหมาะสม มีเหตุผลและประสบความสำเร็จสูงสุด ซึ่งต้องอาศัยการดำเนินตามขั้นตอน ตั้งแต่การทำความเข้าใจปัญหา เรื่อยมาจนถึงการปฏิบัติตามทางที่เลือกเพียงทางใดทางหนึ่ง จึงจะเป็นการพิจารณาได้ว่าการตัดสินใจที่จะกระทำนั้นมีเหตุผล และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของปัญหาเพียงใด อันจะบ่งบอกถึงความสามารถของบุคคลที่เป็นผลต่อการตัดสินใจนั้น

2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ สามารถจำแนกเป็นกลุ่มใหญ่ได้ดังนี้

2.4.1 ตัวผู้ตัดสินใจซึ่งแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ทำให้การตัดสินใจของแต่ละคนแตกต่างกัน (ก้อ สวัสดิพานิช. 2519 :172) ประกอบด้วย

1. ความรู้ ประสบการณ์ ระดับการศึกษา วิธีการตัดสินใจ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่มีผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจ ความรู้ และประสบการณ์เป็นประเด็นหนึ่งในการที่จะบอกถึงการตัดสินใจที่ดี เมื่อนำมาประกอบกับการตัดสินใจจะช่วยให้มีความคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น ราคิท และคนอื่น ๆ (Rakich and others. 1977 : 242)

2. การรับรู้เป็นพฤติกรรมเริ่มต้นของการตัดสินใจ ทำให้เข้าใจปัญหา มากขึ้น มีส่วนที่ทำให้ผู้ทำการตัดสินใจมองสถานการณ์ปัญหาหรือสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน

3. ค่านิยม คือ หลักเกณฑ์พื้นฐานที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ (โยธิน ศันสนยุทธ์ และจุมพล พูลภัทรชีวิน. 2529 : 36)

4. ความเชื่อ เกิดจากความคิด ความรู้ที่กระทำเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเกิดจากการรับข้อมูลที่เป็นจริงหรือข้อมูลอาจทำให้ไขว้เขว ความเชื่อเป็นสิ่งที่มั่นคงและเปลี่ยนแปลงได้ยาก เนื่องจากความเชื่อเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่มีการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลาน โดยขบวนการขัดเกลาทางสังคมซึ่งมีความละเอียดอ่อน และเป็นสิ่งที่ถูกปลูกฝังอยู่ภายใต้จิตใจของบุคคลในสังคมนั้น ๆ ด้วย สามารถสะท้อนได้จากการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคล (สุพัตรา สุภาพ. 2523 : 52)

2.4.2 สถานการณ์ในการตัดสินใจ ได้แก่ ความเร่งด่วนทางด้านเวลา ขนาด โครงสร้างของการตัดสินใจ ราคิต และคนอื่น ๆ (Rakich and others. 1977 : 245)

2.4.3 สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม บุคคลมักจะตัดสินใจตามเศรษฐกิจ สังคมที่เป็นอยู่ หรือไม่ก็ปรับเศรษฐกิจ สังคมให้เข้ากับตนเอง (ก่อ สวัสดิพานิช. 2519 :177)

จากแนวคิด และทฤษฎีที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ โดยส่วนมากจะมุ่งพิจารณาที่บุคคลซึ่งเป็นผู้ทำการตัดสินใจ ประกอบกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และปัจจัยทางจิตวิทยา

2.5 ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอาชีพ

2.5.1 ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล (Traits and Factors theory)

ทฤษฎีเลือกอาชีพทฤษฎีนี้มีหลักการว่า บุคคลใช้วิจารณ์เกณฑ์ตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ทฤษฎีนี้เน้นถึงบุคคลว่าแต่ละคนมีความแตกต่างกันในความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพ งานแต่ละชนิดต้องการลักษณะและองค์ประกอบที่แตกต่างกัน ฉะนั้นบุคคลที่แตกต่างกันจะเลือกประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน ทฤษฎีนี้ใช้หลักการจากการเลือกอาชีพของ แฟรงค์ พาร์สัน (Frank Parsons) โดยมีหลักการเลือกอาชีพดังนี้คือ คริตซ์ (Crites. 1969 : 90 – 91)

1. การวิเคราะห์ตนเอง โดยบุคคลจะวิเคราะห์คุณสมบัติต่าง ๆ และองค์ประกอบของตนเอง เช่น ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด บุคลิกภาพ ฐานเศรษฐกิจ สภาพการณ์ต่าง ๆ ในครอบครัว

2. การวิเคราะห์อาชีพ โดยบุคคลจะแสดงหาความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ เช่น ความรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ รายได้ ความมั่นคง และโอกาสก้าวหน้าในอาชีพต่าง ๆ

3. การใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเอง และวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน

ทฤษฎีนี้เห็นว่าบุคคลเลือกอาชีพโดยพิจารณาลักษณะของตนเองประกอบการพิจารณาลักษณะของอาชีพ นอกจากนี้ทฤษฎีนี้ยังมีความเชื่อว่าการเลือกอาชีพของบุคคลแต่ละคนจะแตกต่างกันตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

โดยสรุปทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะขององค์ประกอบของบุคลิกภาพเป็นทฤษฎีการเลือกอาชีพที่มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. บุคคลแต่ละคน มีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งลักษณะดังกล่าวสามารถสังเกต วัด และจำแนกได้
2. อาชีพแต่ละอาชีพนั้น ต้องการผู้ประกอบกรที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป
3. การแนะแนวอาชีพ ควรเป็นกระบวนการที่จัดวางตัวบุคคล และงานให้เข้าคู่หรือสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม

2.5.2 ทฤษฎีการตัดสินใจของเกอแลต (Gellat's Decision Making Theory)

ทอลเบิร์ต (ศุภวดี บุญญวงษ์. 2528 : 138 – 139 ; อ้างอิงมาจาก Tolbert. 1974) กล่าวถึง ทฤษฎีการตัดสินใจของเกอแลตว่าเป็นทฤษฎีที่แสดงถึงวงจรกระบวนการตัดสินใจมีลักษณะเป็นวัฏจักรตามธรรมชาติ แบ่งเป็นขั้น ๆ ดังนี้ คือ

1. กำหนดเป้าหมายในการเลือก โดยกำหนดตัวเลือกตามความต้องการในการเลือกอาชีพ อาจจะมีตัวเลือกหลาย ๆ อย่างก็ได้
2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลือกเหล่านั้น ถ้าหากเป็นตัวเลือกการศึกษาก็ควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัคร หลักสูตร จำนวนผู้เรียนที่สถานศึกษารับไว้ได้ และค่าใช้จ่าย เป็นต้น และถ้าเป็นการเลือกอาชีพก็ควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของตลาดแรงงาน คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ สวัสดิการที่ได้รับ รายได้ และการฝึกอบรมเพื่อเข้าสู่อาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้บุคคลต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตนเองอีกด้วย เป็นต้นว่า ความสนใจ ค่านิยม ความสามารถ และทัศนคติ
3. นำข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ หรือการศึกษาที่ได้รับรวบรวมไว้แล้วนั้น มาเปรียบเทียบกับข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อทำนายถึงความเป็นไปได้ และผลที่เกิดขึ้นหลังจากการตัดสินใจเลือกแล้ว
4. ทำความกระจ่างแจ้งกับระบบค่านิยมของตนเอง แล้วนำมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจเลือกตัวเลือกที่เหมาะสมกับตนให้มากที่สุด
5. ประเมินตัวเลือกทั้งหมดแล้วตัดสินใจแบบเด็ดขาด หรือแบบค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมอีก ถ้าเป็นการตัดสินใจแบบเด็ดขาด บุคคลก็จะประเมินถึงการทำนายผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้นอีกครั้ง เพื่อความมั่นใจและถ้าหากเป็นการตัดสินใจแบบค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมอีก บุคคลก็จะกลับไปสู่ขั้นที่ 2 ใหม่ ดำเนินการจนครบทุกขั้นจนสามารถตัดสินใจได้

2.6 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ ทำให้สามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการตัดสินใจเลือกอาชีพมากขึ้น ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพประกอบด้วย

2.6.1 ทฤษฎีพัฒนาด้านอาชีพของซูเปอร์

ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 104 – 107 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1957) ได้ศึกษาแบบแผนหรือแบบฉบับของอาชีพเป็นระยะยาวถึง 20 ปี และได้เสนอขั้นพัฒนาการทางอาชีพเป็น 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการเจริญเติบโต อยู่ในช่วงตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 14 ปี เป็นขั้นของการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง หรืออัตมโนทัศน์ โดยเริ่มพัฒนาจากการถือตนตามแบบบุคคลสำคัญในครอบครัวหรือในโรงเรียน ในช่วงแรกของขั้นการเจริญเติบโตนี้ เด็กจะมีความต้องการและความเพ้อฝันมาก ส่วนความสนใจและความสามารถจะมีความสำคัญมากขึ้น เมื่อเด็กได้มีส่วนร่วมในสังคมเพิ่มขึ้น และได้มีโอกาสทดสอบในสภาพความเป็นมากขึ้น ทั้งนี้จำแนกเป็นระยะย่อย ๆ 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะที่เด็กยังไม่สนใจเลือกอาชีพ ระยะนี้เด็กจะมีอายุอยู่ในช่วง 3 ปีแรกของชีวิต

ระยะที่ 2 ระยะเพ้อฝัน เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 4 – 10 ปี เป็นระยะที่เด็กจะคิดถึงเรื่องอาชีพในลักษณะเพ้อฝัน และอาจมีการเล่นหรือการแสดงบทบาทตามความเพ้อฝัน

ระยะที่ 3 ระยะความสนใจ เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 11 – 12 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพตามความสนใจของตนเอง โดยจะใช้ความชอบและความสนใจเป็นหลักในการตัดสินใจเลือกอาชีพและกิจกรรมต่าง ๆ

ระยะที่ 4 ระยะความสามารถ เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 13 – 14 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งคำนึงถึงคุณสมบัติอื่น ๆ ของตน และมีความต้องการอยากจะทำ หรือต้องการฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นการสำรวจ ขั้นนี้บุคคลมีอายุระหว่าง 15 – 24 ปี เป็นขั้นของการสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพขณะอยู่ในโรงเรียน โดยสำรวจจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หรือจากงานอดิเรกหรือจากการทำงานพิเศษ และทดลองสวมบทบาทงานหรืออาชีพนั้น ๆ ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มแสวงหาประสบการณ์จากการทำงานและจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับขั้นการสำรวจนี้แบ่งเป็นระยะย่อย ๆ 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มพิจารณาและทดลองเลือกอาชีพ แต่ยังไม่ตัดสินใจแน่นอนอยู่ในช่วงอายุ 15 – 17 ปี โดยบุคคลจะพิจารณาอาชีพตามความต้องการ ความสนใจ

ความสามารถ ค่านิยม และโอกาสในการไต่งานทำ สำหรับในระยะนี้นั้นจะมีการลองเลือก ปฏิบัติอภิปรายการทำงานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ และประสบการณ์อื่น ๆ

ระยะที่ 2 ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของพัฒนาการด้านอาชีพ หรือระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพ อยู่ในระหว่างอายุ 18 – 21 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคล พิจารณาเลือกอาชีพจากสภาพความเป็นจริงมากขึ้น โดยจะพิจารณาจากลักษณะของตนเอง ลักษณะของงานอาชีพ และโอกาสที่จะไต่งานทำ เป็นระยะที่บุคคลเตรียมตัวเข้าสู่โลกของงาน เตรียมตัวให้พร้อมในการทำงาน

ระยะที่ 3 ระยะทดลองปฏิบัติงาน อยู่ในช่วงอายุ 22 – 24 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้ตัดสินใจเลือกอาชีพแล้ว และเริ่มทดลองปฏิบัติงานหรือทำงานในอาชีพที่เลือก นั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างรากฐาน เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มประกอบอาชีพที่ถาวร อยู่ใน ช่วงอายุ 25 – 44 ปี เป็นขั้นที่บุคคลได้ค้นพบงานที่เหมาะสม มีความตั้งใจและความ พยายามในการทำงาน เพื่อจะได้ยึดเป็นอาชีพที่ถาวร แต่ในระยะต้น ๆ ของขั้นสร้างหลักฐาน นี้ อาจมีการทดลองงานและเปลี่ยนงานอยู่บ้าง แต่บางคนก็อาจจะไม่มีการทดลองงานหรือ เปลี่ยนงาน สำหรับขั้นนี้ แบ่งเป็นระยะย่อย ๆ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะทดลองปฏิบัติงาน อยู่ในช่วงอายุ 25 – 30 ปี ระยะนี้ เป็นระยะที่บุคคลประกอบอาชีพที่ได้เลือกสรรแล้ว แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงงาน หากว่า บุคคลนั้นไม่พึงพอใจในงาน ซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนงานอีกหนึ่งหรือสองครั้งจึงจะพบงานที่ยึด เป็นอาชีพถาวร สำหรับบางคนอาจไม่มีระยะนี้ คือเขาจะประกอบอาชีพที่ถาวรเลยไม่มีการ เปลี่ยนงาน

ระยะที่ 2 ระยะสร้างความมั่นคงในอาชีพ อยู่ในช่วงอายุ 31 – 44 ปี ระยะนี้บุคคลจะเริ่มทำงานตามแผนอาชีพที่กระจ่างชัด เพื่อสร้างงานให้มีความมั่นคงและ พัฒนางานให้ก้าวหน้า

ขั้นที่ 4 ขั้นการคงไว้ซึ่งความมั่นคงในอาชีพ หรือขั้นของชีวิตที่มั่นคง อยู่ในช่วงอายุ 45 – 64 ปี เป็นขั้นที่บุคคลมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ โดยจะดำเนินการประกอบอาชีพที่เลือกแล้วและสร้างความก้าวหน้า และความมั่นคงในการประกอบอาชีพ นั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นความเสื่อมถอย เป็นขั้นที่บุคคลมีอายุ 65 ปีขึ้นไป ขั้นนี้ บุคคลจะเริ่มลดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ เริ่มมีความเสื่อมถอยทั้งพลังปัญญาและ พลังทางร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมของงาน และหยุดงานนั้นไปในที่สุด หรืออาจจะมี กิจกรรมอื่น ๆ หรืองานครึ่งเวลา หรืองานอดิเรก ทดแทนงานอาชีพเดิม สำหรับขั้นนี้จำแนก เป็นระยะย่อย ๆ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะลดการทำงานลง อยู่ในช่วง 65 – 70 ปี เป็นช่วงที่บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพการทำงานในอาชีพของตน การทำงานของบุคคลในช่วงนี้จะช้าลง บางคนมีการเปลี่ยนหน้าที่การงาน ลักษณะงาน หรืออาจจะทำงานเป็นบางเวลา

ระยะที่ 2 ระยะเลิกประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง คือ ตั้งแต่อายุ 71 ปีขึ้นไป เป็นช่วงของการพักผ่อน หยุดประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง แต่บางคนอาจจะทำงานไปเรื่อย ๆ จนสิ้นอายุขัย

จากขั้นพัฒนาการทางอาชีพดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การเลือกอาชีพของบุคคลมีลักษณะเป็นพัฒนาการ ในช่วงอายุ 14- 17 ปี ซึ่งอยู่ในระดับมัธยมศึกษา เป็นช่วงที่เด็กมีการพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยมีการสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพ และนำความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม มาร่วมในการพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพ

2.6.2 ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของกินซ์เบิร์ก

กินซ์เบิร์ก (Tolbert. 1974 : 37 – 40 ; citing Ginzberg. 1971) ได้เสนอทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ โดยเชื่อมโยงความพยายามของนักเศรษฐศาสตร์ นักจิตวิทยา บำบัด นักสังคมวิทยาเข้าด้วยกัน จากทฤษฎีพัฒนาการนี้ บุคคลจะพัฒนาผ่านขั้นต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันดังต่อไปนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการมากกว่าการตัดสินใจเพียงครั้งเดียว ค่านิยม สภาพแวดล้อมที่เป็นจริง คุณลักษณะทางจิตวิทยา โอกาสในการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษามีผลต่อกระบวนการนี้

2. กระบวนการเลือกอาชีพจะย้อนกลับหลังไม่ได้

3. การเลือกอาชีพเป็นการประนีประนอมระหว่างความต้องการ และความ เป็นจริงในการเลือก โดยคำนึงถึงความสามารถและเป้าหมายที่ต้องการ

ต่อมากินซ์เบิร์ก ได้ปรับปรุงหลักบางประการในทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ อันเดิม ดังนี้

1. กระบวนการเลือกอาชีพและพัฒนาการด้านอาชีพ เกิดขึ้นตลอดชีวิตและเปิดกว้าง จากการวิจัยเกี่ยวกับชีวิตการงานของบุคคลทั้งชายหญิง กินซ์เบิร์กสรุปได้ว่า บุคคลเปลี่ยนงานเพราะงานใหม่ให้ความพึงพอใจ ได้อิสรภาพ เนื่องจากเปลี่ยนความรับผิดชอบ ความกดดัน หรือให้ทางเลือกในการทำงานของบุคคล

2. กระบวนการเลือกอาชีพจะย้อนกลับหลังไม่ได้ ไม่มีความแน่นอนตรง กระบวนการเตรียมตัวเลือกอาชีพใช้ระยะเวลานานขึ้น กินซ์เบิร์ก กล่าวว่า สิ่งที่คนหนุ่มสาวเผชิญในช่วงอายุวัยรุ่นคือ การวางแผนเพื่อให้มีโอกาสเลือกได้มาก อย่างน้อยที่สุดเพื่อให้แน่ใจว่าเขามีสิทธิในการเข้ามหาวิทยาลัย ได้งานที่ดี โดยที่ถ้าบุคคลได้รับการศึกษาสูง โอกาสที่เขาเลือกอาชีพจะมีกว้างขวางขึ้น

3. การมองงานในทัศนคติที่ตีแทนที่จะเป็นการประนีประนอม กิन्ह์เบอร์เกอร์มีความเห็นว่างานที่เหมาะสมมากที่สุดเป็นกระบวนการต่อเนื่อง จากการศึกษาบุคคลในระยะยาว ได้ข้อเสนอแนะว่าบุคคลมีความพยายามที่จะทำงานเพื่อสนองความพึงพอใจ หรือความต้องการของตน โดยให้ตนเองเป็นประโยชน์ในงานที่เขามีโอกาสทำ ตระหนักถึงสิ่งที่เขาต้องปฏิบัติ

4. ข้อจำกัดบางอย่างที่จำเป็นต้องพิจารณา กิन्ह์เบอร์เกอร์อธิบายว่าสิ่งเหล่านี้คือ รายได้ต่ำ สถานภาพทางครอบครัว ทัศนคติ และค่านิยม บิดามารดา ระดับการศึกษาต่ำ รวมทั้งสถานภาพของผู้หญิง ชนกลุ่มน้อย และความไม่กลมกลืนกันระหว่างการศึกษากับอาชีพ สถาบัน ชุมชนและสถาบันอื่น ๆ

5. โอกาสในโลกของงานที่จะต้องพิจารณา หมายถึง ความสำคัญของการรับรู้โอกาสของบุคคลว่าเขามองเห็นโอกาสหรือไม่

6. แนวโน้มเรื่องค่านิยมมีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน และมีบทบาทสำคัญในการค้นหาความพึงพอใจของบุคคล วิถีชีวิตของบุคคลมีผลกระทบต่อการตัดสินใจด้านอาชีพ โดยเป็นความพยายามที่จะให้ประสบความสำเร็จในการสร้างดุลยภาพระหว่างงานและกิจกรรมอื่น

กิन्ह์เบอร์เกอร์ แบ่งกระบวนการของการตัดสินใจเลือกอาชีพเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะเวลาเพ้อฝัน (The Fantasy Period) เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงอายุ 11 ปี ในระยะแรกเด็กจะคิดเกี่ยวกับอาชีพในรูปของความปรารถนา เด็กไม่สามารถที่จะประมาณความสามารถโอกาสของขอบเขตของความจริงได้

2. ระยะเวลาพิจารณาเลือกอาชีพ โดยยังไม่ตัดสินใจแน่นอน (The Tentative Period) ช่วงอายุ 11 – 17 ปี ในระยะนี้การเลือกอาชีพยังเป็นการเลือกที่ยืดหยุ่นประกอบเกี่ยวกับตนเองอยู่ เช่น ความสนใจ ความสามารถและค่านิยม การเลือกอาชีพยังเป็นการทดลอง องค์กรประกอบที่แท้จริงยังไม่ได้นำมาพิจารณาในระยะนี้แบ่งออกเป็นระยะต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

2.1 ระยะเวลาความสนใจ ระยะนี้ความสนใจเป็นพื้นฐานขั้นแรกในการเลือกอาชีพ โดยไม่คำนึงถึงความสามารถที่แท้จริง

2.2 ระยะเวลาความสามารถ อายุ 13 – 14 ปี เป็นช่วงที่วัยรุ่นคำนึงถึงความสามารถในการวางแผนเลือกอาชีพ แต่ความรู้ในความสามารถของตนยังไม่สมบูรณ์ การเลือกยังเป็นการทดลอง

2.3 ระยะเวลาค่านิยม อายุ 15 – 16 ปี ระยะนี้จะเลือกโดยคำนึงถึงค่านิยม ช่วงนี้ค่านิยมจะมีความสำคัญมากกว่าความสนใจ ความสามารถ

2.4 ระยะเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพ อายุ 17 ปี ระยะนี้จะมีการประนีประนอมกันระหว่างความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเลือกอาชีพ แต่องค์กรประกอบที่แท้จริงยังไม่เข้ามาในกระบวนการเลือก ระยะนี้ยังอยู่ในขั้นทดลองเลือก แม้ว่าบุคคลจะตระหนักว่าสิ่งที่เขาตัดสินใจในปัจจุบันมีผลต่ออนาคตของเขา

3. ระยะพิจารณาตามสภาพความเป็นจริง อายุ 17 ปีถึงวัยผู้ใหญ่ ระยะนี้การเลือกจะเป็นการประนีประนอม ระหว่างองค์ประกอบที่เป็นจริง เช่น ข้อกำหนดของงานหรือโอกาสในการศึกษา และองค์ประกอบส่วนบุคคล ระยะนี้แบ่งเป็นชั้นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 ระยะสำรวจอาชีพ เป็นชั้นสำรวจโดยบุคคลพยายามจะให้การตัดสินใจเลือกตรงกับความเป็นจริง

3.2 ระยะการรวมตัวของความคิดที่จะเลือกอาชีพ เป็นชั้นที่บุคคลตัดสินใจเลือกโดยประนีประนอมระหว่างองค์ประกอบที่สำคัญ

3.3 ระยะตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจง เป็นชั้นที่บุคคลฝึกหัดหาความรู้ประสบการณ์ในเฉพาะงานด้านใดด้านหนึ่ง เป็นการสนับสนุนการตัดสินใจ

จากทฤษฎีของกินท์เบอร์ก แสดงว่าการเลือกอาชีพของบุคคลเริ่มตั้งแต่อายุ 11 ปีขึ้นไป โดยพิจารณาตนเองเป็นสำคัญ และเริ่มนำคุณสมบัติของอาชีพมาประกอบการพิจารณาเมื่อมีอายุ 17 ปี จากกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งจัดอยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพเป็นระยะสำคัญระยะหนึ่งของพัฒนาการในกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ และเป็นระยะที่เริ่มนำคุณสมบัติของอาชีพมาประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจ

2.7 ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

2.7.1 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์

จอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland) เป็นผู้สร้างแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ และคิดทฤษฎีการเลือกอาชีพ โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน 7 ประการดังนี้ (Holland" 1979 : 3 – 5)

1. บุคลิกภาพของบุคคลแบ่งเป็น 6 ลักษณะ ตามความสนใจในอาชีพประเภทต่าง ๆ ได้แก่ งานช่างมือและงานกลางแจ้ง (Realistic) งานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Investigative) งานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (Artistic) งานบริการการศึกษาและสังคม (Social) งานจัดการและค้าขาย (Enterprising) และงานสำนักงานและเสมียน (Conventional) ใช้อักษรย่อ RIASEC

บุคลิกภาพแต่ละลักษณะ เป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงผลักดันส่วนบุคคลกับวัฒนธรรมต่าง ๆ รอบตัวเขา เช่น ศักดิ์ตระกูล บิดา มารดา ครูอาจารย์ เพื่อน ระดับชั้นทางสังคม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จากประสบการณ์เหล่านี้ จะก่อให้เกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ จะกลายเป็นความสนใจ และนำไปสู่ความสามารถเฉพาะตัว ซึ่งจะกำหนดให้บุคคลมีการคิดรับรู้ และแสดงเอกลักษณ์ของตน ตัวอย่างเช่น บุคคลที่ชอบและสนใจในความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ก็จะมีแนวโน้มในการแสวงหาอาชีพเกี่ยวกับ ครู

พยาบาล นักประชาสัมพันธ์ นักสังคมสงเคราะห์ และเมื่อได้ให้ความสนใจจนเกิดความชำนาญ ความถนัดยิ่งขึ้นตรงกับลักษณะความสามารถของตนจึงแสดงบุคลิกภาพของตนออกมา

2. สิ่งแวดล้อมของบุคคลแบ่งเป็น 6 ลักษณะ ตามความสนใจในอาชีพ

ประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น สิ่งแวดล้อมแต่ละลักษณะนี้ถูกรอบงำโดยบุคลิกภาพ และเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงปัญหา และความกดดันบางประการ เมื่อมีบุคลิกภาพต่างกัน ความสนใจ ความถนัดก็ต่างกัน ทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะหันเข้าหาบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน ฉะนั้น บุคคลในกลุ่มเดียวกันจึงมีอะไรที่คล้ายคลึงกัน

3. บุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาได้ฝึกทักษะและใช้ความสามารถของเขา ทั้งยังเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงทัศนคติ ค่านิยม และบทบาทของเขา เช่น บุคคลที่ชอบคิดวิเคราะห์เหตุผล ก็จะแสวงหาสิ่งแวดล้อมที่จะช่วยให้เขาได้ใช้ความสามารถนี้ให้ได้มากที่สุด จะเห็นได้ว่าความสนใจในอาชีพของบุคคล ย่อมขึ้นตรงกับการที่บุคคลนั้น ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางอาชีพที่ตรงกับบุคลิกภาพของเขา

4. พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม เมื่อเราทราบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมของบุคคล ก็จะทำให้เราทราบถึงผลที่จะติดตามมาด้วย ได้แก่ การเลือกอาชีพ การเปลี่ยนงาน ความสำเร็จในอาชีพ ความสามารถเฉพาะ พฤติกรรมทางการศึกษาและสังคม

5. ความสอดคล้องกัน (Consistency) บุคคลจะมีลักษณะของบุคลิกภาพที่เด่นชัด สอดคล้องกัน และอาจมีลักษณะอื่นแฝงอยู่ 2 – 3 รูปแบบ เช่น บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานช่างฝีมือ และงานกลางแจ้ง กับบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจในอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานสำนักงาน และเสมียน กับบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานศิลปะดนตรี และวรรณกรรม เป็นต้น

6. ความแตกต่างกัน (Differentiation) บุคคลจะมีบุคลิกภาพหรือสิ่งแวดล้อมที่เด่นชัดอยู่ลักษณะหนึ่ง แม้จะมีบุคลิกภาพลักษณะอื่นปะปนอยู่บ้าง แต่บางคนอาจจะบุคลิกภาพลักษณะต่าง ๆ อยู่ในระดับใกล้เคียงจนยากต่อการชี้ให้เห็นชัดว่าบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพลักษณะใด

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ เป็นการเลือกอาชีพที่เกิดจากการกระทำที่สะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจ ความรู้ บุคลิกภาพและความสามารถของบุคคล อาชีพเป็นวิถีชีวิต ส่วนสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นงานและทักษะ ทฤษฎีนี้จึงมีแนวคิดพื้นฐานสรุปได้ว่า

1. การเลือกอาชีพเป็นการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพ
2. ผลที่ได้จากแบบสำรวจความสนใจในอาชีพจะแสดงถึงบุคลิกภาพในอาชีพนั้นด้วย

การกำหนดลักษณะบุคลิกภาพ

ฮอลแลนด์ (รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์. 2538 : 197 – 201 ; อ้างอิงมาจาก Holland. 1973) ได้กำหนดลักษณะบุคลิกภาพความสนใจในอาชีพต่าง ๆ 6 ประเภท โดยมีเป้าหมายดังนี้

1. ชี้นำประสบการณ์ที่จะนำไปสู่ลักษณะเฉพาะของบุคคล
2. อธิบายให้ทราบเกี่ยวกับประสบการณ์ การนำไปสู่ลักษณะเฉพาะได้อย่างไร และลักษณะเฉพาะนำไปสู่พฤติกรรมได้อย่างไร
3. แยกแยะความเหมาะสมระหว่างบุคลิกภาพแต่ละลักษณะกับเหตุการณ์ทั้งเก่าและ

ใหม่

รายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนดบุคลิกภาพตามทฤษฎี มีดังนี้

1. บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจในอาชีพ ประเภทงานช่างฝีมือและงานกลางแจ้ง (Realistic) สภาพทางพันธุกรรมและประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลกลุ่มนี้มีความพึงพอใจกับกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมสัมผัสได้ เช่น สิ่งของ เครื่องมือ เครื่องจักรกล สัตว์และพืช แต่ไม่ชอบกิจกรรมด้านการศึกษาและการแพทย์ ดังนั้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถด้านงานช่าง เครื่องยนต์ การเกษตร ไฟฟ้าและเทคนิค แต่ขาดความสามารถทางด้านการศึกษาและสังคม

บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมเด่นชัด ดังนี้

1. พึงพอใจกับอาชีพประเภทงานช่างฝีมือและงานกลางแจ้ง แต่ไม่ชอบอาชีพงานบริการทางการศึกษาและสังคม
2. ใช้ความสามารถทางการจัดการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการงานและเรื่องอื่น ๆ
3. รับรู้ตัวเองว่าเป็นผู้มีความสามารถเกี่ยวกับทักษะทางด้านเครื่องจักรกลและกีฬา แต่ขาดความสามารถทางด้านการศึกษาสังคมกับผู้อื่น
4. มีค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม และนิยมลักษณะภายนอกของบุคคล เช่น เงิน อำนาจ สถานภาพ เกียรติยศ

บุคลิกภาพโดยทั่วไปของบุคคลกลุ่มนี้ มีลักษณะต่อไปนี้ ซื่อสัตย์ หัวอ่อน เปิดเผย จริงจัง แข็งแรง วัตถุประสงค์ เป็นธรรมชาติ เรียบง่าย พากเพียร อดทน เสมอต้นเสมอปลาย เก็บตัว ถ่อมตน มั่นคง มัธยัสถ์ ซื่อสัตย์ ไม่คิดลึก ไม่หมกมุ่น ไม่เพ้อฝัน

อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการทำป่าไม้ ครูสอนอุตสาหกรรม ศิลป์ วิศวกรรมยานยนต์ วิศวกรรมเหมือง ช่างเทคนิค ช่างเครื่องบิน ช่างเครื่องยนต์ ผู้ช่วยทันตแพทย์ ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ผู้ดูแลสวนป่า ช่างทำกุญแจ คนขับรถขุดดิน ช่างทำบล็อกรูปร่าง ช่างตัดเสื้อ

2. บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจในอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค (Investigative) สภาพทางพันธุกรรมและประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลกลุ่มนี้มีความพึงพอใจกับกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต สัญลักษณ์ การจัดระบบ การทดลอง ด้านกายภาพ ชีวภาพและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เพื่อจะได้เข้าใจและควบคุมปรากฏการณ์นั้น ๆ แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการชักชวนการเข้าสังคมและการเลียนแบบ ดังนั้น บุคคลเหล่านี้ จึงมีความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และการคำนวณ แต่ขาดความสามารถทางด้านงานโครงการโฆษณาชักชวน

บุคลิกภาพกลุ่มนี้ จะมีพฤติกรรมเด่นชัด ดังนี้

1. พึงพอใจกับอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย
2. ใช้ความสามารถทางการสังเกต ค้นคว้า แก้ปัญหาเกี่ยวกับการงานและเรื่องอื่น ๆ
3. รับรู้ตัวเองว่าเป็นผู้มีความสามารถในฐานะนักวิชาการ แต่ขาดทักษะด้านการเป็นผู้นำ
4. มีค่านิยมทางด้านวิทยาศาสตร์

บุคลิกภาพโดยทั่วไปของบุคคลกลุ่มนี้มีลักษณะต่อไปนี้ ชอบวิเคราะห์ รอบคอบ ระมัดระวัง ชอบอ่านหนังสือ เป็นนักวิจารณ์ ใฝ่รู้ รักรหัส ฉลาด เก็บตัว มีหลักการเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย อดทน เจียบขาด ถ่อมตน ไว้วางใจ

อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักเศรษฐศาสตร์ นักมนุษยศาสตร์ นักสังคมศาสตร์ แพทย์ นักฟิสิกส์ นักเคมี นักชีววิทยา นักวางแผนเครื่องผลิตผล ผู้ช่วยแพทย์ในห้องทดลอง นักวิเคราะห์และทดสอบ นักจิตวิทยา ครูสอนคำนวณ จักษุแพทย์ ศัลยแพทย์ ทันตแพทย์ สัตวแพทย์ ผู้ควบคุมคอมพิวเตอร์ นักอุตุนิยมวิทยา นักธรณีวิทยา

3. บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจในอาชีพ ประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (Artistic) สภาพทางพันธุกรรม และประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลกลุ่มนี้มีความพึงพอใจกับกิจกรรมที่เป็นนามธรรมเป็นอิสระไม่เป็นระเบียบแบบแผน ดังนั้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางด้านศิลปะ ภาษา ดนตรี การละคร การเขียน แต่ขาดความสามารถทางด้านธุรกิจ งานสารบรรณ

บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมเด่นชัด ดังนี้

1. พึงพอใจกับอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน
2. ใช้ความสามารถทางศิลปะแก้ปัญหาเกี่ยวกับการงานและเรื่องอื่น ๆ
3. รับรู้ตัวเองว่าเป็นผู้มีความสามารถในการแสดงออก มีความคิดริเริ่ม มีพรสวรรค์

มีความเป็นหญิง ไม่ชอบเลียนแบบ ชอบอิสระ มีความสามารถทางด้านศิลปะและดนตรี คือ การแสดง การเขียน การพูด แต่ขาดความสามารถทางด้านสารบรรณ

4. มีค่านิยมทางด้านศิลปกรรม

บุคลิกภาพโดยทั่วไปของบุคคลกลุ่มนี้มีลักษณะต่อไปนี้ จุกจิก ไม่เป็นระเบียบ เจ้าอารมณ์ มีอุดมคติ เพื่อฝัน ไม่จริงจัง ใจร้อน รักอิสระ ช่างคิด ไม่ชอบเลียนแบบ มีความคิดริเริ่ม ชอบแสดงออก

อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ ผู้กำกับการแสดง ครูสอนรำ ครูสอนละคร ครูสอนดนตรี ครูสอนภาษาอังกฤษ ครูสอนวรรณคดี ครูสอนศิลปะ ผู้แปลภาษาต่างประเทศ นักแต่งเพลง ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้ตกแต่งอาคารภายใน

4. บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจในอาชีพประเภทงานบริการ การศึกษาและสังคม (Social) สภาพทางพันธุกรรมและประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมทำให้บุคคลกลุ่มนี้ มีความพึงพอใจกับกิจกรรมที่ให้ความรู้ การฝึกหัด การพัฒนา การอนุรักษ์ และการสั่งสอน แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ เครื่องมือ เครื่องยนต์ เครื่องจักรกล ดังนั้น บุคคลกลุ่มนี้ จึงมีความสามารถทางด้านมนุษยสัมพันธ์ เช่น งานประชาสัมพันธ์ งานบริการ วิชาการ แต่ขาดความสามารถทางด้านช่างและเทคนิค

บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมเด่นชัด ดังนี้

1. พึงพอใจกับอาชีพประเภทงานบริการ การศึกษาและสังคม แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานช่าง ฝีมือ และงานกลางแจ้ง
2. ใช้ความสามารถทางด้านสังคมแก้ปัญหาเกี่ยวกับงานและเรื่องอื่น ๆ
3. รับรู้ตัวเองว่าเป็นผู้มีความสามารถในฐานะคนที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น ชอบสอนและให้การฝึกอบรม แต่ขาดความสามารถทางด้านเครื่องจักรกลและวิทยาศาสตร์
4. มีค่านิยมทางด้านสังคมและจริยธรรม

บุคลิกภาพโดยทั่วไปของบุคคลกลุ่มนี้ มีลักษณะต่อไปนี้ มีอำนาจ ไม่ชอบให้ใครสั่ง นำเชื่อถือ ให้ความร่วมมือ มีเมตตาริจิต กว้างขวาง ชอบบำเพ็ญประโยชน์ มีอุดมคติ มีความคิดลึกซึ้ง เมตตากรุณา จุใจคนเก่ง มีความรับผิดชอบ ชอบเข้าสังคม รู้จักกาลเทศะ มีความเข้าใจเพื่อนมนุษย์

อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการทางด้านสังคม สงเคราะห์ ผู้อำนวยการด้านบุคลากร ผู้จัดการโรงแรม ผู้จัดการร้านอาหาร ผู้ประสานงาน ผู้ให้คำปรึกษา ผู้ดูแลหอพัก ผู้ให้สัมภาษณ์ นักประวัติศาสตร์ พยาบาล ครู บรรณารักษ์ อาจารย์มหาวิทยาลัย

5. บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจในอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย (Enterprising) สภาพทางพันธุกรรมและประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมทำให้บุคคลกลุ่มนี้มีความพึงพอใจกับกิจกรรมที่เกี่ยวกับการวางแผนควบคุมผู้อื่น เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่ไม่

ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตเป็นสัญลักษณ์ หรือเป็นระเบียบแบบแผน ดังนั้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางด้านการเป็นผู้นำ การประชาสัมพันธ์ การชักชวน แต่ความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์น้อยลง

บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมที่เด่นชัด ดังนี้

1. พึงพอใจกับอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. ใช้ความสามารถทางด้านควบคุม นำผู้อื่น แก้ปัญหาเกี่ยวกับการงานและเรื่องอื่น ๆ
3. รับรู้ตัวเองว่าเป็นผู้มีความสามารถในฐานะเป็นผู้กว้างขวาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง เข้าสังคมเก่ง การเป็นผู้นำ การพูด แต่ขาดความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์

4. มีค่านิยมทางการเมืองและเศรษฐกิจ

บุคลิกภาพโดยทั่วไปของบุคคลกลุ่มนี้มีลักษณะต่อไปนี้ ชอบแสดงออก เสี่ยงภัย ทะเยอทะยาน กล้าซักถามโต้แย้ง คล่องแคล่ว ว่องไว ใจร้อน สนุกสนาน พึงพาดตนเอง เปิดเผย ช่างพูด รักความก้าวหน้า เชื้อมั่นในตนเอง เข้าสังคมง่าย มองโลกในแง่ดี

อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ วิศวกรรมอุตสาหกรรม นักวิจัยตลาด นายธนาคาร ผู้จัดการขายประกัน ผู้กายประกัน ผู้จัดการฝ่ายขาย ผู้จัดการร้านอาหาร พนักงานขายสินค้า หนายความ ผู้พิพากษา โฆษกสถานีวิทยุกระจายเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน นายหน้า นักจัดรายการโทรทัศน์ นักธุรกิจ พ่อค้า

6. บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจในอาชีพประเภทสำนักงานและเสมียน

(Conventional) สภาพทางพันธุกรรมและประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลกลุ่มนี้มีความพึงพอใจกับกิจกรรมที่เป็นการจัดระบบหรือระเบียบ การเก็บรายงาน การจัดข้อมูล การคัดลอกข้อมูล การจัดหมวดหมู่รายงาน และข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลข แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เป็นนามธรรม มีอิสระ ต้องการค้นคว้า ไม่เป็นระบบแบบแผน ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้ จึงมีความสามารถทางด้านงานสารบรรณ การคำนวณ งานธุรกิจ แต่ขาดความสามารถทางด้านศิลปะ

บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมเด่นชัด ดังนี้

1. พึงพอใจกับอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม
2. ใช้ความสามารถทางการจัดเก็บรวบรวมแก้ปัญหาเกี่ยวกับการงานและเรื่องอื่น ๆ
3. รับรู้ตัวเองว่าเป็นผู้มีความสามารถในฐานะผู้ชอบเลียนแบบ จัดระเบียบงานสารบรรณ และตัวเลข แต่ขาดความสามารถทางด้านศิลปะ
4. มีค่านิยมทางธุรกิจ และความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

บุคลิกภาพโดยทั่วไปของบุคคลกลุ่มนี้มีลักษณะต่อไปนี้ ชอบเลียนแบบ ไม่จินตนาการ ขาดความริเริ่ม เชื่อฟัง ยุติธรรม ว่างท่า มีสมรรถภาพ ไม่ยึดหยุ่น รับคำสั่งอ่อนน้อม เรียบร้อย พากเพียร คล่องแคล่ว เจ้าระเบียบ เยือกเย็น

อาชีพที่กลุ่มบุคคลนี้สนใจ ได้แก่ ผู้ควบคุมเครื่องคอมพิวเตอร์ นักบัญชี ผู้ดูแลสินค้าในสต็อก ครูสอนบริการธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญทางการเงิน ผู้ประเมินผล เสมียนจ่ายเงิน เสมียนติดต่อการค้า เจ้าหน้าที่ธุรกิจ ตัวแทนฝ่ายขาย ผู้เบิกเงิน ผู้ช่วยบรรณารักษ์ ผู้หาค่าผิดในการพิมพ์หนังสือ เลขานุการฝ่ายบุคคล

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ

งานวิจัยในต่างประเทศ

ลาสกิน (Laskin. 1980 : 4413 – A) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการตัดสินใจที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 132 คน ผลปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในโปรแกรมการทดลองได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบพัฒนาการทางอาชีพสูงกว่ากลุ่มควบคุม

เดวิส (Davis. 1984 : 2763 – A) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการสอนอาชีพศึกษากับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มด้านอาชีพ ที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจและวุฒิภาวะทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยอินเดียนา จากการศึกษาพบว่า ผลการสอนอาชีพศึกษากับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มด้านอาชีพที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจ และวุฒิภาวะทางอาชีพไม่แตกต่างกัน

ซัลลิแวน (Sullivan. 1976 : 3430 – A) ได้ศึกษาถึงผลการตัดสินใจของกลุ่มและบุคคลเกี่ยวกับวุฒิภาวะทางอาชีพหลังจากให้คำปรึกษาด้านอาชีพไปแล้ว กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัย จำนวน 128 คน ผลปรากฏว่า การฝึกตัดสินใจมีผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพทั้งในกลุ่มที่ตัดสินใจโดยกลุ่ม และกลุ่มที่ตัดสินใจด้วยตนเอง

งานวิจัยในประเทศ

อรอนงค์ แจ่มผล (2525 : 78) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกันของวุฒิภาวะทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนิสิตนักศึกษาปีที่สอง ผลปรากฏว่า วุฒิภาวะทางอาชีพมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ทิพย์มาศย์ พิมลศักดิ์ (2530 : 52) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว มีการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับอาชีพสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จันทนา กาไหล่ทอง (2537 : 52) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มด้านอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งเสลี่ยมชนูปถัมภ์ จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มด้านอาชีพ มีการตัดสินใจเลือกอาชีพดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากงานวิจัยทั้งของต่างประเทศ และในประเทศ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ พอสรุปได้ว่าการแนะแนวอาชีพที่จัดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ โปรแกรมการตัดสินใจการฝึกปฏิบัติทางอาชีพ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มด้านอาชีพ เหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาด้านการตัดสินใจ และจะไปสัมพันธ์กับการพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพ ซึ่งการพัฒนาจะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการทดลอง

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทันตแพทย์

3.1 ความหมายของวิชาชีพทันตแพทย์

งานอาชีพ “ทันตแพทย์” หมายถึง ผู้ให้การรักษาโรค และความผิดปกติของฟัน และช่องปากด้วยการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้คือ (สวัสดี สุวรรณอักษร. 2520 : 50)

- ก. ตัดยกรวม ให้ยาและวิธีการอื่น ๆ เช่น ตรวจปากและฟันของผู้ป่วย
 - ข. ใช้เครื่องมือเอกซเรย์ และทดสอบตามความจำเป็น เพื่อจะได้ทราบถึงลักษณะของความผิดปกติ
 - ค. พิจารณาผลของการตรวจและทดสอบ และตกลงใจเลือกวิธีการรักษา
 - ง. ทำฟันปลอม ทำความสะอาดและอุดรูฟัน และถอนฟันที่เป็นโรค หรือที่ไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์
 - จ. พิมพ์ปาก และจำลองแบบของเหงือกและส่วนอื่น ๆ ของปาก เพื่อใช้ในการประดิษฐ์ฟันปลอม
 - ฉ. ทำและใส่ฟันปลอม
 - ช. ใส่เครื่องยึดเพื่อจัดฟันที่มีลักษณะผิดปกติ หรือเกให้อยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้อง
 - ซ. รักษาโรค ฟัน ปาก หรือเหงือกด้วยการใช้ยาหรือศัลยกรรม
 - ฅ. ให้ยาลด หรือวางยาสลบตามความจำเป็น อาจทำการเฉพาะทางในการรักษาอย่างใดอย่างหนึ่ง
 - ญ. ทำงานอื่น ๆ ที่ต้องให้ความรู้ทางทันตแพทยศาสตร์
- กล่าวโดยทั่วไป ทันตแพทย์มีหน้าที่ในการรักษาโรคและความผิดปกติของฟันและช่องปาก ด้วยวิธีการผ่าตัดหรือศัลยกรรม ด้วยการให้ยาหรือวิธีการอื่น ๆ ทำหน้าที่ตรวจปากและฟันของผู้ป่วย ใช้เครื่องมือเอกซเรย์และทดสอบตามความจำเป็น เพื่อทราบถึงลักษณะความผิดปกติของฟัน พิจารณาผลของการตรวจและทดสอบ ตัดสินใจเลือกวิธีการรักษา ทำฟันปลอม ทำ

ความสะอาดและอุดรูฟัน และถอนฟัน ที่เป็นโรคหรือที่ไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์ออกทั้ง ฟิมพ์ ปาก และจำลองแบบของเหงือกและส่วนอื่น ๆ ของปาก เพื่อใช้ในการประดิษฐ์ฟันปลอม ทำ และใส่ฟันปลอม ใส่เครื่องยึดเพื่อจัดฟันที่มีลักษณะผิดปกติ หรือเกให้อยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้อง รักษาโรคฟัน ปากหรือด้วยการใช้ยาหรือศัลยกรรม ใช้ยาชาหรือวางยาสลบตามความจำเป็น อาจทำการเฉพาะทางในการรักษาอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างและทำงานอื่น ๆ ที่ต้องใช้ความรู้ทางทันตแพทยศาสตร์

3.2 คุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพทันตแพทย์

ผู้ที่สนใจจะศึกษาต่อเพื่อประกอบอาชีพเป็นทันตแพทย์ ระดับปริญญาควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (สวัสดี สุวรรณอักษร. 2520 : 51)

3.2.1 การเรียนทันตแพทย์ ต้องการผู้มีสติปัญญาที่มีพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี พุดง่าย ๆ ก็คือ มีความรู้สูงทางด้านวิชาการ นอกจากนี้ นักศึกษายังจะต้องเป็นผู้ที่มีความต้องการที่จะอยากทำงาน และต้องศึกษาอย่างหนัก เพราะนักศึกษาต้องทุ่มเทตนเอง เพื่อศึกษาอยู่ในห้องเรียน ห้องสมุด และทำงานอยู่ในห้อง LAB ตลอดเวลา

3.2.2 การเรียนทันตแพทย์ต้องการความถนัดเป็นพิเศษ โดยเฉพาะทันตแพทย์ต้องมีความชำนาญในการใช้เครื่องมือเกี่ยวกับการบั่นและประดิษฐ์ต่าง ๆ มีการตัดสินใจอย่างดีในการตกแต่งบูรณะฟันที่สึกหรือ เป็นรู เป็นโพรง หรือสูญหาย โดยมุ่งหวังที่จะแก้ไข การบดเคี้ยวอาหาร และส่งเสริมความงามของใบหน้า ให้อยู่ในสภาพดีที่สุดเท่าที่จะทำได้พอ ๆ กับความสามารถเป็นอย่างดีในการใช้เครื่องมือ งานฝีมือดังกล่าวนี้เป็นงาน ซึ่งมีใช้ทุก คนจะทำได้ด้วยความสะดวกใจ นักศึกษาที่ไม่มีความเหมาะสมกับงานประเภทนี้ มักจะได้รับความลำบากไม่น้อยในระหว่างการศึกษา

3.2.3 การเรียนทันตแพทย์ ต้องมีผู้มีสุขภาพดี แข็งแรง สมบูรณ์ มีบุคลิกภาพที่ดี รู้หลักจิตวิทยา ในการเข้ากับผู้อื่นได้ดี พุดจาเก่ง คล่องแคล่ว

3.2.4 การเรียนทันตแพทย์ ต้องใช้เวลาเรียนนานปี และมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มากมาย ทั้งในด้านอุปกรณ์การเรียน ค่ากิจกรรม ค่าธรรมเนียม ค่าใช้สอยส่วนตัว และรวมทั้งต้องจัดซื้อเครื่องมือ เครื่องใช้ บางอย่างเพื่อเป็นอุปกรณ์การศึกษาของตน ฉะนั้น นักศึกษาควรพิจารณาให้ดีด้วยว่า ฐานะการเงินของครอบครัวพอที่จะสนับสนุนให้เรียนจบได้หรือไม่

3.3 การศึกษาและการฝึกอบรม

การศึกษาเพื่องานอาชีพเป็น “ทันตแพทย์” มีรายละเอียดของการศึกษาดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. ม.ป.ป. : 185)

3.3.1 นักศึกษาต้องเป็นผู้สำเร็จในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือเทียบเท่าตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือประกาศนียบัตรอื่น ๆ ที่มหาวิทยาลัยเทียบเท่า

3.3.2 นักศึกษาต้องสามารถผ่านการสอบคัดเลือก เพื่อเข้าศึกษาต่อในคณะทันตแพทยศาสตร์ ตามระเบียบการสอบคัดเลือกของทบวงมหาวิทยาลัย

3.3.3 เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว นักศึกษาจะได้รับปริญญาทันตแพทยศาสตรบัณฑิต

3.3.4 ผู้ที่ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทันตแพทยศาสตรบัณฑิต และขึ้นทะเบียนการประกอบโรคศิลปะสาขาทันตกรรมชั้นหนึ่งแล้ว สามารถจะประกอบอาชีพเป็นการส่วนตัวหรือเข้ารับราชการ หรือทำงานกับองค์กรต่าง ๆ ได้ตามสมควร

สำหรับการเรียนในระยะ 2 ปีแรก ในคณะวิทยาศาสตร์ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ หรือเตรียมทันตแพทย์นั้น หลักสูตรการเรียนส่วนใหญ่เน้นหนักด้านวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เช่น เคมีทั่วไป ฟิสิกส์ทั่วไป คณิตศาสตร์ หลักชีววิทยา กายวิภาค สรีรวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ อินทรีย์เคมี ชีวเคมี ฟิสิกส์ สถิติ จุลชีววิทยา สุขภาพจิต ส่วนบุคคลและโรคในชุมชน การสาธารณสุขเบื้องต้น และภาษาอังกฤษ

สำหรับการเรียนในระยะ 4 ปี ในคณะทันตแพทยศาสตร์นั้น ลักษณะของหลักสูตรการเรียนอาจแบ่งได้เป็น 2 ภาค คือ ภาคปริคลินิก และภาคคลินิก

ภาคปริคลินิก เป็นการศึกษาวิชาการอันเป็นพื้นฐานของวิชาแพทย์ทั่วไป คือ วิชา กายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา ชีวเคมี เภสัชวิทยา จุลชีววิทยา พยาธิวิทยา ทันตวิภาคศาสตร์ ทันตกรรมหัตถการ ทันตกรรมประดิษฐ์และทันตวัสดุ

ภาคคลินิก เป็นการศึกษาที่เน้นหนักในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจบำบัด และการป้องกันโรคของฟัน เหงือกและเนื้อเยื่อในช่องปาก พร้อมทั้งบูรณะและประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นทดแทนส่วนที่ถูกทำลายหรือสูญหายไป ในระยะนี้นักศึกษาจะต้องปฏิบัติงานติดต่อโดยตรงกับผู้ป่วยเป็นส่วนใหญ่ วิชาที่ศึกษาในภาคคลินิก ได้แก่ ศัลยศาสตร์ อายุรศาสตร์ เวชศาสตร์ ช่องปาก รังสีวิทยา ปริทันตวิทยา ทันตกรรมจัดฟัน ทันตกรรมป้องกัน เศรษฐศาสตร์ ประวัติการทันตแพทย์ ทันตนิเวศวิทยา จิตวิทยาในการแพทย์ การสาธารณสุขและสถิติ

3.4 รายละเอียดของอาชีพและการศึกษา

สถานศึกษาทันตแพทยศาสตร์ ในระดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยขณะนี้ มี 7 แห่ง คือ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2541 : 25)

- ก. คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ข. คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

- ค. คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ง. คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- จ. คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ฉ. คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ช. คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำหรับลักษณะของงานที่ทันตแพทย์ระดับปริญญาเท่านั้น ตามปกติมักจะให้บริการทันตกรรมทั่วไป แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีผู้ชำนาญพิเศษทางทันตกรรมสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะฉะนั้น ถ้าจะแบ่งทันตแพทย์ออกตามลักษณะของงานที่ทำแล้ว จะมีถึง 5 ประเภท คือ (สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. 52 : 2520)

1. ทันตแพทย์รักษาทั่วไป ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรักษาโรคฟัน ปาก และเหงือก
2. ทันตแพทย์ศัลยกรรมช่องปาก ปฏิบัติงานเฉพาะทางด้านศัลยกรรม
3. ทันตแพทย์จัดฟัน มีหน้าที่ออกแบบและใส่เครื่องมือจัดฟัน เพื่อให้ฟันที่ผิดปกติกลับมาอยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้อง
4. ทันตแพทย์สำหรับเด็ก ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรักษาโรคฟันของเด็ก
5. ทันตแพทย์ฝ่ายป้องกันและสาธารณสุข ทำงานให้กับหน่วยงานสาธารณสุข ให้บริการคำแนะนำในเรื่องทันตสุขภาพแก่ชุมชน โรงเรียนและกลุ่มชนอื่น ๆ

3.5 โอกาสของความก้าวหน้า

อาชีพทันตแพทย์เป็นอาชีพหนึ่งคล้าย ๆ กับอาชีพแพทย์ที่เปิดโอกาสให้ผู้สำเร็จแล้ว สามารถประกอบอาชีพที่เป็นอิสระ โดยการตั้งคลินิกรักษาเป็นส่วนตัว หรือเข้ารับราชการ หรือทำงานกับองค์กรต่าง ๆ ได้ตามใจสมัคร

การประกอบอาชีพส่วนตัวนั้น แม้ว่าทันตแพทย์จะต้องลงทุนในระยะเริ่มต้นด้วยจำนวนเงินไม่น้อย เพราะเครื่องมือเครื่องใช้ในทางทันตกรรมมีราคาสูง และยังต้องมีสถานที่ตั้งสำนักงานที่เหมาะสมอีกด้วย แต่ก็จัดเป็นการประกอบอาชีพที่อิสระและมีรายได้งดงามไม่น้อย

นอกจากประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ถ้าทันตแพทย์ผู้ใดสนใจการศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มวิทยฐานะของตนเองก็มีทางทำได้หลายทางคือ (กระทรวงศึกษาธิการ. ม.ป.ป. : 186)

ศึกษาต่อเพื่อรับ

ประกาศนียบัตรชั้นสูง สาขาวิทยาศาสตร์ การแพทย์คลินิก หลักสูตร 1 ปี

ปริญญามหาบัณฑิต ทางทันตแพทยศาสตร์สาขาต่าง ๆ ตามที่ต้องการ หลักสูตร 2 – 3 ปี

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานทางการแพทย์ เช่น กายภาคศาสตร์ สรีรวิทยา ชีวเคมี เภสัชวิทยา และจุลชีววิทยา
หลักสูตร 3 – 5 ปี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทันตแพทย์

เนื่องด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทันตแพทย์ส่วนใหญ่ จะเป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของความก้าวหน้าทางการรักษา ดังนั้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแนะนำจึงพบอยู่เพียงหนึ่งเรื่องคืองานวิจัยของ

สมเกียรติ คูหะโรจนปกรณ์ (2539 : 98) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทันตแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล รุ่นที่ 18 จำนวน 60 คน จากการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพในการทำนายผลการเรียนทันตแพทย์จากคะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัย มีค่าค่อนข้างต่ำ คือ ทำนายได้เพียงร้อยละ 23.68 และนักศึกษาที่มีคะแนนสอบคัดเลือกแตกต่างกัน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่างกัน ยกเว้นภาคการศึกษาแรกของปี 4 ปี 5 และปี 6 ซึ่งลงทะเบียนเรียนวิชาทางคลินิกเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สาขาวิทยาศาสตร์ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปีการศึกษา 2542 จำนวนนักเรียน 200 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนต่อไปนี้
 - 2.1 ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 200 คน ทำแบบสอบถามบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ
 - 2.2 นำแบบสอบถามในข้อ 2.1 มาตรวจให้คะแนน
 - 2.3 นำคะแนนของนักเรียนทุกคนมาเรียงจากสูงไปต่ำ
 - 2.4 ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนในข้อ 2.3 ที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์และนักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ แล้วสัมภาษณ์เพื่อถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง แล้วสุ่มนักเรียนที่สมัครใจที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย มากลุ่มละ 8 คน รวม 16 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพ
2. ชุดการแนะนำอาชีพ
3. แบบสอบถามบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามการตัดสินใจเลือกอาชีพ
 - 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ
 - 1.2 ศึกษาเอกสารและลักษณะเฉพาะของวิชาชีพทันตแพทย์
 - 1.3 สร้างแบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพ โดยปรับปรุงจากแบบสอบถามการตัดสินใจเลือกอาชีพของทิพย์มาศย์ พิมลศักดิ์ (2530 : 112 – 123) และอรอนงค์ แจ่มผล (2525 : 107 – 108)
 - 1.4 นำแบบสอบถามการเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการแนะแนวจำนวน 3 คน ได้แก่ ศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, ผศ.ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ และรศ.ทพ. นิตพันธ์ จีระแพทย์ อาจารย์ประจำคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตรวจสอบเพื่อปรับปรุง และคัดเลือกข้อความให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไขตามขอเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
 - 1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วจำนวน 70 ข้อ 14 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 5 ข้อคำถาม ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ จำนวน 100 คน ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จัดเรียงคะแนนจากสูงมาต่ำ แยกนักเรียนออกเป็น 30 เปอร์เซนต์ที่ได้คะแนนสูงเป็นกลุ่มสูง และ 30 เปอร์เซนต์ที่ได้คะแนนต่ำเป็นกลุ่มต่ำ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 185) โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกสถานการณ์ที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 3.29 – 5.43 ไว้จำนวน 50 ข้อ 10 สถานการณ์
 - 1.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดนี้มีค่าเท่ากับ 0.92

ตัวอย่างแบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพ

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพ

ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วพิจารณาตามความเห็นของนักเรียนว่า ถ้านักเรียนอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว นักเรียนจะมีการตัดสินใจอย่างไร สำหรับการตัดสินใจนั้นจะประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจ
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์
3. ทางเลือกที่มีอยู่
4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือก

สำหรับการตอบให้นักเรียนตอบให้ครบทั้ง 5 ขั้นตอน

ตัวอย่างสถานการณ์ 1

สมชายกำลังเรียนอยู่ชั้น ม. 6 ของโรงเรียนต่างจังหวัดแห่งหนึ่ง เขาเรียนแผนการเรียนวิทย์ – คณิต ฐานะทางบ้านไม่ดีนัก แต่เขามีความขยัน ตั้งใจเรียนสม่ำเสมอ จึงทำให้เขามีผลการเรียนดีในทุกวิชา สมชายเป็นคนที่รักความสะอาด ละเอียด รอบคอบ ใจเย็น ชอบงานศิลป์โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานหัตถศิลป์ เขสามารถทำได้ดีทีเดียว เขาสามารถสอบเข้าโครงการทันตแพทย์ชนบท ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้เด็กในชนบทได้มีโอกาสเรียนทันตแพทย์ ซึ่งเป็นอาชีพที่เขาสนใจ และใฝ่ฝันที่จะทำงานด้านนี้ ซึ่งบิดามารดาก็สนับสนุน ในขณะเดียวกัน เขาสามารถทำคะแนนสอบได้โควตาพิเศษของคณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยประจำจังหวัดได้เขาคิดว่าถ้าเขาเลือกเรียนทันตแพทย์ ในอนาคตมีโอกาสที่จะเข้ารับราชการหรือทำคลินิกพิเศษได้ แต่เขาจะต้องเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยที่กรุงเทพฯ ซึ่งค่าใช้จ่ายสูง ต้องเรียนถึง 6 ปี และครอบครัวไม่สามารถสนับสนุนทางการเงินแก่เขาได้ ในขณะเดียวกันได้มีโรงงานขนาดใหญ่ประจำจังหวัดได้เสนอทุนการศึกษาแก่เขาในการเรียนคณะวิทยาศาสตร์จนจบการศึกษา และมีทุนให้ศึกษาจนถึงระดับปริญญาเอก แต่มีเงื่อนไขว่า เมื่อสำเร็จแล้วเขาจะต้องกลับมาใช้ทุนที่โรงงานแห่งนี้เป็นเวลาสองเท่าของเวลาเรียน โดยมีเงินเดือนให้ตามสมควร

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ข้อมูลที่จะต้องตัดสินใจ คือ
.....
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ คือ
.....
.....
.....
3. ทางเลือกมีอยู่ที่ทาง อะไรบ้าง
ทางเลือกมี.....ทาง คือ 1.
2.
4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
1.
.....
.....
2.

.....

 5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือก คือ

.....
เกณฑ์การให้คะแนน

คำตอบที่มีใจความถูกต้องและครบตรงตามที่เฉลย	ให้	2	คะแนน
คำตอบที่มีใจความถูกต้องแต่ไม่ครบตรงตามที่เฉลย			
หรือถูกในข้อใดข้อหนึ่ง	ให้	1	คะแนน
คำตอบที่ไม่ถูกต้อง	ให้	0	คะแนน
คำตอบข้อ 1 ต้องตอบถูกจึงจะพิจารณาให้คะแนนข้อต่อไป (รายละเอียดของแบบทดสอบศึกษาได้ในภาคผนวก)			

2. ชุดการแนะแนวอาชีพ

การสร้างชุดการแนะแนวอาชีพ ผู้วิจัยกระทำเป็นลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรและคู่มือการจัดกิจกรรมแนะแนว ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกระทรวงศึกษาธิการ
2. ศึกษาทฤษฎีการเลือกอาชีพและงานวิจัยต่าง ๆ ทางด้านการแนะแนวอาชีพ
3. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาทันตแพทย์
4. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ
5. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ และการตัดสินใจเลือกอาชีพ

6. สร้างชุดการแนะแนวอาชีพ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านแนะแนว จำนวน 3 คน ได้แก่ ศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, ผศ.ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ และรศ.ทพ. นิตพันธ์ จีระแพทย์ อาจารย์ประจำคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยดูความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

7. นำชุดการแนะแนวอาชีพ ที่ได้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ จำนวน 10 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ให้เหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง ก่อนนำไปใช้จริง

สำหรับชุดการแนะแนวอาชีพ เรื่องกระบวนการตัดสินใจเลือกวิชาทันตแพทย์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ 7 หัวข้อ 8 ครั้ง ใช้เวลา 8 คาบ คาบละ 50 นาที ดังแสดงในภาคผนวก

3. การดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบ Randomized Group Pretest – Posttest Design (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2528 : 77) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลอง แบบ Randomized Group Pretest – Posttest Design

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
R _H	T _{1H}	X _H	T _{2H}
R _L	T _{1L}	X _L	T _{2L}

ความหมายของสัญลักษณ์

R _H	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ถูกสุ่มเป็นกลุ่มคะแนนบุคลิกภาพเหมาะสม
R _L	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ถูกสุ่มเป็นกลุ่มคะแนนบุคลิกภาพไม่เหมาะสม
T _{1H}	แทน	ทดสอบคะแนนกระบวนการตัดสินใจก่อนในกลุ่มบุคลิกภาพเหมาะสม
T _{1L}	แทน	ทดสอบคะแนนกระบวนการตัดสินใจก่อนในกลุ่มบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

สม

X _H	แทน	การให้ชุดการแนะนำอาชีพในกลุ่มบุคลิกภาพเหมาะสม
X _L	แทน	การให้ชุดการแนะนำอาชีพในกลุ่มบุคลิกภาพไม่เหมาะสม
T _{2H}	แทน	ทดสอบคะแนนกระบวนการตัดสินใจหลังในกลุ่มบุคลิกภาพเหมาะสม
T _{2L}	แทน	ทดสอบคะแนนกระบวนการตัดสินใจหลังในกลุ่มบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

สม

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ก่อนทดลองผู้วิจัยให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มตอบแบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง
2. ขณะทดลองผู้วิจัยใช้โปรแกรมแนะนำอาชีพที่สร้างขึ้นกับกลุ่มที่มีคะแนนบุคลิกภาพที่เหมาะสม และไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ พร้อมกันโดยใช้เวลาในคาบแนะนำสัปดาห์ละ 1 คาบ 50 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2543 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543

3. ภายหลังจากทดลอง ทำการสอบ (Posttest) กับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนใช้โปรแกรม

4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน คือคะแนนเฉลี่ย และความแปรปรวน
2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
 - 2.1 วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระหว่างกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมก่อนการทดลองกับการทดลอง โดยใช้สถิติแบบ Repeated two way ANOVA (Dayton. 1970 : 144 – 301)
 - 2.2 เปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมก่อนการทดลอง และหลังเมื่อสิ้นสุดการทดลองโดยใช้สูตร t – test แบบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 101)
 - 2.3 เปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมก่อนและหลังเมื่อสิ้นสุดการทดลอง โดยใช้สูตร t – test แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 87)
 - 2.4 เปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมก่อนและหลังเมื่อสิ้นสุดการทดลอง โดยใช้สูตร t – test แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 87)
 - 2.5 เปรียบเทียบพัฒนาการของกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมภายหลังสิ้นสุดการทดลอง โดยใช้ t – test แบบ Difference Score (Scott and Wertheimer. 1967 : 264)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดลอง และการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนกระบวนการตัดสินใจ
MD	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่างของกระบวนการตัดสินใจ เลือกศึกษาต่อก่อนและหลังการทดลอง
S_D^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนผลต่างระหว่างคะแนนก่อนการ ทดลองและหลังการทดลอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา $t - distribution$
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความแปรปรวน
df	แทน	ชั้นความเป็นอิสระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์
2. การเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระหว่างนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนและหลังการทดลอง
3. การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนการทดลอง
4. การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนและหลังการทดลอง
5. การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนและหลังการทดลอง
6. การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ หลังการทดลอง

7. การเปรียบเทียบการพัฒนาของกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ หลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มบุคลิกภาพที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนและหลังการทดลองมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มบุคลิกภาพ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
กลุ่มบุคลิกภาพเหมาะสม (n=8)	68.000	10.556	82.625	7.110
กลุ่มบุคลิกภาพไม่เหมาะสม (n=8)	69.500	6.866	76.375	6.116

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 2 พบว่าก่อนการทดลองค่าเฉลี่ยกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีค่าเท่ากับ 68.000 และ 69.500 ตามลำดับ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 10.556 และ 6.866 ตามลำดับ แสดงว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มที่นำมาศึกษาครั้งนี้มีค่าเฉลี่ยของกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อใกล้เคียงกัน

ส่วนหลังการทดลองค่าเฉลี่ยกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์มีค่าเท่ากับ 82.625 และ 76.375 ตามลำดับ โดยมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.110 และ

6.116 ตามลำดับ แสดงว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มที่ได้รับการใช้ชุดการแนะนำอาชีพมีค่าเฉลี่ยกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ก่อนและหลังการทดลอง

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมาวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 องค์กรประกอบ องค์กรประกอบที่ 1 คือ บุคลิกภาพ องค์กรประกอบที่ 2 คือการทดลอง

ตาราง 3 การเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ก่อนและหลังการทดลอง

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	df	M.S.	F	Sig of F
บุคลิกภาพ	45.125	1	45.125	0.338	.579
ความคลาดเคลื่อน	934.875	7	133.554		
การทดลอง	924.500	1	924.500	101.913***	.000
ความคลาดเคลื่อน	63.500	7	9.071		
ปฏิสัมพันธ์ (ระหว่าง บุคลิกภาพและการทดลอง)	120.125	1	120.125	10.938*	.013
ความคลาดเคลื่อน	76.875	7	10.982		

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 3 พบว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกันและระยะการทดลองต่างกันมีอิทธิพลร่วมกันต่อคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพ

ทันตแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าก่อนและหลังการใช้ชุดการแนะนำอาชีพ ส่งผลให้คะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนแตกต่างกัน

จากข้อบ่งชี้ดังกล่าวทำให้ไม่สามารถพิจารณาค่าผลหลัก (Main Effects) ในตาราง 3 ได้ ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์แยกผลย่อย (Simple Effects) ดังแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

3. การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพ

ทันตแพทย์ของนักเรียนกลุ่มที่มีคะแนนบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ และนักเรียนกลุ่มที่ไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ก่อนการทดลอง

การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ก่อนการทดลองของกลุ่มบุคลิกภาพที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์มาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t -test แบบ Independent Samples ทดสอบตั้งแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสม กับนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S	t
กลุ่มบุคลิกภาพเหมาะสม	6	68.000	10.556	.337
กลุ่มบุคลิกภาพไม่เหมาะสม	8	69.500	6.866	

ผลการจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 4 พบว่า ก่อนการทดลองคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนกลุ่มบุคลิกภาพเหมาะสม และไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ก่อนการทดลองนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ก่อน และหลังการทดลองโดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ

การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์มาเปรียบเทียบกัน โดยใช้ t -test แบบ Dependent Samples ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S	MD	t
ก่อนการทดลอง	8	68.000	10.556		
หลังการทดลอง	8	82.625	7.110	14.625	7.066***

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ที่ได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพมีคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า การใช้ชุดการแนะแนวอาชีพเรื่องการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ ทำให้นักเรียนมีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้น

5. การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ ของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ก่อนและหลังการทดลอง โดยการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ

การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์มาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t -test แบบ Dependent Samples ดังแสดง ผลการวิเคราะห์ในตาราง 6

ตาราง 6 การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ ของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S	MD	t
ก่อนการทดลอง	8	69.500	6.866		
หลังการทดลอง	8	76.375	6.116	6.875	8.047***

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ที่ได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพมีคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า การใช้ชุดการแนะแนวอาชีพทำให้นักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้น

6. การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ ของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ หลังการทดลอง

การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์มาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t -test แบบ Independent Samples ทดสอบดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ ของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S	t
กลุ่มบุคลิกภาพเหมาะสม	8	82.625	7.110	1.885*
กลุ่มบุคลิกภาพไม่เหมาะสม	8	76.375	6.116	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 7 พบว่า ภายหลังจากใช้ชุดการแนะนำอาชีพคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ดีกว่านักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า การใช้ชุดการแนะนำอาชีพ ทำให้นักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์

7. การเปรียบเทียบการพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพ
ทันตแพทย์ของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์
การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนการพัฒนาคือคะแนนผลต่างของคะแนนก่อน
การทดลองกับคะแนนหลังการทดลองของทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน โดยใช้ $t - test$
แบบคะแนนผลต่าง (Scott and Wertheimer, 1967 : 264) ทดสอบ ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 การเปรียบเทียบการพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์
ของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ หลังการ
ทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X} ก่อนทดลอง	\bar{X} หลังทดลอง	MD	S_D^2	t
กลุ่มบุคลิกภาพ เหมาะสม	8	68.000	82.625	14.625	34.268	3.461**
กลุ่มบุคลิกภาพ ไม่เหมาะสม	8	69.500	76.375	6.875	5.839	

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่าหลังการใช้ชุดการแนะนำวิชาชีพ นักเรียนใน
กลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชา
ชีพทันตแพทย์สูงขึ้นมากกว่า นักเรียนในกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันต
แพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับ
การเป็นทันตแพทย์มีการพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อได้ดีกว่ากลุ่มที่มีบุคลิกภาพ
ไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ก่อนและหลังการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ก่อนและหลังการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
3. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ระหว่างนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ .ภายหลังได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
4. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ ระหว่างนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ภายหลังได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
2. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
3. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ภายหลังได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
4. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีการพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้นมากกว่าจากนักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ภายหลังได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายวิทยาศาสตร์ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปีการศึกษา 2542 จำนวน 200 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายวิทยาศาสตร์ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปีการศึกษา 2542 จำนวน 16 คน ที่ได้มาจากการคัดเลือกจากประชากรที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์และมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ แล้วสุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมากลุ่มละ 8 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ

3.1.1 ชุดการแนะนำอาชีพทันตแพทย์

3.1.2 ระดับคะแนนบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

3.1.2.1 กลุ่มนักเรียนที่มีคะแนนบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์

3.1.2.2 กลุ่มนักเรียนที่มีคะแนนบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์

3.2 ตัวแปรตาม คือ กระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์
2. ชุดการแนะนำอาชีพ
3. แบบสอบถามบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ

การดำเนินการทดลอง

1. การทดสอบก่อนการทดลอง

ให้นักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม และไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ทั้ง 2 กลุ่ม 16 คน ทำแบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ ปรากฏว่ากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของทั้ง 2 กลุ่ม ก่อนการทดลองไม่แตกต่างกัน เก็บคะแนนไว้เป็นการทดสอบครั้งแรก

2. การทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการแนะนำอาชีพ เรื่อง กระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ สำหรับกลุ่มทดลอง ทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ และกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ใช้เวลาสอน 8 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน คือ ในวัน

จันทร์ของทุกสัปดาห์ เวลา 14.30 – 15.20 น. เริ่มตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2543 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543

3. การทดสอบหลังการทดลอง

ให้นักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์อีกครั้งหนึ่ง เป็นการทดสอบหลังการทดลอง โดยใช้แบบสอบถามชุดเดิม นำคะแนนที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 3 ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนในกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสม และไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์โดยใช้ $t - test$ โดยแยกวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ระหว่างกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง โดยใช้สถิติแบบ Repeated two way ANOVA (Dayton, 1970 : 144 – 301)

2. เปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมก่อนการทดลอง และหลังเมื่อสิ้นสุดการทดลอง โดยใช้สูตร $t - test$ แบบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 101)

3. เปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมก่อนและหลังเมื่อสิ้นสุดการทดลอง โดยใช้สูตร $t - test$ แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 87)

4. เปรียบเทียบคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมก่อนและหลังเมื่อสิ้นสุดการทดลอง โดยใช้สูตร $t - test$ แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 87)

5. เปรียบเทียบพัฒนาการของกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมภายหลังสิ้นสุดการทดลองโดยใช้ $t - test$ แบบ Difference Score (Scott and Wertheimer, 1967 : 264)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้า สรุปผลได้ดังนี้

1. ก่อนการทดลอง นักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสม และไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ไม่แตกต่างกัน

2. หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4. หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. หลังการทดลอง นักเรียนในกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์มีพัฒนาของการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสูงขึ้นกว่านักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพทันตแพทย์ ที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้ทดสอบกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียน ทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ และกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ปรากฏว่า กระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ทั้ง 2 กลุ่ม มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ไม่แตกต่างกัน

2. หลังจากได้รับการสอนโดยชุดแนะแนวอาชีพทันตแพทย์ นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ กับกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีคะแนนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 และข้อ 2 ที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า ชุดการแนะแนวอาชีพเรื่องการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ สามารถพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนได้ ทั้งนี้ เพราะว่าการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพช่วยให้นักเรียนได้รู้จัก และเข้าใจตนเอง รู้จักและเข้าใจอาชีพ นักเรียนมีโอกาสสำรวจความถนัด บุคลิกภาพกับอาชีพ ความสนใจในอาชีพ ค่านิยมด้านอาชีพ ตลอดจนพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเอง และได้สำรวจเกี่ยวกับโลกของงาน ลักษณะและความสำคัญของแต่ละอาชีพ คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ รายได้ความก้าวหน้า และความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และเข้าใจ

เกี่ยวกับอาชีพมากยิ่งขึ้น ในการดำเนินการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพนี้ ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ หลังจากนั้นผู้วิจัยชี้แจงวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง การอภิปราย การเชิญวิทยากรมาบรรยายและการศึกษานอกสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับ วชิรญา บัวศรี (2523 : 23) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การแนะแนวอาชีพจะได้ผลบรรลุวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องอาศัยเทคนิค และวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ผู้ให้การแนะนำจึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องอาชีพเป็นอย่างดี ประการสำคัญควรจะมีหลักและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพด้วย นอกจากหลักการดังกล่าวแล้ว จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ มีความสนใจ ตั้งใจ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม มีความกระตือรือร้นในการซักถามสิ่งที่สนใจ ตลอดทั้งมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย ทำให้มีผลต่อการทดลองเป็นอย่างมาก

สำหรับผลการศึกษาคั้งนี้ใกล้เคียงกับการศึกษาของ ทิพย์มาศย์ พิมลศักดิ์ (2530 : 54) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดแนะแนวอาชีพ ของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 2 กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนนาฏศิลป์ที่ใช้ชุดแนะแนวอาชีพมีการตัดสินใจเลือกอาชีพดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า การใช้ชุดแนะแนวสามารถพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนดีขึ้น

นอกจากผลการวิจัยดังกล่าวที่สามารถพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพแล้ว ยังมีงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ เช่น การให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายกลุ่ม (จันทนา กาไหลทอง. 2537) การใช้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคล (อำไพพรรณ สุกฤษนาศร. 2538) ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว (Module for Teaching) (Gelatt. 1980) เป็นต้น

จากผลการวิจัยที่กล่าวไปแล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรมีการแนะแนวอาชีพเพื่อพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียน ดังที่ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528 : 23) ได้กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพจะช่วยให้บุคคลเลือกตัดสินใจเข้าสู่อาชีพ โดยนำความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพของตนมาพิจารณารวมไปกับงานอาชีพที่ต้องประกอบเพื่อให้เป็นการตัดสินใจที่ดีที่สุด

3. หลังจากได้รับการสอนโดยการใช้ชุดแนะแนวอาชีพ นักเรียนในกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีกว่านักเรียนในกลุ่มที่มีบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3 และภายหลังจากทดลองนักเรียนในกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีการพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีกว่านักเรียนในกลุ่มที่มีบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 แสดงให้เห็นว่า การใช้ชุดแนะแนวอาชีพสามารถพัฒนาความเข้าใจกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อใน

วิชาชีพทันตแพทย์ ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ได้ดีกว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้ชุดการแนะนำอาชีพทันตแพทย์ได้มีการให้นักเรียนสำรวจตนเอง ทั้งในความคิด ความสนใจ บุคลิกภาพ และค่านิยมด้านอาชีพ ซึ่งทำให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง รู้จักอาชีพเฉพาะในชุดแนะนำอาชีพมากขึ้น นอกจากนี้ในการใช้ชุดแนะนำอาชีพยังได้ใช้เทคนิคและวิธีต่าง ๆ เช่น บทบาทสมมติในคลินิกทันตแพทย์ กรณีตัวอย่าง การอภิปราย การเชิญวิทยากร ซึ่งเป็นทันตแพทย์มาบรรยาย การเยี่ยมชมสถานประกอบการ ประกอบกับการใช้สื่อต่าง ๆ ได้แก่ วิดีทัศน์ แผ่นพับ และรูปภาพเกี่ยวกับอาชีพทันตแพทย์ มีการซักถาม และสรุป ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในโลกของอาชีพทันตแพทย์มากยิ่งขึ้น และรู้ถึงบุคลิกภาพ คุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบอาชีพทันตแพทย์อย่างถ่องแท้ ทำให้นักเรียนที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ สามารถตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ได้เหมาะสมขึ้น ส่วนกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ เมื่อได้รับการสอนโดยการใช้ชุดการแนะนำอาชีพทันตแพทย์แล้ว มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้นน้อยกว่ากลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ เพราะในชุดการแนะนำอาชีพไม่ได้ให้รายละเอียดของอาชีพอื่น ๆ ที่อยู่ในความสนใจของกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ทำให้การพัฒนาของกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อดีขึ้นน้อยกว่าในกลุ่มที่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ แม้ว่านักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์จะมีความสนใจและความกระตือรือร้นในการซักถาม แต่ชุดการแนะนำอาชีพซึ่งเน้นหนักไปทางวิชาชีพทันตแพทย์ ทำให้นักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์รู้สึกว่าคุณเองไม่สามารถแสดงบทบาทตามความต้องการของเขาได้ ทำให้ขาดความรู้สึกตื่นตัวที่จะสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาชีพทันตแพทย์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนากระบวนการตัดสินใจเพื่อศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ ดังที่ ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2529 : 90 ; อ้างอิงมาจาก Super, 1957) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลขึ้นอยู่กับการทำงานที่อาชีพที่เขาเลือกนั้นทำให้เขาสามารถแสดงบทบาทตามความต้องการของเขาได้ ทั้งในโลกส่วนตัวของบุคคลนั้นและในโลกของความเป็นจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นวัยที่ต้องการความรู้ด้านอาชีพสูงมาก มีความสนใจที่จะเรียนรู้ และเรียนรู้ได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาชีพเฉพาะต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น แพทย์ ทันตแพทย์ เกษตรกร เทคนิคการแพทย์ พยาบาล ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปัจจุบันซึ่งนักเรียนรู้จักแนบสนิทมหาวิทยาลัยล่วงหน้า การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อจึงขึ้นอยู่กับการทำงานที่อาชีพในช่วงของคะแนนนั้น ถ้านักเรียนได้รับการ

สอนโดยการใช้ชุดแนะแนวอาชีพเฉพาะ จะทำให้นักเรียนเรียนรู้รายละเอียด และโลกของงานในอาชีพเฉพาะนั้น ๆ ได้ดีกว่าการสอนโดยการใช้ชุดแนะแนวอาชีพทั่ว ๆ ไปที่ไม่ได้ลงลึกที่อาชีพใดเลย

1.2 คณะแนะแนวควรสร้างชุดการแนะแนวอาชีพเฉพาะอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น เพื่อสามารถนำชุดการแนะแนวอาชีพเฉพาะมาใช้สอนกับนักเรียนที่สนใจ หรือมีบุคลิกภาพสัมพันธ์กับอาชีพเฉพาะนั้น จะทำให้นักเรียนมีกระบวนการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อได้เหมาะสม

1.3 ชุดการแนะแนวอาชีพเฉพาะ เป็นวิธีการที่จะต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการแนะแนวมาผสมผสานกับขั้นตอนการตัดสินใจเลือกอาชีพหรือเลือกศึกษาต่อ และต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ ความชำนาญพิเศษ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเฉพาะนั้น ซึ่งอยู่นอกเหนือจากความสามารถด้านการแนะแนว ครูแนะแนวอาจขอความช่วยเหลือจากศิษย์เก่า ซึ่งประกอบอาชีพเฉพาะนั้น ๆ คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยที่สอนอาชีพเฉพาะที่ต้องการ หรือสถานประกอบการบริเวณใกล้เคียงโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรมีการติดตามผลของชุดการแนะแนวอาชีพ ที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนทั้งกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ และบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ ว่าสามารถนำกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ไปใช้ในการตัดสินใจเลือกอาชีพมากน้อยเพียงใด

2.2 ควรศึกษาผลของชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพทันตแพทย์ ค่านิยมต่ออาชีพทันตแพทย์

2.3 ควรมีการติดตามผลนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ว่าจะเรียนต่อในคณะทันตแพทย์จนสำเร็จการศึกษาหรือไม่ และเมื่อสำเร็จแล้วประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพหรือไม่ อย่างไร

2.4 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ครอบครัว ค่านิยม รายได้ ที่อาจจะส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพหรือเลือกศึกษาต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพที่อยู่ในความสนใจ เช่น แพทย์ ทันตแพทย์ เกษตรกร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ก่อ สวัสดิพิพานิช. ประชากรศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.
- กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารชุดแนะแนวการศึกษาและอาชีพ. กรุงเทพฯ : กองเผยแพร่การศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษา, 2516.
- คมเพชร ฉัตรศุกกุล. การแนะแนวอาชีพ. หน้า 229. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- คมเพชร ฉัตรศุกกุล. บริการสนเทศ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- จินตนา อินทรทัศน์. ผลของการให้คำปรึกษารายบุคคลด้านอาชีพตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของทีเดอแมนและโอฮาราที่มีต่อความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เขาพนม จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541. อัดสำเนา.
- จันทนา กาไหล่ทอง. ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มด้านอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งเสลี่ยมชนูปถัมภ์ จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- จันทวิส พันธุ์สุข. ผลของการใช้สถานการณ์จำลองต่อความสนใจอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปางแดง จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ. ข้อเสนอเทศการอาชีพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524.
- ชูชาติ ศิวกาญจน์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเกี่ยวกับภาวะประชากรที่เหมาะสมของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536. อัดสำเนา.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541
- ทิพย์มาศย์ พิมลศักดิ์. ผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ทิพวัน ถือคำ. "ทฤษฎีการปรึกษาแนวอัตถิภาวะนิยมกับการปรึกษาเพื่ออาชีพ", วารสารแนะแนว. 114 : 5 – 8 ; ธันวาคม 2530 – มกราคม 2531.

- นวลศิริ เปาโรหิตย์. พัฒนาการทางอาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. พัฒนาการทางอาชีพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2537.
- บุญทัน ดอกไธสง. ทฤษฎีการบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.
- ปราณี เกกิงพล. การแนะแนวและการให้บริการปรึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. เอกสารประกอบการสอนแนะแนว 515 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2529. อัดสำเนา.
- เพ็ญศรี จินดาศักดิ์. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- เพทชาย เจริญคุณวิวัฏ. ผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อความสนใจในวิชาชีพนาฏศิลป์ - ดนตรีไทยของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง จังหวัดอ่างทอง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. 50 ปี ชีวิตและงานอาจารย์พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2536.
- โยธิน คันสนยุทธ. มนุษย์สัมพันธ์ : จิตวิทยาการทำงานในองค์การ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2530.
- ยุทธนา ปัญญางาม. "โรคตับอักเสบเนื่องจากเชื้อไวรัสในวิชาชีพทันตแพทย์", วารสารทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 30 (3) : 114 – 123 ; พฤษภาคม – มิถุนายน 2523.
- เรดา เกษตรสุวรรณ. "การศึกษาภาวะการปวดกล้ามเนื้อโครงกระดูกของนักศึกษาทันตแพทย์", วารสารทันตแพทยศาสตร์. 48 (1) : 10 – 15 ; มกราคม – กุมภาพันธ์ 2541.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. สถิติวิทยาทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2528.
- วชิรญา บัวศรี. "แสงสว่าง ทางชีวิต". วิทยาสาร. 27 (3) : 12 – 13 ; มกราคม 2523.
- วัชรีย์ ทรัพย์มี. การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- วัชรีย์ ชูธรรม. เอกสารการสอนชุดวิชา 25406 กิจกรรมและเครื่องมือการแนะแนว หน่วยที่ 9 – 15. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.

- วิลัน ทำไร่. ผลของการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุเหร่าคลองหนึ่ง เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- ศรันยา ประใจ. ผลของชุดแนะแนวอาชีพที่มีต่อการเตรียมตัวประกอบอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านปงเคียน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- ศุภวดี บุญวงศ์. เอกสารคำสอนอาชีพศึกษาเบื้องต้น. สงขลา : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2528.
- สุพัตรา สุภาพ. “ครอบครัวกับการขัดเกลาทางสังคม”, วารสารสังคมศาสตร์. 17 : 52 ; 2523.
- สุโท เจริญสุข. เทคนิคการแนะแนว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอเดียเนลส์, 2521.
- โสริษฐ์ โพธิแก้ว. แห่งการงานอันเบิกบาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สายน้ำ, 2527.
- สมเกียรติ คูหาเวโรจน์ปกรณ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทันตแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล”, วิทยาสารทันตแพทยศาสตร์ มหิดล. 16 (2) : พฤษภาคม – สิงหาคม 2539.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2513.
- สมปราชญ์ จอมเทศ. การบริหารและจัดกา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2516.
- สวัสดิ์ เรืองฉาย. “การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ”, วารสารแนะแนว. 58 : 76 – 83 ; สิงหาคม – กันยายน 2521.
- สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. แนะแนวศึกษา – หาทองอาชีพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2520.
- อารีรัตน์ พัฒนเพ็ญ. ผลการทดลองให้กลุ่มด้านอาชีพต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแก่งละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- อนุพงษ์ สุขเกษม. “การปฏิบัติงานแนะแนวอาชีพในสถานศึกษา”, ว.แนะแนว. 18 : 52 – 58 ; สิงหาคม – กันยายน 2527.
- อำไพพรรณ สุกุลธนาศร. ผลของการให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคลที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.

- อรอนงค์ แจ่มผล. ความสัมพันธ์ระหว่างกันของวุฒิภาวะทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพ สัมฤทธิ์
ผลทางการเรียนกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนิสิตนักศึกษาปีที่ 2 จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- อุษณีย์ แย้มสบาย. จิตวิทยาการแนะแนว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2533.
- Arnold, Hugh J., and Daniel C. Feldman Organization. New York : John Wiley and Sons,
Inc., 1988.
- Clifford, P. Froehlich. Guidance Testing. Chicago : Science Reserch Associates, 1959.
- Crites, J.O. and D.E. Super. Appraising Vocational Fitness. Delhi, Universal Book Store,
1968.
- Davis, Reed Charies. A Comparison of A Career Course and Small – Group Career
Counseling on the Career Decision of College Students. Doctorial Dissertation.
Indiana : Indiana University, 1984.
- Dayton, Mitchell C. The Design of Educational Experiments. New York : Mcgraw-Hill,
Inc. ,1970
- Fremont Shull, Andre Dolbecq and L.L. Cummings. Organization. New York : McGraw –
Hill, 1970.
- ✓ Gordon, Judith R. A Diagnostic Approach to Organization Behavior. 3rd ed. Boston :
Boston College, 1991.
- Holland, John L. Manual : Vocational Preference Inventory. California : Consulting
Psychologists Press, 1965.
- Holland, John L. Manual of Self Directed Search. California : Consulting Psychologists
Press, 1979.
- Laskin, S.B. "The Effects of a Decision – Making Program on the Career Maturity of High
School Students," Dissertation Abstracts International. 40 : 4413 – A ; January,
1980.
- Myers, E. George. Principles and Techniques of Vocational Guidance. New York :
McGraw – Hill, Co., 1941.
- Rakich, Jonathan S., Beauport B. Longes and Kurt Darr. Managing Health
Services Organization. California : W.B. Saunders Company, 1977.
- Remmers, H.H. and G.G. hackett, "Let's Listen to Youth," Better Living Booklet. Chicago :
1997.
- Roger, E. Kirk Experimental Design : Procedures for the Behavioral Sciences. 3rd ed.
California : Baylor University Brooks/Cole Publishing Company, 1995.

- Shertzer, Bruce and Human J. Peters. Guidance Techniques for Individual Appraisal and Development. New York : The MacMillan company, 1965.
- Simpson, J.C. "Dentists Grow Richer but Feel the Pressure," Wail Street Journal. 17; December 1976.
- Sullivan, Susan Elizabeth. "The Effect of Decision – Making Group and Individual Career Counseling on the Career Maturity of College Freshmen," Dissertation Abstracts International. 37 (6) : 3430 – A ; December, 1976.
- Super, Donald E. The Psychology of Career. New York : Harper and Brothers, 1957.
- ✓ Stoner, Jame A.F. Management. Englewood Cliffs, N.J. : Printice Hall, 1987.
- Sweeney, Thomas J. Proven Concepts and Strategies. Indiana : Accelerated Development Inc., 1981.
- Tobert, E.I. Counseling for Career Development. Boston : Houghton Mifflin Company, 1974.
- Turley, M. "Back Pain and the Dental Student," Quintessence Int. 8 : 859 – 860 ; 1983.
- Youngue, Impogene T. and Robert M. Todd. "The Effect of Didactic Classroom Instruction versus Field Exposure on Career Maturity", Journal of Vocation Behavior. 19 : 369 – 373, 1981

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

จดหมายขอความร่วมมือ

แบบสอบถามบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ

แบบสอบถามกระบวนการการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามกระบวนการการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์

ที่ ทม 1007/ ๕๕๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๕ ธันวาคม 2542

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา น้อมเกล้า

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. ใบรายนามคณะกรรมการ
 2. แบบสอบถามการตัดสินใจเลือกอาชีพ

เนื่องด้วย นายสมชาย สุจิรพงศ์สิน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ผลของการวิจัยชุดแนะแนวอาชีพ ที่มีต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุภกุล และ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญเนตพงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ งานการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายวิทยาศาสตร์ จำนวน 100 คน ศึกษาโปรแกรมแนะแนวอาชีพ และตอบแบบสอบถามการตัดสินใจเลือกอาชีพ ทั้งนี้เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ในระหว่างเดือนธันวาคม 2542

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นายสมชาย สุจิรพงศ์สิน ได้เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลเอรณี)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119, 664-1000 ต่อ 5644, 5646

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 10077

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 25 กรุงเทพฯ 10110

ธันวาคม 2542

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสำรวจบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ

เนื่องด้วย นายสมชาย สุจิรพงศ์สิน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ผลของการวิจัยชุดแนะแนวอาชีพ ที่มีต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรสุภกุล และ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอินตพงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ งานการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายวิทยาศาสตร์ จำนวน 200 คน ตอบแบบสำรวจบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ ในระหว่างเดือนธันวาคม 2542

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นายสมชาย สุจิรพงศ์สิน ได้เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลารมณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119, 664-1000 ต่อ 5644, 5646

โทรสาร. 258-4119

ที่ ขบ 1007/ 1973

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

กรุงเทพฯ ๒๕๔๒

เรื่อง ขอบขออนุมัติเปิดการเรียนวิจัย

เรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เนื่องด้วย นายสมชาย สุจิรพงษ์สิน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำปริญญาโท เรื่อง "ผลของการจัดแนะแนวอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร" โดยมี รองศาสตราจารย์ (ดร.) คมเพชร จัตุรพันธุ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด วิบูลย์อนันตพงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาโท ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย รโดยขออนุญาตทำวิจัยที่สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในวิชาชีพทันตแพทย์ เพื่อเข้ารับการแนะแนวอาชีพทันตแพทย์ ในระหว่างเดือน ธันวาคม ๒๕๔๒

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ใต้โปรดพิจารณาที่ นายสมชาย สุจิรพงษ์สิน ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญาโท ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119, 664-1000 ต่อ 5644, 5646

โทรสาร. 258-4119

แบบสอบถามบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ

คำอธิบาย

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ หลังคำหรือข้อความที่ตรงกับคุณลักษณะของนักเรียนส่วนข้อใดไม่ใช่คุณลักษณะของนักเรียนก็เว้นว่างไว้ แบบสำรวจชุดนี้ใช้เวลาตอบ 20 นาที

1. ปฏิบัติตามผู้อื่น		25. ไม่มีระเบียบ	
2. เปิดเผย		26. เจ้าอารมณ์	
3. ซื่อสัตย์		27. มีอุดมคติ	
4. ถ่อมตัว		28. เป็นคนที่มีจินตนาการ	
5. วัตถุนิยม ให้คุณค่าแก่
วัตถุสิ่งของ		29. สามารถแสดงออกถึงความ
รู้สึก	
6. เป็นคนธรรมดา ไม่มีมารยา		30. ไม่ชอบปฏิบัติ	
7. มีความพยายาม		31. หุนหัน	
8. ชอบปฏิบัติ		32. ชอบอิสระ	
9. สงบเสงี่ยม		33. รู้โดยสัญชาตญาณ	
10. ซื่อาย		34. ไม่ชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบ	
11. ทำตัวสม่ำเสมอ		35. ไม่ชอบเอาอย่างใคร	
12. ประหยัด		36. น่าเชื่อถือ	
13. ชอบวิเคราะห์		37. ให้ความร่วมมือ	
14. รอบคอบ		38. มีท่าที่เป็นมิตร	
15. ชอบวิจารณ์		39. มีน้ำใจ	
16. อยากรู้ อยากเห็น		40. ชอบช่วยเหลือ	
17. ฟังพาดตนเอง ไม่ฟังอาศัยใคร		41. มีความกรุณา	
18. ชอบใช้สติปัญญา		42. มีความรับผิดชอบ	
19. ไม่ชอบยุ่งสิ่งกับใคร		43. ชอบสมาคมกับผู้อื่น	
20. ทำงานเป็นระบบ มีขั้นตอน		44. รู้จักกาลเทศะ	
21. ละเอียดลออ ถี่ถ้วน		45. มีความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น	
22. มีเหตุผล		46. ชอบผจญภัย	
23. ไม่ค่อยยุ่งสิ่งกับใคร		47. มีความทะเยอทะยาน	
24. เป็นคนที่เข้าใจยาก		48. มองเห็นเหตุการณ์ได้อย่าง
ทะลุปรุโปร่ง	

49. เป็นที่สนใจของบุคคลอื่น	57. ระมัดระวัง
50. เป็นคนที่มีลักษณะข่มผู้อื่น	58. ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน
51. คล่องแคล่ว	59. รู้จักยับยั้งชั่งใจ
52. มองโลกในแง่ดี	60. เชื่อฟังผู้อื่น
53. เป็นที่รู้จักของคนมากมาย	61. มีกฎระเบียบ
54. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	62. สามารถควบคุมตนเองได้
55. มีคุณธรรมประจำใจ	63. ไม่ชอบจินตนาการ
56. ชอบแสวงหาสิ่งที่ทำให้
สบายใจ	64. มีประสิทธิภาพในการทำงาน

การแปลผล

1. นำบุคลิกภาพที่นักเรียนเลือกไปจัดเข้ากลุ่มบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ 6 ประเภท ตามลักษณะทางอาชีพต่าง ๆ ของบุคคล ดังนี้

(1) ประเภทงานช่างฝีมือและงานกลางแจ้ง (Realistic) ได้แก่ บุคลิกลักษณะ ปฏิบัติตามผู้อื่น เปิดเผย ซื่อสัตย์ ถ่อมตัว วัตถุนิยมให้คุณค่าแก่วัตถุสิ่งของ เป็นคนธรรมดา ไม่มีมารยา มีความพยายาม ชอบปฏิบัติ สงบเสงี่ยม ซื่อาย ทำตัวสม่ำเสมอ ประหยัด

(2) ประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Investigative) ได้แก่ บุคลิกลักษณะ สงบเสงี่ยม ชอบวิเคราะห์ รอบคอบ ชอบวิจารณ์ อยากรู้อยากเห็น ฟังพาดตนเอง ไม่ฟังอาศัยใคร ชอบใช้สติปัญญา ไม่ชอบสูงส่งใคร ทำอะไรเป็นระบบ มีขั้นตอน ละเอียดลออ ถี่ถ้วน มีเหตุผล ไม่ค่อยสูงส่งกับใคร

(3) ประเภทงานศิลป์ (Artistic) ได้แก่ บุคลิกลักษณะ เป็นคนที่เข้าใจยาก ไม่มีระเบียบ เจ้าอารมณ์ สามารถแสดงออกถึงความรู้สึก มีอุดมคติ เป็นคนที่มีจินตนาการ ไม่ชอบปฏิบัติ ทำตามอารมณ์ หุนหัน ชอบอิสระ รู้โดยสัญชาตญาณ ไม่ชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ชอบเอาอย่างใคร

(4) ประเภทงานบริการสังคม (Social) ได้แก่ บุคลิกลักษณะ มีอุดมคติ น่าเชื่อถือ ให้ความร่วมมือ มีทำที่เป็นมิตร มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือ มองเห็นเหตุการณ์ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง มีความกรุณา มีความรับผิดชอบ ชอบสมาคมกับผู้อื่น รู้จักกาลเทศะ มีความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น

(5) ประเภทงานจัดการและค้าขาย (Enterprising) ได้แก่ บุคลิกลักษณะ หุนหัน ชอบสมาคมกับผู้อื่น ชอบผจญภัย มีความทะเยอทะยาน เป็นที่สนใจของบุคคลอื่น มีลักษณะข่มผู้อื่น คล่องแคล่ว มองโลกในแง่ดี ชอบแสวงหาสิ่งที่ทำให้สบายใจ มีความเชื่อมั่นใจตนเอง มีไมตรีสัมพันธ์ เป็นที่รู้จักของคนมากมาย

(6) ประเภทงานสำนักงานและเสมียน (Conventional) ได้แก่ บุคลิกลักษณะ ปฏิบัติตามผู้อื่น มีความพยายาม ชอบปฏิบัติ มีคุณธรรมประจำใจ ระมัดระวัง ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน รู้จักยับยั้งชั่งใจ เชื่อฟังผู้อื่น มีความเพียรพยายาม มีกฎระเบียบ สามารถควบคุมตนเองได้ ไม่ชอบจินตนาการ มีประสิทธิภาพในการทำงาน

2. บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ หมายถึงบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ บุคลิกลักษณะสงบเสงี่ยม ชอบวิเคราะห์ รอบคอบ ชอบวิจารณ์ อยากรู้อยากเห็น ฟังพาดตนเอง ไม่อาศัยใคร ชอบใช้สติปัญญา ไม่ชอบสูงส่งกับใคร ทำอะไรเป็นระบบ มีขั้นตอน ละเอียดลออ ถี่ถ้วน มีเหตุผล

แบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ

โปรดอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้แล้วพิจารณาตามความเห็นของนักเรียนว่า ถ้านักเรียนอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวต่อไปนี้ นักเรียนจะมีการตัดสินใจอย่างไร สำหรับการตัดสินใจนั้นจะประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจ
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์
3. ทางเลือกที่มีอยู่
4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือก

สำหรับการตอบให้นักเรียนตอบให้ครบทั้ง 5 ขั้นตอน

ตัวอย่างสถานการณ์

ชิตติพงศ์ กำลังเรียนชั้น ม. 6 ของโรงเรียนต่างจังหวัดแห่งหนึ่ง เขาเรียนแผนการเรียนวิทย์ – คณิต ฐานะทางบ้านไม่ค่อยดีนัก แต่เขามีความขยัน ตั้งใจเรียนสม่ำเสมอ จึงทำให้เขามีผลการเรียนดีในทุกวิชา เขาสามารถสอบโควตาพิเศษของมหาวิทยาลัยได้ถึง 2 แห่ง คือ โครงการ พสวท. ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมการเรียนด้านวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ และจะให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนในโครงการไปจนถึงระดับปริญญาเอก แต่มีเงื่อนไขว่า เมื่อสำเร็จแล้วจะต้องทำงานในหน่วยงานของราชการตามที่โครงการจะกำหนดให้ เขาจะต้องเข้าเรียนที่คณะวิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ส่วนอีกแห่งหนึ่งที่เขาสอบได้คือ โควตาของคณะวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะที่เขาสนใจและใฝ่ฝันที่จะทำงานทางด้านนี้ และคิดว่าเขาจะมีโอกาสเลือกทำงานได้ตามที่เขาต้องการ และมีรายได้ดี นอกจากนี้เขาจะต้องหารายได้ช่วยตนเองในการศึกษาต่อซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งบิดามารดาของเขาไม่สามารถสนับสนุนทางการเงินแก่เขาได้

แนวการตอบ จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจ

เฉลย ไม่ทราบว่าจะเรียนต่อคณะวิทยาศาสตร์ หรือคณะวิศวกรรมศาสตร์

2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ คือ

เฉลย ชิตติพงศ์ สนใจและใฝ่ฝันที่จะเป็นวิศวกร เขามีผลการเรียนดี สอบเข้าได้ทั้งสองแห่ง แต่ฐานะทางบ้านไม่ดี

3. ทางเลือกมีอยู่ที่ทาง อะไรบ้าง

เฉลย ทางเลือกมี 2 ทาง คือ

3.1 ทางเลือกที่ 1 คือ เรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์

3.2 ทางเลือกที่ 2 คือ เรียนคณะวิทยาศาสตร์

4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก คือ

เฉลย 4.1 เรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์

ข้อดี เขาสามารถเรียนได้ เป็นอาชีพที่เขาต้องการ มีโอกาสในการเลือกทำงาน

ข้อเสีย ต้องใช้ทุนส่วนตัว และค่าใช้จ่ายสูง ฐานะทางบ้านไม่ดี

4.2 เรียนคณะวิทยาศาสตร์

ข้อดี มีทุนเรียนตลอด และมีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงต่อไป จบแล้วมีงานทำแน่นอน

ข้อเสีย มีข้อผูกมัดว่าจะต้องทำงานในหน่วยงานราชการ ขาดโอกาสในการเลือกงาน

5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือก คือ

เฉลย เรียนคณะวิทยาศาสตร์

สถานการณ์ที่ 1

วีระกำลังเรียนอยู่ชั้น ม. 5 สายวิทยาศาสตร์ เขาเป็นคนรักสัตว์ รักงานบริการ มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีบุคลิกภาพที่อบอุ่น ยิ้มแย้มแจ่มใส และมนุษยสัมพันธ์ดี เวลาเขาพบลูกสุนัขได้รับบาดเจ็บเขาจะจับมารักษาพยาบาลจนหาย เมื่อจบชั้น ม. 6 เขาตั้งใจไว้ว่าจะสอบเข้าคณะสัตวแพทย์ ปัจจุบันวีระตั้งใจเรียน และพยายามดูหนังสือในวิชาที่จะต้องสอบเข้าคณะนี้เป็นพิเศษ ความหวังของเขา คือ การได้ทำงานอยู่โรงพยาบาลสัตว์ ปรากฏว่าเมื่อผลการเรียนในชั้น ม. 5 ออกมาวีระได้เกรดเฉลี่ยถึง 3.8 เพื่อน ๆ เขาแนะนำว่าน่าจะเลือกเรียนแพทย์ หรือ ทันตแพทย์ เพราะใช้เวลาเรียน 6 ปี เท่ากันกับสัตวแพทย์ แต่วีระไม่ต้องการเรียนแพทย์ เพราะทำงานที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับชีวิตคน อีกทั้งต้องอยู่เวรฉุกเฉิน ซึ่งมีเวลาทำงานไม่แน่นอน แต่เมื่อคิดถึงการเรียนทันตแพทย์ เขาก็รู้สึกว่ามันน่าสนใจ เพราะเป็นงานที่ทำอยู่กับที่ในโรงพยาบาลไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยมาก อีกทั้งมีเวลาทำงานที่แน่นอนและค่อนข้างมั่นคง แต่เป็นงานที่มีลักษณะของงานค่อนข้างจำกัด ไม่เหมือนสัตวแพทย์ ซึ่งกว้างกว่า ถ้านักเรียนเป็นวีระนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจคือ เรียนคณะสัตวแพทย์ หรือ เรียนคณะทันตแพทย์
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์คือ เขาเป็นคนรักสัตว์ ใจดีโอบอ้อมอารี มนุษย์สัมพันธ์ดี มีเมตตา เรียนเก่ง เกรดเฉลี่ยได้ 3.8 มีบุคลิกภาพที่อบอุ่น ยิ้มแย้มแจ่มใส
3. ทางเลือกมีอยู่กี่ทางอะไรบ้าง
ทางเลือกมี 2 ทาง คือ 1. คณะสัตวแพทย์ 2. คณะทันตแพทย์
4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
 1. เรียนสัตวแพทย์ ข้อดี เป็นคนรักสัตว์ มีเมตตา โอบอ้อมอารี มนุษย์สัมพันธ์ดี ข้อเสีย ไม่ค่อยได้พัก และเป็นงานที่กว้างมาก เหนื่อย
 2. เรียนทันตแพทย์ ข้อดี เพราะเรียนเท่ากับสัตวแพทย์ (6 ปี) มีเวลาทำงานแน่นอน ไม่เหนื่อยมาก และเหมาะกับบุคลิกภาพของวีระ ข้อเสีย งานจำกัดกว่าสัตวแพทย์
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือกคือ เรียนทันตแพทย์

สถานการณ์ที่ 2

วินัยเป็นคนเรียนเก่ง ชอบวิชาวิทยาศาสตร์ และชอบทำงานร่วมกับคนอื่น อีกทั้งมีความสามารถในการพูด มีทักษะในการติดต่อกับผู้อื่น ชอบทำงานกับคนหมู่มาก เขาพูดได้หลายภาษา และเป็นคนมีเพื่อนมาก เพราะเป็นคนร่าเริง สนุกสนาน ชอบท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ รักการผจญภัย ช่วงปิดเทอมเขามีรายได้พิเศษจากการเป็นผู้ช่วยมัคคุเทศน์ พาชาวต่างชาติไปเที่ยวในที่ต่าง ๆ เขาตั้งใจไว้ว่าสอบเข้ามหาวิทยาลัยปีนี้ เขาจะเลือกเรียนบริหารธุรกิจ เพื่อว่าต่อไปในอนาคตเขาใฝ่ฝันไว้ว่าจะเป็นเจ้าของบริษัทท่องเที่ยวเล็ก ๆ สักบริษัทหนึ่ง เมื่อวินัยนำเรื่องนี้ไปปรึกษาพี่สาวเขา ซึ่งเป็นเภสัชกรอยู่ในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง และเป็นผู้ส่งเสริมให้เขาได้มีโอกาสเรียนต่อ พี่สาวของเขาไม่เห็นด้วยและบอกว่าความฝันของเขาไม่แน่นอนและไม่มั่นคง สู้เลือกเรียนสายสายการแพทย์ดีกว่า และแนะนำว่าผลการเรียนของเขาอยู่ในระดับที่สามารถเลือกเรียนคณะทันตแพทย์ได้ เขาน่าจะเลือกเรียนทันตแพทย์มากกว่า เพราะจบมามีงานทำแน่นอน และสามารถมาทำงานในโรงพยาบาลเดียวกับพี่ได้ด้วย วินัยตัดสินใจไม่ถูกว่าจะทำตามคำแนะนำของพี่สาว หรือน่าจะเรียนบริหารเพราะเหมาะกับตนเองมากกว่า แม้จะไม่มั่นคงเท่าแพทย์ ขณะเดียวกันก็คิดว่าคำแนะนำของพี่สาวก็ช่วยให้เขามองเห็นเส้นทางอื่นมากขึ้นนอกเหนือจากคิดจะเรียนด้านบริหารธุรกิจ

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจคือ เรียนบริหารธุรกิจ หรือเรียนทันตแพทย์
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์คือ เรียนดี เก่งภาษา พูดได้หลายภาษา มีความต้องการจะเปิดบริษัทท่องเที่ยว เป็นของตัวเอง มีพี่สาวเป็นเภสัชกร ต้องการให้เรียนทันตแพทย์
3. ทางเลือกมีอยู่กี่ทางอะไรบ้าง
ทางเลือกมี 2 ทาง คือ 1. เรียนบริหารธุรกิจ 2. เรียนทันตแพทย์
4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
 1. เรียนบริหารธุรกิจ ข้อดี เรียนได้ดี เป็นคนเก่งภาษา ชอบทำงานกับผู้อื่น มนุษย์สัมพันธ์ดี และเขาต้องการเปิดบริษัทท่องเที่ยวของตนเอง ข้อเสีย รายได้ไม่แน่นอน ไม่มั่นคงเท่าแพทย์
 2. เรียนทันตแพทย์ ข้อดี เรียนได้ดีระดับที่เข้าคณะทันตแพทย์ได้ มีอาชีพมั่นคง รายได้แน่นอน ข้อเสีย ไม่ตรงกับบุคลิก และความชอบของวินัยเลย
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือกคือ บริหารธุรกิจ

สถานการณ์ที่ 3

อรพรรณ ชอบกิจกรรมที่ใช้ความละเอียด ไม่ชอบเป็นจุดสนใจของผู้อื่น มักใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือและค้นคว้าอยู่ในห้องสมุด เธอเป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต รอบคอบ รักอิสระ รักสงบ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบทำงานที่อยู่ภายใต้คำสั่งของใคร ไม่ชอบงานวางแผน และไม่ชอบการที่ต้องทำงานร่วมกับคนจำนวนมาก เพื่อน ๆ บอกว่าเธอมีความจำเป็นเลิศ มีความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ และชีววิทยา และยังเล่นดนตรีเก่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งเปียโน อรพรรณมีผลการเรียนค่อนข้างดี ปีนี้เธออยู่ชั้น ม.6 แล้ว ต้องตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เธอเป็นเช่นเดียวกับนักเรียนอีกหลาย ๆ คนที่ยังตัดสินใจไม่ได้ว่าจะเลือกเรียนอะไรดี เพื่อนสนิทชักชวนให้เธอเลือกเรียนบัญชีจะได้มีโอกาสอยู่ด้วยกันอีก พี่ชายบอกให้เลือกวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ เพราะในอนาคตจะหางานได้ง่ายและเงินเดือนสูง บิดามารดาอยากให้เรียนทันตแพทย์ เพราะคิดว่าเหมาะกับลูกผู้หญิง แต่ก็ไม่บังคับ ให้เธอเลือกเรียนได้เองตามใจชอบ ถ้านักเรียนเป็นอรพรรณ นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจคือ เรียนบัญชี เรียนวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ หรือเรียนทันตแพทย์
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์คือ เรียนดี ชอบอ่านหนังสือ ความจำดี เก่งด้านคณิต/ชีววิทยา เล่นเปียโนเก่ง รอบคอบ รักอิสระ รักสงบ ไม่ชอบทำงานร่วมกับคนจำนวนมาก ไม่ชอบงานวางแผน
3. ทางเลือกมีอยู่กี่ทางอะไรบ้าง
ทางเลือกมี 3 ทาง คือ 1. เรียนบัญชี 2. เรียนวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ 3. เรียนทันตแพทย์
4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
 1. เรียนบัญชี ข้อดี เพราะเก่งคณิต ข้อเสีย ไม่ชอบวิชานี้จริง เพราะเพื่อนชวน
 2. เรียนวิศวกรรมคอมฯ ข้อดี หางานง่าย รายได้สูง ข้อเสีย เป็นคนไม่ชอบการวางแผน และทำงานกับผู้อื่น
 3. เรียนทันตแพทย์ ข้อดี เพราะเรียนดีด้านชีววิทยา และเหมาะกับบุคลิกลักษณะของอรพรรณ
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือกคือ ทันตแพทย์

สถานการณ์ที่ 4

สมปอง เป็นเด็กเรียนดีมาตลอด ปัจจุบันกำลังเรียนอยู่ชั้น ม. 6 เขามีความสนใจในอาชีพทางการแพทย์มาก สมปองชอบที่จะให้ความช่วยเหลือเพื่อน ๆ ที่มีปัญหาเกี่ยวกับวิชาที่เรียนอยู่เสมอ เขาเป็นคนที่รักความสะอาด ละเอียด รอบคอบ ใจเย็น ชอบงานศิลปะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานทางด้านทัศนศิลป์เขาทำได้ดีทีเดียว เขาไม่ชอบการที่จะไปเป็นหัวหน้าหรือลูกน้องใคร ชอบทำงานอิสระ เขาคิดว่าในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยตอนปลายปีเขาจะเลือกหันตแพทย์เป็นอันดับหนึ่ง เพราะเห็นว่าเป็นอาชีพที่มั่นคง มีเกียรติ และมีเวลาทำงานที่แน่นอนไม่ต้องอยู่เวร เมื่อเขานำเรื่องนี้ไปปรึกษาบิดา บิดาปลอบใจเขาและบอกว่าครอบครัวมีฐานะไม่ดี มีหนี้สินมากมาย คงไม่สามารถจะส่งให้เขาเรียนทันตแพทย์ได้ตลอดหลักสูตร 6 ปี ใช้ทุนอีก 3 ปี และต้องใช้เงินซื้อเครื่องมืออีกมาก แต่บิดาของเขาก็แนะนำให้เขาเลือกเรียนวิศวกรรมศาสตร์แทน เพราะใช้เวลาเรียนเพียง 4 ปี และยังไม่ต้องใช้ทุน และงานทางด้านวิศวกรรมก็กว้างขวางกว่างานทางด้านทันตแพทย์ สมปองไม่รู้ว่าจะเลือกเรียนอะไรดี เพราะจะต้องตัดสินใจเลือกภายในปีนี้ ถ้านักเรียนเป็นสมปองนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจคือ เรียนทันตแพทย์ หรือ เรียนวิศวกรรมศาสตร์
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์คือ เรียนดี สนใจเรื่องวิชาชีพแพทย์ ละเอียดรอบคอบ รักศิลปะ ไม่พูดกับใคร ชอบงานอิสระ ฐานะทางการเงินไม่ค่อยดี
3. ทางเลือกมีอยู่กี่ทางอะไรบ้าง
ทางเลือกมี 2 ทาง คือ 1. เรียนทันตแพทย์ 2. เรียนวิศวกรรมศาสตร์
4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
 1. เรียนวิศวกรรม ข้อดี เรียนเพียง 4 ปี เป็นคนเรียนเก่ง ละเอียดรอบคอบ ข้อเสีย อาจเป็นสิ่งที่ไม่ชอบนัก และเขาเป็นคนไม่ชอบเป็นหัวหน้าหรือลูกน้องใคร ชอบงานอิสระ
 2. เรียนทันตแพทย์ ข้อดี เพราะเป็นสิ่งที่ชอบ และสนใจด้านนี้อยู่ อาชีพที่มั่นคง และเขาเป็นคนละเอียด ใจเย็น รักงานศิลปะ ข้อเสีย ไม่มีทุน ใช้เวลาเรียนนาน ต้องชดใช้ทุน ลักษณะงานแคบ
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือกคือ ทันตแพทย์

สถานการณ์ที่ 5

อุเทน เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ช่างคิด ช่างจำ ช่างสังเกต ชอบวางแผน มีวาทศิลป์ รู้จักแสดงความคิดเห็น กล้าโต้แย้ง และรักความยุติธรรม เขามีความสามารถในการช่วยเหลือ รับผิดชอบต่อผู้อื่น ฟังผู้อื่นด้วยความเข้าใจ อุเทนมักใช้เวลาว่างอ่านหนังสือเกี่ยวกับการสืบสวนข้อเท็จจริง เมื่อมีโอกาสเขาชอบไปฟังการพิจารณาคดีที่ศาลอยู่เสมอ เขาคิดว่าเขาจะเรียนต่อคณะนิติศาสตร์ในระดับมหาวิทยาลัยอย่างแน่นอน และอาของเขาคือเป็นอัยการก็สนับสนุนและบอกเขาว่าถ้าตั้งใจจริงจะมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ ปัจจุบันเขาเรียนอยู่ ม. 6 สายวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีคนที่เลือกนิติศาสตร์น้อยมาก อีกทั้งคะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยของเขาที่ประกาศออกมาอยู่ในระดับที่สามารถเลือกเรียนทันตแพทย์ได้จนเป็นที่เสียดายของเพื่อนๆ ที่เขาไม่เลือก แต่เขาบอกว่าเขาไม่ชอบทำงานเกี่ยวกับแพทย์ เพราะเขาเป็นคนกลัวเลือด กลัวเชื้อโรค เมื่อมาปรึกษาครอบครัว ครอบครัวของเขาแนะนำให้เรียนทันตแพทย์ดีกว่าแล้วถ้ายังอยากเรียนนิติศาสตร์ก็ไปลงเรียนที่มหาวิทยาลัยเปิดเรียนควบคู่กันไป จะได้มีโอกาสทั้งสองทาง ถ้าหนักเรียนเป็นอุเทน นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจคือ เรียนนิติศาสตร์ ทันตแพทย์ หรือทันตแพทย์ควบนิติศาสตร์
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์คือ ช่างคิด จำดี ช่างสังเกต มีการวางแผน รู้จักใช้วาทศิลป์ รักความยุติธรรม กล้าโต้แย้ง ชอบไปศาล ชอบช่วยเหลือผู้อื่น
3. ทางเลือกมีอยู่ที่ทางอะไรบ้าง
ทางเลือกมี 3 ทาง คือ 1. เรียนนิติศาสตร์ 2. เรียนทันตแพทย์ 3. เรียนนิติศาสตร์ควบทันตแพทย์
4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
 1. เรียนนิติศาสตร์ ข้อดี ชอบด้านนี้ อยู่ ต้องการเรียน มีอาสนับสนุน ข้อเสีย พ่อแม่ไม่เห็นด้วย สายวิทย์คนไปเลือกเรียนสาขานี้ น้อย
 2. เรียนทันตแพทย์ ข้อดี คะแนนเกณฑ์ดี เข้าคณะนี้ได้ มีความสามารถ ช่างคิด ข้อเสีย กลัวเลือด เชื้อโรค ไม่ชอบ
 3. เรียนนิติศาสตร์ควบทันตแพทย์ ข้อดี มีความรู้ 2 ทาง ข้อเสีย อาจเรียนนิติศาสตร์ดี แต่แพทย์ไม่ดี เพราะไม่ชอบหรือเรียนทั้ง 2 อย่างไม่ดี
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือกคือ นิติศาสตร์

สถานการณ์ที่ 6

แซนดี้ จบการศึกษาจากโรงเรียนนานาชาติ และกำลังจะสอบเข้ามหาวิทยาลัย แซนดี้ มีความสามารถพูดได้ถึง 5 ภาษา เธอมีความสามารถในการพูด มีทักษะในการติดต่อกับผู้อื่น ชอบทำงานกับคนหมู่มาก ไม่ชอบทำงานคนเดียว หรือทำงานที่จำเจ เธอเดินทางไปอยู่อาศัยมาแล้วในหลายประเทศ และรู้สึกว่าการใช้ชีวิตที่นั่นดีในหลาย ๆ ประเทศมีรายได้ดีมาก เธอคิดว่าน่าจะดีเหมือนกัน ถ้าเธอจะเลือกเรียนทันตแพทย์ในเมืองไทย แล้วเปิดคลินิกรักษาชาวต่างชาติในเมืองไทย ซึ่งมารดาของเธอซึ่งอยู่กับเธอที่นี้ก็สนับสนุน แต่เมื่อบิดาของแซนดี้ทราบเรื่องได้โทรทวงไกลมาจากต่างประเทศ เรียกให้เธอไปเรียนต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจและเลขานุการที่สหรัฐอเมริกา มารดาของเธอไม่ยอม แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของแซนดี้เอง ถ้านักเรียนประสบกับเหตุการณ์เช่นนี้ นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจคือ เรียนทันตแพทย์ หรือ เรียนบริหารธุรกิจ
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์คือ พูดได้ 5 ภาษา มีความสนใจด้านการพูด ชอบทำงานกับคนอื่น มีทักษะในการติดต่อกับผู้อื่น เดินทางไปอยู่แล้วหลายประเทศ ไม่ทำงานคนเดียว
3. ทางเลือกมีอยู่ที่ทางอะไรบ้าง
ทางเลือกมี 2 ทาง คือ 1. เรียนทันตแพทย์ 2. เรียนบริหารธุรกิจ
4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
 1. เรียนทันตแพทย์ ข้อดี คิดว่ารายได้ดี มารดาสนับสนุน ข้อเสีย อาจไม่ใช่อาชีพที่ตนถนัด และชอบแท้จริง
 2. เรียนบริหารธุรกิจ ข้อดี เพราะเก่งหลายภาษา มีความสามารถด้านการพูด พบปะผู้คน ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น ข้อเสีย รายได้อาจไม่แน่นอน ไม่ต้องกับความประสงค์ของมารดา
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือกคือ บริหารธุรกิจ

สถานการณ์ที่ 7

ธงชัย เป็นคนที่รักอิสระ พุดจาตรงไปตรงมา ไม่ชอบเป็นลูกน้องใคร มีความซื่อสัตย์ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ถ้าเห็นใครทำอะไรไม่ถูกต้องเขามักจะทำไม่ได้ ต้องเข้าไปโต้แย้งจนบางครั้งมีเรื่องมีราวขึ้นมา เขายอมรับว่าเขาขาดทักษะในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล งานอดิเรกของเขาคือ วาดรูป และแกะสลักไม้ตามรูป ฝีมือเขาดีมากจนได้รับรางวัลจากการประกวดมามากมาย ในด้านการเรียนเขามีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี และเขามักจะช่วยเหลือเพื่อน ๆ ในด้านการเรียนอยู่เสมอ บิดาของเขารับราชการตำรวจและตั้งความหวังไว้ว่าจะให้เขาสอบเข้าโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อเป็นตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในอนาคต ธงชัยไม่ยอมให้บิดาผิดหวังในตัวเขา จึงเลือกสอบเข้าโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ปรากฏว่าเขาสอบผ่านข้อเขียนอย่างสบาย แต่เมื่อถึงเวลาสอบสัมภาษณ์ ปรากฏว่าเขาสอบไม่ผ่าน เขาเสียใจมาก บิดาบอกให้เขาสอบใหม่อีกครั้งในปีต่อไป แต่เขารู้สึกว่าเขาไม่เหมาะกับอาชีพตำรวจ เขาน่าจะเหมาะกับอาชีพอิสระมากกว่า เขาขอร้องบิดาว่าขอเลือกเรียนต่อในสายทันตแพทย์ เขาคิดว่าจะทำได้ดี แต่บิดาของเขาไม่เห็นด้วย

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจคือ เรียนทันตแพทย์ หรือ เรียนโรงเรียนนายร้อย
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์คือ รักอิสระ ไม่ชอบเป็นลูกน้องใคร ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา ขาดมนุษยสัมพันธ์ มีงานอดิเรก แกะรูปไม้สวยงาม เรียนในเกณฑ์ดี เคยสอบนายร้อยผ่านแต่ไม่ผ่านสัมภาษณ์
3. ทางเลือกมีอยู่ที่ทางอะไรบ้าง
ทางเลือกมี 2 ทาง คือ 1. เรียนทันตแพทย์ 2. เรียนนายร้อยตำรวจ
4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
 1. เรียนทันตแพทย์ ข้อดี งานอิสระ เรียนอยู่ในเกณฑ์ดี มีความสามารถด้านหัตถกรรม ชอบช่วยเหลือเพื่อน ข้อเสีย บิดาผิดหวัง
 2. เรียนนายร้อยตำรวจ ข้อดี พ่อให้การสนับสนุน เคยสอบข้อเขียนผ่านแต่ตกสอบสัมภาษณ์ ข้อเสีย อาจไม่ชอบงานนี้จริง ถ้าเลือกเพราะกลัวพ่อผิดหวัง เขาเป็นคนไม่ยอมใคร ขาดมนุษยสัมพันธ์
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือกคือ ทันตแพทย์

สถานการณ์ที่ 8

ฉัตรชัยกำลังเรียนอยู่ชั้น ม. 6 ของโรงเรียนต่างจังหวัดแห่งหนึ่ง เขาเรียนแผนการเรียนวิทย์ - คณิต ฐานะทางบ้านไม่ดีนัก แต่เขามีความขยันและตั้งใจเรียนสม่ำเสมอ เขาสามารถสอบเข้าโครงการทันตแพทย์ชนบท ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้เด็กในชนบทได้มีโอกาสเรียนทันตแพทย์ ซึ่งเป็นอาชีพที่เขาสนใจและใฝ่ฝันจะทำงานทางด้านนี้ และมีโอกาสในการรับราชการและทำคลินิกได้ แต่เขาจะต้องเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยที่กรุงเทพฯ ซึ่งค่าใช้จ่ายสูงและต้องเรียนถึง 6 ปี ครอบครัวไม่สามารถสนับสนุนด้านการเงินแก่เขาได้ ในขณะที่เดียวกันได้มีโรงงานขนาดใหญ่ในจังหวัดของเขาเสนอให้ทุนการศึกษาในการเรียนคณะวิทยาศาสตร์ทางเคมี จนจบปริญญาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ แต่มีข้อแม้ว่า จะต้องใช้ทุนให้กับโรงงานเป็นระยะเวลา 2 เท่าของระยะเวลาเรียน โดยมีเงินเดือนให้ตามสมควร เขาสับสนมากไม่รู้จะตัดสินใจอย่างไรดี

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจคือ เรียนทันตแพทย์ในโครงการฯ หรือ เรียนวิทยาศาสตร์เคมีทุนโรงงาน
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์คือ เรียนดี ฐานะไม่ค่อยดี สอบผ่านโครงการทันตแพทย์ชนบท ต้องมาเรียนในกรุงเทพฯ มีโรงงานให้ทุนเรียนคณะวิทยาศาสตร์จนถึงปริญญา แต่ต้องทำงานใช้ทุน อยากเปิดคลินิกเป็นของตนเอง
3. ทางเลือกมีอยู่กี่ทางอะไรบ้าง
ทางเลือกมี 2 ทาง คือ 1. เรียนทันตแพทย์ 2. เรียนวิทยาศาสตร์
4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
 1. เรียนทันตแพทย์ ข้อดี มีความสนใจในด้านนี้ เขาเรียนเก่ง สอบโครงการทันตแพทย์ชนบทได้ ข้อเสีย ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ฐานะทางบ้านไม่ค่อยดี ต้องมาเรียนที่กรุงเทพฯ
 2. เรียนวิทยาศาสตร์ ข้อดี ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง โรงงานให้ทุนฟรี เรียนได้จนจบ มีงานทำแน่นอน ข้อเสีย ต้องทำงานใช้ทุนของโรงงาน ไม่ได้ทำงานตามคลินิก และรับราชการตามที่หวังไว้
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือกคือ ทันตแพทย์

สถานการณ์ที่ 9

สมใจกำลังเรียนอยู่ชั้นปีที่ 1 คณะบัญชีของมหาวิทยาลัยชื่อดัง เมื่อเธอเข้าเรียนได้ประมาณ 1 ปี เธอพบว่าไม่ชอบทำงานเกี่ยวกับตัวเลขเลย โดยเฉพาะสูตรคำนวณต่าง ๆ ในปีต่อมาเธอสอบเข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง ปรากฏว่า เธอสอบติดคณะทันตแพทย์ ของมหาวิทยาลัยต่างจังหวัดแห่งหนึ่ง เธอรู้ตัวดีว่าเธอถนัดวิชาชีววิทยามากกว่าวิชาคณิตศาสตร์ แต่ก็ไม่แน่ใจว่าจะกล้าลาออกจากคณะบัญชีที่เธอออกส่าห้ลงทุนลงแรงเรียนไปแล้วถึง 1 ปี เพื่อมาเรียนคณะทันตแพทย์ใหม่ และยังคงต้องจากบ้านไปไกลอีกด้วย โดยที่ถ้าเธอเรียนคณะบัญชีต่ออีก 3 ปี เพื่อนของสมใจที่คณะบัญชีก็เสียใจที่จะต้องขาดเพื่อนที่เรียนด้วยกันไป อีกทั้งเธอเป็นพี่คนโตที่จะต้องส่งเสียน้องอีก 2 คน ใจหนึ่งก็อยากจบไว ๆ เพื่อออกมาทำงาน แต่อีกใจหนึ่งเธอก็รู้สึกว่างานของทันตแพทย์ก็มั่นคงดีน่าจะเหมาะกับเธอมากกว่างานด้านบัญชี

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจคือ เรียนบัญชี หรือ เรียนทันตแพทย์
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์คือ เรียนปี 1 คณะบัญชีแล้ว ลองสอบใหม่อีกหนติดทันตแพทย์ มหาวิทยาลัยต่างจังหวัด คิดว่าตนเองชอบชีววิทยามากกว่าคณิตศาสตร์ ต้องส่งน้องอีก 2 คน คิดว่าอาชีพทันตแพทย์มั่นคงกว่าบัญชี
3. ทางเลือกมีอยู่กี่ทางอะไรบ้าง
ทางเลือกมี 2 ทาง คือ 1. เรียนบัญชี 2. เรียนทันตแพทย์
4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
 1. เรียนบัญชี ข้อดี เรียนมา 1 ปีแล้ว เหลืออีก 3 ปีก็จะจบ ไม่ต้องไกลบ้าน ดูแลน้องๆ ได้ ข้อเสีย อาจล้มเหลวกับอาชีพบัญชีในอนาคต เพราะเธอคิดว่าไม่ชอบ
 2. เรียนทันตแพทย์ ข้อดี อาชีพมีการงานมั่นคง ตนเองชอบชีววิทยามากกว่าคณิตศาสตร์ ข้อเสีย ต้องไกลบ้าน ไม่ได้ดูแลน้อง ใช้เวลาเรียนนานรวม 6 ปี
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือกคือ ทันตแพทย์

สถานการณ์ที่ 10

โสภาเป็นนักเรียนชั้น ม. 6 และปีนี้จะต้องสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยแล้ว โสภาเป็นคนชอบทำงานเจ็บบ ๆ ไม่ชอบพบปะผู้คนหมู่มาก และไม่ชอบงานขาย โสภาถนัดทำงานที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ ใจเย็น ใช้สมาธิในการทำงาน เธอมีใจรักและมีความสามารถทางด้านศิลปะ ชอบทำงานอิสระ และเป็นตัวของตัวเอง เธอตั้งใจไว้ว่าในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย เธอจะเลือกสอบเข้าคณะทันตแพทย์เป็นอันดับหนึ่ง เมื่อนำเรื่องนี้ไปปรึกษาบิดา บิดาของโสภาไม่เห็นด้วย บิดาของโสภาทำธุรกิจร้านขายยา และต้องการให้โสภาเลือกเรียนเภสัชศาสตร์ เพื่อจะได้มาช่วยธุรกิจของครอบครัวที่กำลังเจริญก้าวหน้าไปด้วยดี และบิดาเธอเห็นว่ารายได้จากธุรกิจขายยาดีกว่า ส่วนมารดาของโสภาไม่ออกความเห็นให้เธอตัดสินใจเอง

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจคือ เรียนทันตแพทย์ หรือ เรียนเภสัชศาสตร์
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์คือ ชอบงานเจ็บบ ๆ ใช้สมาธิ ไม่ชอบทำงานกับคนหมู่มาก ถนัดงานที่ใช้ความละเอียด ใจเย็น มีใจรักด้านศิลปะ ชอบงานอิสระ
3. ทางเลือกมีอยู่กี่ทางอะไรบ้าง
ทางเลือกมี 2 ทาง คือ 1. เรียนทันตแพทย์ 2. เภสัชศาสตร์
4. ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
 1. เรียนทันตแพทย์ ข้อดี เป็นสิ่งที่ตนเองชอบ เป็นงานที่ต้องใช้สมาธิ ความละเอียด ใจเย็น รอบคอบ ซึ่งเธอจะทำได้และเป็นงานอิสระ ข้อเสีย บิดาไม่เห็นด้วย ต้องการให้มาช่วยงานที่บ้าน
 2. เรียนเภสัชศาสตร์ ข้อดี มีงานที่บ้านรองรับอยู่ บิดาสนับสนุน ข้อเสีย เธอไม่ชอบงานขาย และไม่ชอบการติดต่อค้าขายทางธุรกิจ
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือกคือ ทันตแพทย์

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อเป็นสถานการณ์

สถานการณ์	ค่าอำนาจจำแนก
1	3.992
2	5.224
3	4.280
4	4.27.
5	3.294
6	5.430
7	4.226
8	4.752
9	5.428
10	4.796

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.922

ภาคผนวก ข

ชุดการแนะนำอาชีพ

ชุดการแนะแนวอาชีพเรื่อง กระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์

ชุดการแนะแนวอาชีพ เรื่อง กระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ 7 ข้อ 8 ครั้ง ใช้เวลา 8 คาบ คาบละ 50 นาที ดังแสดงไว้ใน ตารางดังนี้

ครั้งที่	หัวข้อ	เรื่อง	วิธีการ	จุดประสงค์	เวลา (คาบ)
1.	การ ปฐมนิเทศ นิเทศ	ปฐมนิเทศ	1. ครูใช้กิจกรรม “ฉันคือใคร” 1.1 ครูให้นักเรียนเขียนรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเอง 5 หัวข้อ - ชื่อ.....นามสกุล..... - เป้าหมายของชีวิต - อาชีพที่ใฝ่ฝัน - คติพจน์ประจำตัว 1.2 ให้นักเรียนออกมารายงานหน้าชั้นให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง 2. ครูอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และลักษณะของชุดการแนะแนวอาชีพทันตแพทย์ ตลอดจนกำหนดการสอน	1. เพื่อสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพที่ดีให้มีความคุ้นเคยระหว่างนักเรียนและครู ในการเริ่มต้นทำกิจกรรมร่วมกัน 2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์และลักษณะของชุดการแนะแนวอาชีพทันตแพทย์ ตลอดจนกำหนดการสอน	1
2.	การ เข้าใจ ใน อาชีพ	ความ หมาย คุณค่า ประโยชน์ ของ อาชีพ ทันต แพทย์	1. ครูฉายเทปโทรทัศน์ เรื่อง “วิชาชีพทันตแพทย์” ให้นักเรียนดู 2. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันอภิปรายแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับลักษณะงานของทันตแพทย์ และให้ตัวแทนออกมารายงาน	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจลักษณะงานของทันตแพทย์ และความหมายของวิชาชีพทันตแพทย์ 2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงคุณค่า และประโยชน์ของงานในวิชาชีพทันตแพทย์	1

คว้ง ที่	หัวข้อ	เรื่อง	วิธีการ	จุดประสงค์	เวลา (คาบ)
3.	การ สำรวจ ตนเอง	การ สำรวจตนเองกับ ความ สอดคล้องใน การเลือก อาชีพ	<p>3. ครูและนักเรียนช่วยกัน สรุปเกี่ยวกับความหมาย, ลักษณะงาน. คุณค่าและ ประโยชน์ของงานในวิชาชีพ ทันตแพทย์</p> <p>1. ครูบรรยายเกี่ยวกับความ สำคัญของการเลือกอาชีพ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือก อาชีพ และทฤษฎีการเลือก อาชีพ</p> <p>2. ครูให้นักเรียนทำแบบ สำรวจค่านิยมในอาชีพ และ ความสนใจในอาชีพ</p> <p>3. ครูและนักเรียนช่วยกัน พิจารณาถึงค่านิยม และ ความสนใจในอาชีพของนัก เรียนที่มีต่อวิชาชีพทันตแพทย์</p>	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึง ความสำคัญของการเลือก อาชีพ และรู้ถึงปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการเลือก อาชีพ</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนรู้ถึง ความสนใจ และค่านิยม ของตนเองที่มีต่ออาชีพ</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนสามารถ วิเคราะห์ความสอดคล้อง ของความสนใจ และค่า นิยมของตนเองกับวิชาชีพ ทันตแพทย์</p>	1
4.	การ เข้าใจ ตนเอง	การเข้าใจ ตนเองกับ การเลือก อาชีพ	<p>1. ครูบรรยายเกี่ยวกับความ หมายของบุคลิกภาพ และ บุคลิกภาพกับอาชีพทันต แพทย์</p> <p>2. ครูให้นักเรียนทำแบบ สำรวจบุคลิกภาพ</p> <p>3. ให้นักเรียนสรุปถึงลักษณะ, คุณสมบัติ, บุคลิกลักษณะ ที่ เหมาะสมกับการเป็นทันต แพทย์ และนักเรียนมีคุณ สมบัติดังกล่าวเพียงใด</p>	<p>1. เพื่อให้นักเรียนทราบ ความหมาย และความ สัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ กับอาชีพ และบุคลิกภาพที่ เหมาะสมกับอาชีพทันต แพทย์</p> <p>2. นักเรียนทราบว่าตนเอง มีบุคลิกภาพจัดอยู่ในแบบ ไหน อย่างไร</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนสามารถ พิจารณาความสอดคล้อง ระหว่างบุคลิกภาพของตน กับบุคลิกภาพที่เหมาะสม กับการเป็นทันตแพทย์</p>	1

ครั้งที่	หัวข้อ	เรื่อง	วิธีการ	จุดประสงค์	เวลา (คาบ)
5.	สัมพัศ อาชีพ	สัมพัศ กับผู้ ประกอบ อาชีพ ทันต แพทย์	<p>1. เชิญวิทยากร ซึ่งเป็นทันตแพทย์มาให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ในการเรียนทันตแพทย์ และการประกอบอาชีพทันตแพทย์</p> <p>2. ครูมอบหมายให้นักเรียนเตรียมหัวข้อสัมภาษณ์ วิทยากรล่วงหน้า อาทิเช่น ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ, ผลตอบแทนหรือความก้าวหน้าในอาชีพ เป็นต้น</p> <p>3. ครูและนักเรียน ช่วยกันสรุปข้อคิด และความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์</p>	<p>1. เพื่อให้นักเรียนสามารถสัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะงาน และรายละเอียดอื่น ๆ จากผู้ประกอบการอาชีพโดยตรง</p> <p>2. นักเรียนสามารถสอบถามเกี่ยวกับการสอบเข้า, ปัญหา, อุปสรรค, ความรู้สึก, ความพอใจ ฯลฯ ได้จากผู้มีประสบการณ์โดยตรง</p>	1
6.	ทัศนศึกษา	การเยี่ยมชมสถานประกอบการ การแสดงบทบาทสมมติ	<p>1. ครูนำนักเรียนไปเยี่ยมชมศูนย์ทันตกรรม ซึ่งตั้งอยู่ใกล้บริเวณโรงเรียน</p> <p>2. ให้นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่มแยกกันไปศึกษางานของแผนกต่าง ๆ ของศูนย์ทันตกรรม</p> <p>3. ให้นักเรียนจับคู่กันแสดงบทบาทสมมติเป็นคนไข้ และทันตแพทย์ โดยใช้ห้องตรวจ และเครื่องมือจริง ภายใต้การควบคุมดูแลของทันตแพทย์</p> <p>4. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย และสรุปถึงประโยชน์ของการทัศนศึกษาและการแสดงบทบาทสมมติ</p>	<p>1. เพื่อให้นักเรียนทราบข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพทันตแพทย์จากสถานประกอบการโดยตรง</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติงานในสถานที่จริง โดยใช้เครื่องมือจริง ได้สัมผัสบรรยากาศการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคของการทำงานจากสถานประกอบการของทันตแพทย์โดยตรง</p>	

ครั้งที่	หัวข้อ	เรื่อง	วิธีการ	จุดประสงค์	เวลา (คาบ)
7-8	การตัดสินใจ	ความหมาย ขั้นตอน ของการ ตัดสินใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูอธิบายความหมาย ขั้นตอน และกลยุทธ์ในการตัดสินใจ 2. ครูยกกรณีตัวอย่างในการตัดสินใจในของอภิชาติ และนิสา ให้นักเรียนอ่าน ชักถามถึง ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจ 3. ครูและนักเรียนร่วมกัน ศึกษาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทางเลือกข้อดีข้อเสียของแต่ละ ทางเลือก จากกรณีตัวอย่าง และอภิปรายร่วมกัน 4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป เกี่ยวกับการตัดสินใจของอภิชาติ และนิสาว่ามีทางเลือก อะไรบ้าง ทางเลือกใดมีน้ำหนักมากกว่า และมีข้อดี ข้อเสีย อย่างไร 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ความหมาย ขั้นตอน และ กลยุทธ์ของการตัดสินใจ 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ จำกััดขอบเขตของปัญหา ในการตัดสินใจได้ 3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รู้จัก ทางเลือก และข้อดีข้อเสีย ของแต่ละทางเลือก 4. นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่าง เหมาะสมตามขั้นตอนใน การตัดสินใจ 	2

โปรแกรมแนะแนวอาชีพ

ครั้งที่ 1

ปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศที่ดี ให้มีความคุ้นเคยระหว่างนักเรียน ครูและผู้วิจัย ในการเริ่มต้นทำกิจกรรมร่วมกัน
2. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบวัตถุประสงค์ของโปรแกรมการแนะแนวอาชีพทันตแพทย์ กฎระเบียบของกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของนักเรียน และของผู้วิจัย
3. เพื่อให้สมาชิกได้ทราบถึงความสำคัญของการตัดสินใจเลือกอาชีพ

วิธีการ

ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับนักเรียน และแนะนำตนเองแก่นักเรียน และให้นักเรียนแนะนำตนเอง โดยใช้กิจกรรม “ฉันคือใคร” ซึ่งเริ่มจากผู้วิจัยแจกกระดาษให้นักเรียนคนละแผ่น และให้นักเรียนเขียนรายละเอียดเกี่ยวกับตนเอง 5 หัวข้อ คือ ชื่อ – นามสกุล, เป้าหมายของชีวิต, อาชีพที่ใฝ่ฝัน, งานอดิเรก และคติพจน์ประจำตัว เมื่อนักเรียนเขียนเสร็จให้เสนอต่อกลุ่มทีละคนจนครบทุกคน ผู้วิจัยกล่าวสรุป และกล่าวถึงจุดมุ่งหมาย วิธีการ กฎระเบียบของกลุ่ม และอธิบายเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้วิจัย และสมาชิกที่จะต้องปฏิบัติในการเข้าร่วมโปรแกรม ผู้ให้คำปรึกษาอธิบายให้สมาชิกทราบถึงความสำคัญของการตัดสินใจเลือกอาชีพ

โปรแกรมแนะแนวอาชีพ

ครั้งที่ 2

ศึกษาความหมายของวิชาชีพทันตแพทย์ คุณค่าและประโยชน์ของอาชีพทันตแพทย์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายและลักษณะงานของวิชาชีพทันตแพทย์
2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงคุณค่าของวิชาชีพ และประโยชน์ของการประกอบอาชีพ

ตามวิชาชีพที่เรียนมา

วิธีการ

1. ผู้วิจัยฉายเทปโทรทัศน์ เรื่อง “วิชาชีพทันตแพทย์” ให้นักเรียนดู
2. ครู และผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ให้อภิปรายแสดงความรู้สึเกี่ยวกับลักษณะงานของทันตแพทย์ และส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น
3. ครู และผู้วิจัยช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความหมาย, ลักษณะงาน, คุณค่าและประโยชน์ของงานในวิชาชีพทันตแพทย์

การประเมินผล

จากการซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความเข้าใจในวิชาชีพ และสังเกตจากการร่วมกิจกรรม และการอภิปรายของนักเรียน

แนวสรุป

งานอาชีพ “ทันตแพทย์” หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการรักษาโรค และความผิดปกติของฟันและช่องปาก ด้วยวิธีการผ่าตัด ศัลยกรรม ด้วยการให้ยา หรือวิธีการอื่น ๆ ทำหน้าที่ตรวจปากและฟันของผู้ป่วย ตัดสินใจเลือกวิธีการรักษา หารูฟันผุ ทำความสะอาดและอุดรูฟัน และถอนฟันที่เป็นโรค หรือที่ไม่จำเป็นออกทิ้ง ประดิษฐ์ฟันปลอม ทำและใส่ฟันปลอม ใส่เครื่องยึดเพื่อจัดฟันที่มีลักษณะผิดปกติ หรือเกให้อยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้อง

อาชีพ “ทันตแพทย์” มีความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพของบุคคลในส่วนที่สำคัญต่อสุขภาพ พื้นฐานของมนุษย์ มีลักษณะของอาชีพที่ต้องปฏิบัติในสถานที่เฉพาะเป็นส่วนตัว จัดเป็นอาชีพหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญในสังคม ผู้ประกอบอาชีพนี้ต้องมีความอดทน มีทักษะเทคนิค และความสามารถทางศิลปะสูง มีความพิถีพิถัน รอบคอบ รักอิสระ

โปรแกรมแนะแนวอาชีพ

ครั้งที่ 3

การสำรวจตนเองเพื่อพิจารณาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้ทำความรู้จักตนเองดีขึ้น รวมทั้งได้รู้ถึงความสนใจของตนเองต่ออาชีพ ทัศนคติ และอาชีพอื่น ๆ ค่านิยมของตนเองต่อการเลือกอาชีพ ความสามารถทางการเรียนกับการเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทัศนคติ และมีความรู้เกี่ยวกับโลกของงาน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวางแผนเลือกอาชีพ และการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม

วิธีการ

1. ครูแนะแนวบรรยายเกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกอาชีพ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ และทฤษฎีการเลือกอาชีพ
2. ให้นักเรียนประเมินตนเองของความเหมาะสมระหว่างความสามารถทางการเรียนกับการเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทัศนคติ ค่านิยมในอาชีพของนักเรียน และความสนใจในอาชีพ โดยเน้นถึงค่านิยมและความสนใจที่เกี่ยวข้องกับอาชีพทัศนคติ โดยใช้แบบสำรวจในอาชีพที่ปรับปรุงจาก Career Interest Inventory (Psychological Corp., 1990) และแบบสอบถามค่านิยมในอาชีพซึ่งปรับปรุงจากแบบสอบถามค่านิยมในอาชีพของ ซูเปอร์ (เพ็ญศรี จินดาศักดิ์. 2535 : 120 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1970.)
3. ให้นักเรียนพิจารณาความสามารถทางการเรียน ค่านิยม และความสนใจในอาชีพของตนเองจากการแปลผลแบบสอบถาม ครูอธิบายถึงค่านิยม และความสนใจในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ครูและนักเรียนช่วยกันพิจารณาวิเคราะห์ความสอดคล้องของความสามารถทางการเรียน ค่านิยม และความสนใจในอาชีพของนักเรียนแต่ละคนต่อการเลือกอาชีพทัศนคติ
4. ครูให้นักเรียนสรุปผลถึงการสำรวจตนเองต่อการเลือกอาชีพทัศนคติ

การประเมินผล

สังเกตจากการซักถาม การตอบคำถาม และการสรุปของนักเรียน

แนวสรุป

1. ในการเลือกอาชีพ บุคคลจำเป็นต้องวิเคราะห์คุณสมบัติต่าง ๆ และองค์ประกอบของตน
2. ในการเลือกอาชีพ จำเป็นต้องพิจารณาลักษณะของตนเองประกอบการพิจารณา กับลักษณะของอาชีพ บุคคลที่มีความสามารถทางการเรียน ความสนใจ ค่านิยม และลักษณะแตกต่างกันก็จะเลือกประกอบอาชีพแตกต่างกัน

แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ไม่มีความใดถูกหรือผิด ให้นักเรียนระบุความสำคัญของข้อความนั้นๆ ที่มีต่อตัวนักเรียน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว โปรดตอบทุกข้อ

“สำคัญมากที่สุด”	หมายถึง	ข้อความนั้นนักเรียนให้ความสำคัญมากที่สุด
“สำคัญมาก”	หมายถึง	ข้อความนั้นนักเรียนให้ความสำคัญมาก
“สำคัญปานกลาง”	หมายถึง	ข้อความนั้นนักเรียนให้ความสำคัญปานกลาง
“สำคัญเพียงเล็กน้อย”	หมายถึง	ข้อความนั้นนักเรียนให้ความสำคัญเพียงเล็กน้อย
“ไม่สำคัญเลย”	หมายถึง	ข้อความนั้นนักเรียนไม่ให้ความสำคัญเลย

ข้อความ	สำคัญ มาก ที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ ปาน กลาง	สำคัญ เพียง เล็กน้อย	ไม่ สำคัญ เลย
(0.) อาชีพที่ทำให้นักเรียนได้รับเกียรติ ชื่อเสียง		✓			
(00.) อาชีพที่คนอื่น ๆ เห็นว่าอาชีพของนักเรียนมีความสำคัญ				✓	

ก. ถ้าข้อความในข้อ (0.) นักเรียนให้ความสำคัญมาก นักเรียนก็ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “สำคัญมาก”

ข. ถ้าข้อความในข้อ (00.) นักเรียนให้ความสำคัญเพียงเล็กน้อย นักเรียนก็ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “สำคัญเพียงเล็กน้อย”

ข้อความ	สำคัญ มาก ที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ ปาน กลาง	สำคัญ เพียง เล็กน้อย	ไม่ สำคัญ เลย
1. อาชีพที่นักเรียนสามารถสร้าง สรรค์สิ่งใหม่ ๆ บางอย่างให้เกิด ขึ้นได้					
2. อาชีพที่นักเรียนได้ใช้ความ สามารถในการเป็นผู้นำ					
3. อาชีพที่นักเรียนสามารถทราบผล งานที่นักเรียนทำว่าสามารถ ทำงานนั้น ๆ ได้ผลดี					
4. อาชีพที่นักเรียนชอบสถานที่ ทำงาน					
5. อาชีพที่นักเรียนสามารถเป็นตัว ของตัวเองได้ตามที่ต้องการ					
6. อาชีพที่มีนายจ้างเป็นคนมีเหตุผล					
7. อาชีพที่นักเรียนทราบว่ามีความ มั่นคง					
8. อาชีพที่นักเรียนสามารถสร้าง มิตรภาพกับผู้ร่วมงานได้					
9. อาชีพที่ใช้ความสามารถทางศิลปะ					
10. อาชีพที่ทำให้นักเรียนได้รับเกียรติ ชื่อเสียง					
11. อาชีพที่นักเรียนมีอิสระในการ ทำงานนั้น ๆ					
12. อาชีพที่นักเรียนไม่ต้องทำงานซ้ำ ซากจำเจตลอดเวลา					
13. อาชีพที่นักเรียนสามารถจะมีราย ได้หรือเงินเดือนเพิ่มขึ้น					
14. อาชีพที่นักเรียนมีความรู้สึกที่ เรียนได้ให้ความช่วยเหลือบุคคล อื่น					

ข้อความ	สำคัญ มาก ที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ ปาน กลาง	สำคัญ เพียง เล็กน้อย	ไม่ สำคัญ เลย
15. อาชีพที่นักเรียนต้องแก้ปัญหาอยู่เสมอ					
16. อาชีพที่เพื่อนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ และกล่าวถึงเสมอ					
17. อาชีพที่เกี่ยวกับการสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น					
18. อาชีพที่นักเรียนมีส่วนในการเสนอความคิดใหม่ ๆ					
19. อาชีพที่นักเรียนต้องวางแผนและจัดระบบงานของบุคลากรในหน่วยงาน					
20. อาชีพที่นักเรียนมีความรู้สึกสบายใจที่สามารถทำงานของแต่ละวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
21. อาชีพที่มีสถานที่ทำงานที่ดี เช่น มีแสงสว่างพอเหมาะ เยียบ สะอาด กว้างขวางเพียงพอ					
22. อาชีพที่มีนายจ้างที่เอาใจใส่ มีน้ำใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา					
23. อาชีพที่นักเรียนสามารถใช้ชีวิตของนักเรียนตามวิถีทางที่นักเรียนชอบภายหลังสิ้นสุดภาคกิจการการทำงานในหน้าที่ของแต่ละวันแล้ว					
24. อาชีพที่นักเรียนแน่ใจว่าจะมีงานให้นักเรียนทำตลอดไป					
25. อาชีพที่ทำให้นักเรียนมีสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อนร่วมงาน					

ข้อความ	สำคัญ มาก ที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ ปาน กลาง	สำคัญ เพียง เล็กน้อย	ไม่ สำคัญ เลย
26. อาชีพที่นักเรียนสามารถเสริมสร้างความสวยงามให้เกิดขึ้นในโลกได้					
27. อาชีพที่คนอื่น ๆ เห็นว่าอาชีพของนักเรียนมีความสำคัญ					
28. อาชีพที่เป็นงานส่วนตัวของนักเรียนเอง โดยนักเรียนบริหารงานนั้นด้วยตนเอง					
29. อาชีพที่นักเรียนมีโอกาสจะทำอะไรได้หลาย ๆ สิ่ง หลาย ๆ อย่าง					
30. อาชีพที่นักเรียนมีรายได้เพิ่มขึ้นพอเพียงแก่การครองชีพ					
31. อาชีพที่นักเรียนได้ช่วยส่งเสริมความกินดีอยู่ดีให้แก่บุคคลอื่น					
32. อาชีพที่นักเรียนใช้ความคิดอยู่ตลอดเวลา					
33. อาชีพที่เพื่อนส่วนใหญ่เลือก					
34. อาชีพที่ประเทศชาติกำลังต้องการ และจะช่วยให้ประเทศชาติดีขึ้น					

โปรแกรมแนะแนวอาชีพ

ครั้งที่ 4

การเข้าใจตนเองกับการเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าวิชาชีพทันตแพทย์ ต้องการคนที่มีลักษณะและบุคลิกภาพอย่างไร
2. นักเรียนสามารถบอกได้ว่านักเรียนมีบุคลิกภาพลักษณะใดบ้าง มีความสามารถพิเศษอะไร

วิธีการ

1. ครูแนะแนวบรรยายเกี่ยวกับความหมายลักษณะของบุคลิกภาพ อิทธิพลของบุคลิกภาพต่อการเลือกอาชีพหรือเลือกศึกษาต่อและอธิบายเน้นถึงลักษณะของกลุ่มบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์
2. ให้นำนักเรียนประเมินตนเองว่าตนเองจัดอยู่ในลักษณะบุคลิกภาพแบบไหน โดยใช้แบบสำรวจบุคลิกภาพตามแนว Maudsley Personality Inventory
3. ให้นักเรียนเขียนถึงลักษณะ, คุณสมบัติ บุคลิกภาพ หรือความสามารถพิเศษของบุคคล ที่เหมาะสมกับการเรียนทันตแพทย์ และนักเรียนมีคุณสมบัติดังกล่าวมากน้อยเพียงใด

การประเมินผล

จากการที่ครูซักถามและนักเรียนบอกได้ว่าตนเองมีบุคลิกภาพอยู่ในลักษณะใด และจากการเขียนอธิบายถึงคุณสมบัติ, บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเรียนทันตแพทย์ รวมถึงการประเมินผลจากแบบสำรวจบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพของนักเรียน

แนวสรุป

1. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
2. บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ และบุคคลจะต้องเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน บุคลิกภาพเฉพาะอย่างจะมีความสัมพันธ์กับอาชีพเฉพาะอย่าง และบุคลิกภาพแต่ละแบบจะมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางอาชีพ
3. ลักษณะของบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพทันตแพทย์ คือ บุคลิกลักษณะ สงบ ยอมตาม ระมัดระวัง คิดหน้า – หลัง ควบคุมตัวเองได้ดี ไว้วางใจได้ อารมณ์เย็น สุขุม รักอิสระ ทำอะไรเป็นระบบ มีขั้นตอน ละเอียดลออ ถี่ถ้วน มีเหตุผล เก็บตัวและอดทน

โปรแกรมแนะแนวอาชีพ

ครั้งที่ 5

สัมผัสกับผู้ประกอบวิชาชีพทันตแพทย์

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถสัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะงาน และรายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับทันตแพทย์จากผู้ประกอบอาชีพโดยตรงได้
2. นักเรียนสามารถสอบถามเกี่ยวกับการสอบเข้าเรียนต่อ, ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนทันตแพทย์, ความรู้สึกในการทำงาน, ความพึงพอใจ ฯลฯ ได้จากผู้มีประสบการณ์โดยตรง

วิธีการ

1. เชิญวิทยากรซึ่งเป็นทันตแพทย์มาให้ข้อมูลโดยตรง โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ นับตั้งแต่ก่อนสอบเข้าเรียนทันตแพทย์ระหว่างศึกษาอยู่ในคณะทันตแพทยศาสตร์ ตลอดจนหลังจากจบมาประกอบอาชีพทันตแพทย์
2. ครูมอบหมายให้นักเรียนสัมภาษณ์วิทยากร โดยสามารถเตรียมตัวหัวข้อที่จะสัมภาษณ์ล่วงหน้า อาทิเช่น ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนทันตแพทย์ ลักษณะของงาน ผลตอบแทนหรือความก้าวหน้าในอาชีพ เป็นต้น
3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์

การประเมินผล

สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์และการตอบคำถามหลังการสัมภาษณ์

แนวสรุป

1. แนวทางในการสรุปประกอบด้วย
 - 1.1 วิชาที่เรียนในคณะทันตแพทย์สามารถนำมาใช้ในการประกอบอาชีพได้มากน้อยเพียงใด
 - 1.2 ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการเรียนทันตแพทย์และประกอบอาชีพ
 - 1.3 ในการประกอบอาชีพต้องศึกษาหาความรู้ในด้านใดเพิ่มขึ้นบ้าง
 - 1.4 ผู้ประกอบอาชีพมีความพึงพอใจจากรายได้ในอาชีพเพียงใด
 - 1.5 ในความรู้สึกของวิทยากร คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพทันตแพทย์ควรเป็นเช่นไร
 - 1.6 วิทยากรมีความรู้สึกต่ออาชีพตนเองอย่างไร

โปรแกรมแนะแนวอาชีพ

ครั้งที่ 6

ทัศนศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพทันตแพทย์ จากสถานประกอบการโดยตรง
2. เพื่อให้นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง โดยใช้เครื่องมือจริง และแสดงบทบาทสมมติ ในสถานที่ปฏิบัติงานจริงของทันตแพทย์
3. เพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสบรรยากาศ, ปัญหา, อุปสรรคของการทำงาน จากสถานประกอบการของทันตแพทย์โดยตรง

วิธีการ

1. ครูและผู้วิจัยนำนักเรียนไปทัศนศึกษา ณ ศูนย์ทันตกรรมพฤษชาติ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับโรงเรียน
2. ให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มหมุนเวียนไปศึกษางานใน 4 แผนก คือ แผนกเด็ก, ประชาสัมพันธ์, ห้องตรวจรักษา และห้องผ่าเชื้อโรค, ห้องแลป
3. ให้นักเรียนจับคู่กันแสดงบทบาทสมมติเป็นคนไข้ และทันตแพทย์ โดยใช้ห้องตรวจและเครื่องมือจริง โดยทันตแพทย์ในบทบาทสมมติจะต้องนั่งในเก้าอี้ทำงานของทันตแพทย์ และเชิญคนไข้ในบทบาทสมมติเข้ารับการรักษาที่เก้าอี้ทำฟัน ปรับเก้าอี้เอนนอน และลองใช้เครื่องมือชุดตรวจทำการตรวจสอบสภาพฟันของคนไข้ บทบาทสมมติทั้งหมดจะมีทันตแพทย์ประจำคลีนิกดูแลอย่างใกล้ชิด
4. หลังจากกลับเข้าห้องเรียนให้นักเรียนอภิปราย และสรุปถึงความรู้ที่ได้จากการทัศนศึกษา

การประเมินผล

จากการซักถาม การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

แนวสรุป

1. งานทางด้านทันตกรรมต้องกระทำในสถานที่ส่วนตัวและใช้เครื่องมือเป็นการเฉพาะ เป็นงานที่ต้องอาศัยเครื่องมือราคาแพง ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูงมาก และต้องคอยเอาใจใส่ บำรุงรักษาเครื่องมืออยู่ตลอดเวลา

2. การทำงานของทันตแพทย์ต้องอาศัยทั้งสมองและแรงงาน เป็นงานที่ต้องใช้สายตา ในการเพ่งดูพื้นที่การทำงานซึ่งเป็นจุดเล็ก ๆ ใช้หูฟังเสียงการทำงานของเครื่องมือ ใช้สองมือในการปฏิบัติงาน ใช้สองเท้าควบคุมการทำงานของเก้าอี้ และต้องคอยออกคำสั่งต่อผู้ช่วยตลอดเวลา

โปรแกรมแนะแนวอาชีพ

ครั้งที่ 7-8

การตัดสินใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงความหมาย, ขั้นตอน และกลยุทธ์ของการตัดสินใจ
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำกัดขอบเขตของปัญหาในการตัดสินใจได้
3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์, รู้จักทางเลือก และข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก
4. นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพหรือเลือกศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสมตามขั้นตอนการตัดสินใจ

วิธีการ

1. ผู้วิจัยอธิบายถึงความหมาย, ขั้นตอน และกลยุทธ์ในการตัดสินใจ รวมถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ
2. ผู้วิจัยนำกรณีตัวอย่างของอาชีพและนิสาให้นักเรียนอ่าน
3. ผู้วิจัยซักถามเกี่ยวกับปัญหาที่จะต้องตัดสินใจจากเรื่องของอาชีพและนิสา
4. ผู้วิจัยบรรยายให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับ
 - 4.1 การรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ
 - 4.2 การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตนเองที่เป็นประโยชน์ต่อการเลือกศึกษาต่อ
 - 4.3 การรู้จักทางเลือกที่มีอยู่ และข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพิจารณาว่าอะไรเป็นทางเลือกที่เป็นไปได้และเหมาะสมที่สุด
5. ชื่นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายสรุปเกี่ยวกับการตัดสินใจของอาชีพและนิสา ว่ามีทางเลือกอะไรบ้าง ทางเลือกใดมีน้ำหนักมากกว่าทางเลือกใด และมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

การประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

แนวสรุป

1. การทราบถึงปัญหาที่จะต้องตัดสินใจถือเป็นความสำเร็จขั้นแรกของขั้นตอนกระบวนการการตัดสินใจ
2. การรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ จะทำให้รู้จักตนเองดีว่ามีความถนัด ความสามารถ บุคลิกภาพอย่างไร และรู้ว่าการประกอบอาชีพนั้น ๆ มีลักษณะอย่างไร
3. จากการรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้สามารถมองเห็นทางเลือกที่เป็นไปได้ โดยพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตนเองกับงานอาชีพ
4. นักเรียนสามารถนำทางเลือกในการตัดสินใจเลือกอาชีพหรือเลือกศึกษาต่อ มาพิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก และสรุปได้ว่าทางเลือกใดมีผลดีมากกว่าผลเสีย สามารถตัดสินใจเลือกได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

การตัดสินใจของอภิชาติ

อภิชาติเป็นนักกีฬารักบี้ฟุตบอลชั้นนำ และเป็นประธานนักเรียนของโรงเรียน อภิชาติต้องมาอาศัยบ้านคุณอาที่กรุงเทพฯ ในระหว่างศึกษา อาของอภิชาติเป็นนายทหาร และต้องการให้เขาสอบเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนนายร้อย เพื่อเป็นทหารเหมือนกับตนเอง สำหรับอภิชาติเองก็มีนิสัยชอบการต่อสู้ ทำทาย ผจญภัย มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบสูง รักการเดินทางท่องเที่ยว ไม่ชอบทำอะไรที่ซ้ำซากจำเจ และคิดว่าการเป็นทหารก็น่าจะเหมาะกับตนเอง แต่เมื่อเขานำเรื่องนี้ไปปรึกษา มารดา มารดาของเขาไม่เห็นด้วย เพราะงานของทหารเสี่ยงอันตรายเกินไป โดยที่บิดาของอภิชาติก็เสียชีวิตในราชการทหาร อภิชาติเป็นลูกเพียงคนเดียวไม่ต้องการให้ไปเสี่ยงอะไรอีก มารดาของเขาพูดอยู่เสมอว่าถ้าอภิชาติเป็นอะไรไปแล้วเธอจะอยู่กับใคร มารดาเขาตั้งใจไว้ว่าอย่างไร้ให้เขาเรียนทันตแพทย์ เพื่อกลับมาเปิดคลินิกที่บ้านอยู่กับครอบครัว ไม่ต้องไปไหนไกล และไม่ต้องเสี่ยงอันตราย มารดากับอาของอภิชาติมักมีความเห็นขัดแย้งกันเสมอ เรื่องการเรียนต่อของเขา สำหรับตัวอภิชาติเองคะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยก็อยู่ในระดับที่สามารถเลือกเรียนทันตแพทย์ได้ อีกทั้งเพื่อน ๆ ของเขาก็เห็นว่าดีกว่าการไปเป็นทหาร เขารู้สึกสับสนมากกับการที่จะต้องตัดสินใจเลือกเรียนต่อด้านไหนดี ถ้านักเรียนเป็นอภิชาติ นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจคือ.....
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์คือ.....
.....
3. ทางเลือกมีอยู่ที่ทาง อะไรบ้าง
ทางเลือกมีอยู่.....ทาง คือ.....
.....
4. ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก
 1.
 2.
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือกคือ.....

การตัดสินใจของนิสา

นิสา มีมารดาเป็นทันตแพทย์ซึ่งเปิดคลินิกส่วนตัว บ่อยครั้งที่นิสาต้องมาคอยเป็นผู้ช่วยให้กับมารดาขณะกำลังรักษาคนไข้ นิสามีความคุ้นเคยกับเครื่องมือทางทันตกรรมเกือบทุกชนิด เธอเป็นคนยิ้มแย้มแจ่มใส มนุษย์สัมพันธ์ดี ชอบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เธอเป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต รอบคอบ รักอิสระ รักสงบ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบทำงานภายใต้คำสั่งใคร ปัจจุบันนิสากำลังเรียนอยู่ ม. 5 ซึ่งมารดาของเธอตั้งความหวังไว้ว่าจะให้เธอเรียนทันตแพทย์เพื่อมาช่วยงานที่คลินิก และบอกว่าถ้าเธอเรียนทันตแพทย์จะได้เปรียบมากทีเดียวเพราะคุ้นเคยอยู่แล้ว และยังมีมารดาที่คอยแนะนำให้คำปรึกษาได้ตลอดเวลา แต่นิสาคิดว่าเธอไม่ชอบงานที่จำเจแบบนั้น วัน ๆ ได้แต่นั่งอยู่กับที่เป็นระยะเวลานาน ๆ จ้องมองแต่พื้นที่แคบ ๆ และยังคงระวังโรคติดเชื้ออยู่ตลอดเวลา นิสามีความสนใจในเรื่องการออกแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบอาคาร สถานที่และการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เวลาว่างนิสาชอบไปดูการก่อสร้างอาคารในละแวกบ้านเสมอ เธอฝันไว้ว่าสักวันเธอคงได้มีโอกาสมาสร้างอาคารเหล่านี้บ้าง ในห้องนอนของเธอเต็มไปด้วยหนังสือเกี่ยวกับอาคาร และการตกแต่ง เธอไปบอกคุณแม่ว่างานของวิศวกรเป็นงานสร้าง แต่งานของทันตแพทย์เป็นงานซ่อม และเธอจะสอบเข้าวิศวกรรมโยธา คุณแม่ของเธอไม่เห็นด้วยและบอกว่างานก่อสร้างไม่เหมาะกับผู้หญิง โอกาสเจริญก้าวหน้ามีน้อยมาก ขอให้เชื่อแม่เถอะแล้วจะไม่ผิดหวัง แต่นิสาก็ไม่เห็นด้วยและคิดว่าคุณแม่ก็คิดแต่อยากจะให้เธอจบมาช่วยงานที่คลินิกเพื่อตัวเองจะได้สบาย นิสาก็ไปปรึกษาคุณพ่อ คุณพ่อบอกให้นิสาคิดดูให้ดี ๆ แล้วตัดสินใจเลือกเอาทางที่คิดว่าดีที่สุดสำหรับตัวเองไม่บังคับ ถ้านักเรียนเป็นนิสา นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น

1. ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจคือ.....
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์คือ.....
.....
3. ทางเลือกมีอยู่ที่ทาง อะไรบ้าง
ทางเลือกมีอยู่.....ทาง ก็.....
.....
4. ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก
 1.
.....
 2.
.....
5. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะตัดสินใจเลือกคือ.....

ภาคผนวก ค

แสดงคะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนกลุ่มที่มี
บุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์

ตาราง 10 คะแนนกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนที่มี
คะแนนบุคลิกภาพเหมาะสม และไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ก่อนและหลังการทดลอง

นักเรียน คนที่	กลุ่มบุคลิกภาพเหมาะสม		นักเรียน คนที่	กลุ่มบุคลิกภาพไม่เหมาะสม	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง		ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	85	93	1	74	81
2	75	83	2	69	72
3	66	81	3	71	80
4	62	77	4	65	72
5	77	86	5	60	71
6	60	82	6	62	69
7	52	70	7	80	86
8	67	89	8	75	80
\bar{X}	68	82.63	\bar{X}	69.50	76.38

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายสมชาย สุจิรพงศ์สิน

เกิดวันที่ 5 เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช 2510

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 2/1 หน้าหมู่บ้านพฤกษชาติ ถนนสุขาภิบาล 3 เขตสะพานสูง
กรุงเทพมหานคร 10240

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2525	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญ ระยอง
พ.ศ. 2527	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
(สอบเทียบวุฒิมัธยมศึกษาปีที่ 6)
พ.ศ. 2533	ทันตแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2543	การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพ
ทัศนแพทย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
สมชาย สุจิรพงศ์สิน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2543

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2542 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 16 คนที่ได้มาจากการคัดเลือกนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ แล้วสุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์มาจำนวน 8 คน และมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์มาจำนวน 8 คน นักเรียนทั้งสองกลุ่มได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพเรื่องกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสอบถามกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์และชุดการแนะแนวอาชีพ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Repeated two way ANOVA และ t – test

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 หลังจากได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
2. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 หลังจากได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
3. ภายหลังจากได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ นักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
4. ภายหลังจากได้รับการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ นักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ มีการพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพทันตแพทย์ดีขึ้นมากกว่านักเรียนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการเป็นทันตแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

THE EFFECT OF CAREER GUIDANCE SET ON DECISION – MAKING
PROCESS BASED ON FURTHER EDUCATION IN DENTISTRY
OF MATHAYOMSUKSA V STUDENTS
TRIMUDOMSUKSANOMKAO SCHOOL
IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
SOMCHAI SUJIRAPONGSIN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2000

The purpose of this experimental research was to study the effect of career guidance set on decision – making process based on further education in dentistry of Mathayom Suksa V students of Triumudomsuksa Nomkao school in Bangkok in the academic year 1999 . The subjects were sixteen students with specific dentist characteristics and non – specific dentist characteristics. They were then divided into two experimental groups. The experimental group 1 consisted of eight students with specific dentist characteristics while the experimental group 2 consisted of eight students with non– specific dentist characteristics. Both groups were exposed to the career guidance set emphasizing on decision – making process based on further education in dentistry. The research instruments were a decision – making process based on further education in dentistry questionnaire and a career guidance set. The data were analyzed by Repeated two way ANOVA and t – test

The results of the study were as follows :

1. Decision – making process based on further education in dentistry of the experimental group 1 exposed to the career guidance set significantly increased at .001 level

2. Decision – making process based on further education in dentistry of the experimental group 2 exposed to the career guidance set significantly increased at .001 level

3. Decision – making process scores based on further education in dentistry of the students in the experimental group 1 exposed to the career guidance set were significantly higher than that of the experimental group 2 at .05 level

4. The development of decision – making process scores based on further education in dentistry of the students in the experimental group 1 exposed to the career guidance set were significantly higher than that of the experimental group 2 at .01 level